

LAPPEENRANNAN TEKNILLINEN YLIOPISTO
KAUPPAKORKEAKOULU
Laskentatoimi

Satu Nylund
SIIRTOHINNOITTELUN KEHITYS JA TULEVAISUUS VUOSIEN 1994–2014
AMMATTILEHTIKIRJOITUSTEN PERUSTEELLA

1. Tarkastaja: Professori Satu Pätäri
2. Tarkastaja Professori Helena Sjögrén

TIIVISTELMÄ

Tekijä:	Satu Nylund
Tutkielman nimi:	Siirtohinnoittelun kehitys ja tulevaisuus vuosien 1994–2014 ammattilehtikirjoitusten perusteella
Tiedekunta	Kauppakorkeakoulu
Pääaine:	Laskentatoimi
Vuosi	2015
Pro gradu – tutkielma:	Lappeenrannan teknillinen yliopisto 108 sivua, 9 kuviota, 1 liite
Tarkastajat:	professori Satu Pätäri professori Helena Sjögrén
Hakusanat:	Konserniverotus, siirtohinnoittelu, markkinaehtoinen
Keywords:	Transfer pricing, market-based, taxation

Pro gradu-tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, miten siirtohinnoittelun kehitys näkyy ammattikirjoituksissa 20 vuoden aikana sekä mihin suuntaan siirtohinnoittelu on kehittymässä tulevaisuudessa. Mitkä ovat siirtohinnoittelun riskit ja edut tutkimusaineiston perusteella ja minkälaisista näkökulmista siirtohinnoittelusta on 20 vuoden aikana kirjoitettu. Artikkeleista pyritään löytämään, minkälaisia eroja on suomalaisen ja kansainvälisen kirjoittelun väliltä.

Tämä on laadullinen tutkimus, jossa käytetään tutkimusmenetelmänä sisällönanalyysia. Tutkimuksessa on sisällönanalyysin mukaisesti luokittelua, teemoitteluja sekä vertailua. Tutkimusaineisto koostuu kolmesta lehdestä Verotus, Tilintarkastus-lehti, nykyään Balanssi ja The Accounting Review. Lehdistä on kerätty siirtohinnoittelua käsittelevät artikkelit 20 vuoden ajalta.

Tutkimustulosten perusteella näkyy siirtohinnoittelun kehitys sekä kuinka aiheesta on tullut entistä keskeisempi. Siirtohinnoittelu on nyt merkittävässä roolissa kansainvälisessä verotuksessa. Haasteena nähdään markkinaehtoisin hinnan asettaminen oikeaan arvoon. Tärkeänä luokkana nousi siirtohinnoittelun kehittäminen. Myös valtioiden uhka siitä, että siirtohinnoittelun kautta verovarot siirtyvät toisiin valtioihin, oli yksi esiin nousseita teemoja.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että siirtohinnoittelu on problemaattinen verotuksen aihe, koska selkeää suoraa siirtohintaa ei aina pystytä antamaan tuotteelle, palvelulle tai rahoitukselle, vaan hinta on veteen piirretty viiva. Siirtohinnoittelua pidetään uhkana valtioiden veropohjan rappeutumiselle, jos sen avulla siirretään varoja alemman verotuksen valtioihin. Konsernit toimivat entistä laajemmin eri valtioissa, joten niiden tavoitteena on suunnitella eri konsernin osien tulosta. Tulevaisuudessa on paljon kehityskohtia ja tarpeita siirtohinnoittelun alueella. Kehitykseen vaikuttavat valtioiden yhteisöveroliittiset päätökset sekä valtioiden omat lainsäädännöt sekä valtioiden sitoutuminen OECD:n säännöksiin, joiden avulla pyritään yhtenäisiin toimintamalleihin. Jatkossa tutkimusta voisi laajentaa kansainvälisemmäksi sekä vielä syvemmin voisi miettiä myös kehityksen suuntia ja niiden vaikutuksia.

ABSTRACT

Author: Satu Nylund
Title: Transfer pricing's development and future according to the journals of professional during the years 1994-2014
Faculty: LUT, School of Business
Master's Program: Accounting
Year: 2015
Master's Theses: Lappeenranta University of Technology, 108 pages, 9 figures, 1 appendice
Examiners: Professor Satu Pätäri
Professor Helena Sjögrén
Keywords: Transfer pricing, market-based, taxation

The objective of this thesis is to examine how the development of the transfer pricing. How it is appears in the professional writings during the years 1994-2014. The priority is to find to the way how it is developing to the future and which are to most significant benefit and threats. The target is to find differences between Finnish and international articles.

The survey is a qualitative survey. The research method is content analysis. To analyzing the empirical material it has been used content specification, thematic analysis and comparative analysis. The empirical material consists of articles from Verotus, Tilintarkastus-lehti, nowadays Balanssi and The Accounting Review during the 20 years.

Based on the results the development of transfer pricing is that the articles have been increasing during the 20 years. The transfer pricing is more significant topic across the international taxation field. Market price is challenge to set to meet right level. The development of transfer pricing was important point which has been found from the empirical material. The profit shifting to the tax heaven has also one of the most pointed issues.

In conclusion it can be said that the transfer pricing is challenge taxation topic. There could be the possibility that the transfer pricing can effect on that companies revenues goes to the tax heavens. It can see that transfer pricing could be a threat to the base erosion and profit shifting. In the future the organizations and countries are willing to do more work for the transfer pricing. Future studies could be more international and there can be analyzed more deeply the directions of the development to the future and how those effect on.

Sisällysluettelo

1 JOHDANTO	7
1.1 Tutkimuksen taustaa.....	7
1.2 Tutkimuksen tavoitteet, tutkimuskysymykset sekä rajaukset	10
1.3 Tutkimusmenetelmä sekä aineisto.....	12
1.4 Tutkimuksen teoreettinen viitekehys	14
1.5 Aikaisemmat tutkimukset	15
1.6 Tutkimuksen kulku	16
2 SIIRTOHINNOITTELUN VIITEKEHYS JA SUUNTAVIIVAT	17
2.1 Konserniverotus	17
2.2 Yritysverotus ja lainsäädäntö	19
2.3 Siirtohinnoittelu käsitteenä	21
2.4 Siirtohinnoittelun kehitys	23
2.5 Siirtohinnoittelun kansainvälinen vaikutus.....	25
2.6 Siirtohinnoittelu ja verosuunnittelu	27
2.6.1 Verokilpailu.....	30
2.6.2 Verokeitaat.....	33
3 SIIRTOHINNOITTELUN PÄÄPERIAATTEET SEKÄ PROSESSI	35
3.1 OECD	35
3.2 Markkinaehtoperiaate	37
3.3 Etuyhteyssuhde	39
3.4 Väliyhteisö	39
3.5 Toimintanalyysi	41
3.6 Siirtohinnoittelumenetelmät.....	42
3.7 Siirtohinnoittelun dokumentointi	45
3.8 Verohallinnon yhteistyö.....	49
3.8.1 APA ja MAP	50
3.8.2 BEPS	51
3.9 Yrityksen verotuksellinen yhteiskuntavastuu.....	52
4 TUTKIMUSMENETELMÄ JA TUTKIMUSAINEISTO	54
4.1 Aineiston analyysi	54

4.2 Tutkimusaineisto	57
4.3 Tutkimusaineiston esittely	60
4.4 Aineiston luokittelu ja käsittely	61
5 TUTKIMUSTULOKSET	63
5.1 Siirtohinnoittelun artikkelit 1994–2014	63
5.2 Siirtohinnoittelusta näkökulmat 20 vuoden aikana	66
5.2.1 Sisäiset lainat ja korot	66
5.2.2 Siirtohinnoitteludokumentointi	67
5.2.3 Aineeton omaisuus	68
5.2.4 Liiketoimintamalli	69
5.2.5 Kehittäminen ja suunnittelu	70
5.2.6 Väilyhteisö	70
5.3 Siirtohinnoittelun riskit ja edut	71
5.4 Kansainvälistymisen vaikutus siirtohinnoittelulle	75
5.5 Siirtohinnoittelu ja Veroparatiisit	76
5.6 Mihin suuntaan siirtohinnoittelu on kehittymässä tulevaisuudessa	78
5.7 Suomalaisen ja kansainvälisen kirjoittelun erot	82
6 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	84
6.1 Tutkimuksen yhteenveto	84
6.2 Tutkimuksen arviointi	88
LÄHDELUETTELO	92
Aineiston artikkelilähdeluettelo	102

LIITTEET

Liite 1. Valtioiden veroasteet

LYHTEIDEN SELITYKSET

APA	Advance Pricing Agreement
CCCTB	Common Consolidated Corporate Tax Base
CU	Cost plus method
CUP	Comparable uncontrolled price method
BEPS	Base Erosion and Profit Shifting
FACTA	Foreign account tax compliance act
KPL	Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336
KHO	Korkein hallinto-oikeus
ETA	Euroopan talousalue
EU	Euroopan Unioni
EVL	Laki elinkeinotulojen verottamisesta 24.6.1968/360
HE	Hallituksen esitys
MAP	Mutual Agreement Procedure
OECD	Organization for Economic Cooperation and Development
OYL	Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624
RPM	Resale price method
TIEAs	Verotietojen vaihtosopimuksen
TNMM	Transactional net margin method
TVL	Tuloverolaki 30.12.1992/1535
VM	Valtiovarainministeriö
VML	Laki verotusmenettelystä 18.12.1995/1558
VYL	Väliyhteisölaki 16.12.1994/1217

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen taustaa

Nykyään maailman talous ylittää valtioiden rajat helposti sekä lisääntyvissä määrin. Yritykset ovat entistä kansainvälisempiä ja suurempia. Tytäryhtiöitä on enemmän ja niitä on ympäri maailmaa. Tällöin erilaiset kansalliset lait sekä verokysymykset tulevat vastakkain. Mihin valtioon ja minkä suuruisena yrityksen tulisi maksaa saamastaan tuotosta veroa? Miten konsernin sisäisten liiketapahtumien hinnoittelu tapahtuu? Nämä kysymykset heijastavat konserniverotuksen tärkeyttä sekä siirtohinnoittelusäännösten olemassaolon merkityksellisyydestä.

Kuten edellä todetaan, konsernit ovat nykyään suuria ja niiden toiminta ylettyy moniin maihin, joissa yritystulon verokohtelu on hyvin erilaista. OECD:n arvion mukaan 70 % maailman kaupasta käydään konsernien sisällä (Waal 2013, 89). Karjalaisen ja Laaksosen (2002, 315) sekä Chiang ja Del Gaudio (2013, 49) mukaan kymmenen vuotta aikaisemmin luku oli 60 %, joten kasvua kansainvälistymiselle on tullut lisää. Miten houkuttelevaa yritykselle on siirtää tuloeria konsernin sisäisten liiketoimintojen myynnin avulla alemman verotuksen maihin. Tässä kohtaa tuleekin arvioitavaksi, onko liiketoiminta markkinaehtoisesti hinnoiteltu ja toteutuuko siirtohinnoittelumääräysten mukainen markkinaehtoperiaate (arm's length principle) (Jaakkola et al. 2012, 21) vai syyllistyykö yritys veronkiertoon siirtäessään varoja veroparatiiseihin. Nykyään mediassa ovat olleet paljon esillä veroparatiisit eli matalan tuloveron valtiot. Monesti julkisuudessa on kirjoitettu veroparatiiseista, kuten Cayman saaresta ja Sveitsistä. Edellä mainitut maat ovat tunnettuja pankkialaisuutensa johdosta (Ylönen 2014, 7).

Holding-yhtiöiden tärkeys matalan verotuksen maissa antaa yritykselle mahdollisuuden suunnitella verotusta sekä yrityksen toimintaa. Holdingyhtiöissä, joissa ei edes ole mitään konkreettista toimintaa, tarkoitus on tuloverojen maksimointi. (Ylönen 2014, 6) Mutta missä kulkee raja oikean toiminnan ja veronkierron välillä?

Verohallinto kasvattaa resurssejaan siirtohinnoittelun alueella. Verohallinto on saanut nyt vuoden 2014 aikana päätökseen siirtohinnoitteluja hankkeen, joka laitettiin aluille neljä vuotta sitten. Konserniverokeskuksen johtajan Marko Kosken (2014) mukaan aihe on nyt entistä ajankohtaisempi kuin hankkeen aloittaessa. Verotulot, joita valtio ansaitsee siirtohinnoittelun kautta, ovat merkittävät. Verovarojen lipumisen uhka ulkomaille on suuri valtion taloudelle. Tästä syystä verohallinto on oikeissa jatkossakin panostaa siirtohinnoitteluun ja näin turvataan veropohjan rapautumiselta.

Veronkierto, veroparatiisien tutkiminen sekä maiden ja niihin kytkeytyvien yritysten jäljittäminen on haastavaa. Puhutaan arkaluontoisesta aiheesta, joka ei välttämättä siedä päivänvaloa. Tällöin kukaan ei ole valmis puhumaan asiasta. Veroparatiiseja voidaan tutkia huumekaupan sekä rahanpesun kautta. Kansainvälinen politiikan tämän hetken keskeisiä aiheita ovat veronkierron estäminen sekä toimiminen veroparatiiseja ja veronkiertoa vastaan. (Hallituksen kansainvälisen veronkierron vastainen toimintaohjelma 8.5.2014) Suomi haluaa näytellä merkittävää osaa taistelussa väärinkäytöksiä vastaan, onhan Suomi tunnetustikin tunnollinen ja lakia noudattava valtio. Mutta entä suomalaiset yritykset? Suomalaisilla yrityksillä on Ylösen (2014, 4) mukaan veroparatiiseissa yhteensä 438 holding-yhtiötä. Tytäryhtiöt sijaitsevat muun muassa Caymansaarilla ja Brittiläisellä Neitsytsaarella. Edellä mainituiden valtioiden lainsäädäntö oikeuttaa maiden totaaliseen yritystietojen salaamiseen. (Ylönen 2014,4)

Yritysten voitoista maksama vero Suomen valtion kassaan on yksi merkittävä hyvinvointivaltion ylläpitämisen mahdollistavista tekijöistä. Verottaja haluaa omin keinoin varmistaa, että tuotoista maksetut verot, jotka kuuluvat Suomelle, myös tilitetään oikeaan paikkaan.

Verottaja on herätellyt kysymyksillään mahdollisen jälkiveron asettamista tilanteissa, joissa siirtohinnoittelu on ollut kyseessä. Kansallisella tasolla tällainen veropoliittikka tuottaisi lyhyellä aikavälillä tuottoa. (Hertsi 2014, 32) Kun tätä katsotaan kansainvälisen aspektin kautta, tilanne on vaarallinen. Jos Suomi lainsäädännöllään sallisi Intian valtion perimien varojen kaltaiset jälkiverot, joita tällä hetkellä ollaan langettamassa Nokialle, Suomi voi kokea, että yritykset muuttavat kotipaikkansa ja toimintansa niihin maihin, joissa veropoliittikka on ennustettavissa.

Yritysten kannalta verotuksen tulevaisuuden hahmottaminen ja sitä kautta yrityksen oman verotuksen suunnittelu ovat tärkeitä. Jälkiverojen asettaminen voisi horjuttaa yrityksen luottamuksen verotukseen ja aiheuttaisi edellä mainittuja yritysjärjestelyjä. Tällöin Suomi menettäisi enemmän verovaroja kuin mitä siirtohinnoittelun taannehtivasta vero-oikaisusta saataisiin. Suomen tulisi tulevaisuudessa muistaa veropoliittisessa suunnittelussa se, että kansainväliset tahot, kuten OECD sekä Euroopan Unioni tulevat varmasti entistä enemmän säätelemään yritysten voittojen verotusta sekä sitä, mihin maahan ja millä perusteilla voitoista maksetaan veroja. Suomen kannalta uusia haasteita tulee esimerkiksi, jos verotus perustuisikin yrityksen toimintaan perusteella, kun nyt verot jakautuvat pääkonttorin sekä tietotaidon sijainnin perusteella. (Hertsu 2014, 32)

Tutkimusaiheeksi valittiin siirtohinnoittelu, koska se on tämän päivän kuuma keskustelunaihe. Waal:n (2012, 80–81) mukaan aihe on polttava eikä viitteitä ole, ettei siirtohinnoittelu pysyisi merkittävänä kansainvälisen yritysverotuksen keskustelun aiheena. Karjalainen ja Laaksonen (2002, 315) painottavat myös, että *”siirtohinnoittelua pidetään tällä hetkellä yhtenä merkittävimmistä kansainvälisen verotuksen osa-alueista”*. Kuten jo aikaisemmin todettiin, Konserniverokeskuksen johtaja Koski (2014) painotti siirtohinnoittelun merkittävyyttä tämän päivän liiketoiminnassa. Aihe on ajankohtainen, mutta aiheen valinnassa keskityttiin lopulta tutkijan mielenkiintoon. Verotus on kiehtova kokonaisuus. Mielenkiintoisen siitä tekee ajoittainen muuttuminen sekä se, että yhtä asiaa pohdittaessa täytyy pohtia tilannetta monelta kantilta, jotta päästään parhaaseen lopputulokseen. Holtzman ja Nagel (2014, 60) kirjoittavat artikkelissaan siirtohinnoittelusta juuri tavalla, mikä saa tutkijalle kipinän saada lisää tietoa. Holtzman:n ja Nagel:n mukaan kansainväliset verokysymykset ja siirtohinnoittelu on kaikista vaikeimpia ja kalleimpia kysymyksiä, joita kansainväliset yritykset joutuvat työstämään. Samaan aikaan ne ovat kuitenkin toimia, joilla voidaan tavoitella mahdollisuuksia, kuten kasvattaa tuloja, pienentää veroja ja tehostaa toimintaa.

Siirtohinnoittelu nivoutuu läheisesti veronkiertoon aiheena. Vaikka johdannossa painotetaan paljon veronkiertoa kokonaisuudessa, tämän tutkimuksen tarkka fokus keskittyy kuitenkin siirtohinnoitteluun, jonka kautta aihetta katsotaan myös suurempana kokonaisuutena veronkierron osa-alueena. Siirtohinnoittelu mahdollistaa

veronkierron konsernin sisällä, kun tuotteita tai palveluita hinnoitellaan yli- tai alihintaisesti (Ylönen 2008, 44). OECD arvioi, että yli puolet maailman kaupasta käydään konsernien sisäisesti (Ahonen & Etholén 2006, 66).

Siirtohinnoitteluun panostetaan nykyään paljon sekä pyritään luomaan työkaluja, joilla valtioiden rajoja ylittävää kauppaa voidaan seurata ja sitä kautta varmistaa, että verot tulevat tilitettyiksi. Suomessa verohallinto on saanut nyt päätökseen kattavan määräaikaisen selvityksen. Reijo Knuutisen väitöskirja ”Muoto ja sisältö vero-oikeudessa - erityistarkastelussa rahoitus- ja sijoitusinstrumentit 2009” on ohjenuorana, kun tulkitaan veronkierron näkemyksiä. Aihetta ei ole tutkittu metodologialla, jota tullaan tutkimuksessa käyttämään, joten tutkimustulos tuo uusia näkökulmia aiheen ympärille. Konserniverotus ja sitä kautta siirtohinnoittelu on hyvin laaja-alainen aihe, joten sitä voidaan tutkia monen osa-alueen kautta, kuten muun muassa tuotteiden ja palveluiden sekä muiden immateriaalioikeuksien myynnin, oston ja siirron kautta.

Edellä esiin on tuotu näkemys siitä, että verotuksen suuntaviivoissa sekä siirtohinnoittelun säätelyssä Suomen tulee ottaa tulevaisuudessa enenevässä määrin huomioon kansainväliset organisaatiot ja muiden maiden lainsäädäntö, jotta ei ajauduta ristiriitaisuuksiin sekä vältettäisiin kaksinkertainen verotus muiden maiden välillä. Tämän tutkimuksen myötä päästään siihen, että tulevaisuuden lisätutkimus voisi nojautua edellä mainittuihin teemoihin. Tämä tutkimus antaa alkuvauhtia lisätutkimukselle, koska osatavoitteena on tutkia sekä analysoida kansainvälistymisen vaikutusta siirtohinnoittelulle historiatiedon valossa. Aineistoon perustuen tutkimustulosten perusteella päättellään tulevaisuuden näkökulmia niin pitkälle, kuin tämän tutkimuksen aineisto antaa siihen myöten.

1.2 Tutkimuksen tavoitteet, tutkimuskysymykset sekä rajaukset

Tutkimuksen tavoitteena on tarkastella siirtohinnoittelua ammattilehtien ja tieteellisten lehtien valossa. Lehdistä on valittu tarkempaan tarkasteluun juuri siirtohinnoittelua koskevat artikkelit. Veronkiertoon ja suunnitteluun viittaavat kirjoitukset

ovat tutkimuksen teoria ja taustamateriaalia. Tutkimus tuo ensin esille kirjallista taustateoriaa siirtohinnoittelusta, jonka pohjalta tutkimusaineistoa tulkitaan.

Tavoitteena on saada tutkimuksen lukijalle teoriaosuuden kautta selkeä kuva siirtohinnoittelusta, sekä siihen liittyvistä säädöksistä, periaatteista ja jopa ongelmakohdista. Aineiston tulkinnan ja esityksen tavoitteena on monivivahteisesti tuoda esille eri vuosien sekä vuosikymmenten näkemys siirtohinnoittelusta. Tavoitteena on saada selville, miten teeman ympärillä on liikuttu vuosien varrella sekä miten eri lehdet käsittelevät ja lähestyvät siirtohinnoittelua. Päämääränä on löytää empiriaosuudesta kohtia, joiden perusteella voidaan ennustaa tulevaisuuden tarpeita. Edellä mainitusta päästään arvioimaan myös mahdollisten tulevien tutkimuksien tarvetta.

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää; **miten konserniverotuksen siirtohinnoittelun kehitys näkyy ammattikirjoituksissa kahdenkymmenen vuoden aikana. Sekä mihin suuntaan siirtohinnoittelu on kehittymässä tulevaisuudessa.**

Tutkimusongelmaa tukevat alatavoitteet, jotka ovat seuraavat:

- Mitkä ovat siirtohinnoittelun riskit ja edut tutkimusaineiston perusteella
- Minkälaisista näkökulmista siirtohinnoittelusta on 20 vuoden aikana kirjoitettu
- Minkälaisia eroja löytyy suomalaisen ja kansainvälisen kirjoittelun väliltä

Tutkimus on rajattu käsittelemään konserniverotuksen osalta vain siirtohinnoittelua. Tutkimuksesta on rajattu pois muut yritysverotuksen näkökulmat sekä muut kansainvälisesti vaikuttavat seikat. Tutkimuksessa otetaan huomioon vain konserniin kuuluvien yritysten suhteet. Konsernisuhteissa vaikuttavia sisäisiä yrityksen varojentasausmenetelmiä ovat konsernituki sekä konsernien välisten lainojen korkojen vähennysoikeus. Edellä mainitut asiat on rajattu tutkimuksen ulkopuolelle, vaikka ne siirtohinnoittelun tapaan kulkevat lähellä tutkittavaa teemaa. Tutkimuksen analysointi tehdään kokonaan ammattilehtikirjoitusten perusteella. Kuitenkin verolakeja tullaan sivuuttamaan alatavoitteisiin vastatessa. Pääsääntöisesti muut verolait kuten myös konserniverolaki on rajattu tutkimuksen ulkopuolelle.

Tutkimuksen aikajana on sijoitettu kahdenkymmenen vuoden sisään. Siirtohinnoittelu on ollut Suomessa intensiivisen tarkkailun alla viimeiset kymmenen vuotta. Kymmenen vuoden aikana siirtohintaverokonsulttien määrä on kasvanut alle kymmenestä yli 50 erikoistuneen siirtohinnoittelun konsulttiin (Finér 2013, 493). Suomessa siirtohinnoittelun kysymyksiin havahduttiin vuosituhaten vaihteessa, joten on merkityksellistä hankkia tutkimuksen aineisto jo edeltävältä ajanjaksolta, jolloin voidaan arvioida ”herätyksen” vaikutuksia ja mitkä tekijät ovat olleet vaikuttamassa siihen. Finér (2012, 4) tuo tutkimuksessaan esille, että ”Suomessa verotajan kiinnostui siirtohinnoittelusta systemaattisemmin vasta vuonna 1999, eivätkä yrityksetkään tuolloin vielä osanneet suunnitella siirtohinnoittelua laajamittaisesti.” Maailmalla siirtohinnoittelun tarkkailussa ja valvonnassa Euroopassa oltiin vielä 2006 pahasti perässä Yhdysvaltoja, joka on valvonut siirtohinnoittelua jo pitkään. Seuraavan vuoden alusta Euroopan konserneille asetettiin siirtohinnoittelun dokumentaatiovelvollisuus, joka on tuonut Eurooppaa lähemmäksi Yhdysvaltojen saavuttamaa tasoa. (Finér 2012, 4; Saarelainen 2006, 87)

1.3 Tutkimusmenetelmä sekä aineisto

Tutkimus on oikeusdogmaattinen vero-oikeudellinen tutkimus. Tutkimus pyrkii täyttämään käytännön tarpeet siirtohinnoittelun osalta. Knuutinen (2014, 96) tuo artikkelissaan esille, kuinka verotuksessa on kysymys isoista taloudellisista intresseistä. Intressit ovat merkittäviä sekä valtiolle että yhtiöille. Tutkittava aihe on tästä syystä merkittävä taloudellinen intressi valtiolle ja itse yritykselle, koska siirtohinnoittelun myötä valtiolle muodostuu suuria verotuloja ja yritykset puolestaan pyrkivät minimoimaan maksettavia tuloveroja ja käyttämään siirtohinnoittelua mahdollisena vaikuttajana.

Politiikka ohjaa verotusta hyvin tiukasti, joten tästä syystä vero-oikeus on jatkuvan muutoksen alla (Knuutinen 2014, 96). Vero-oikeudella tartutaan talouden muutokseen ja lakien uudelleen säätämisellä pyritään ohjaamaan taloutta poliittisesti toivottuun suuntaan. Tutkimus kattaa 20 vuoden ajan. Tänä aikana tarkastellaan muutoksia seuraavalla tavalla. Mitä muutoksia siirtohinnoittelun osalta verolainsäädän-

töön on tehty. Miten poliittisesti yhteiskuntaa on pyritty ohjailemaan, sekä miten siinä on loppujen lopuksi onnistuttu.

Tutkimuksessa tuodaan esille toki vero-oikeudelliset näkökulmat, mutta pyritään mahdollisimman hyvin ja sujuvasti linkittämään myös talouden näkökulman mukaan tutkimukseen. Kuten myös Knuutinen (2014, 98) tuo artikkelissaan esille vero-oikeus kytkeytyy aina myös talouteen. Vero-oikeuden sekä talouden yhteen nivoutumisen johdosta tutkimusta voidaankin tulkita pelkän vero-oikeudellisen tutkimuksen sijaan oikeustaloustieteellisenä tutkimuksena. Knuutinen (2014, 98) pitää oikeustaloustieteellistä paradigmaa hieman haastavana ja tätä määritelmää ei monenkaan tutkijan toimesta käytetä. Oikeustaloustieteellistä tutkimusta usein kutsutaan veropoliittiseksi. Tutkija lähtee tässä tutkimuksessa kuitenkin määrittelemään tämän tutkimuksen olevan vero-oikeudellinen, mutta tarkennettuna oikeustaloustieteellinen tutkimus.

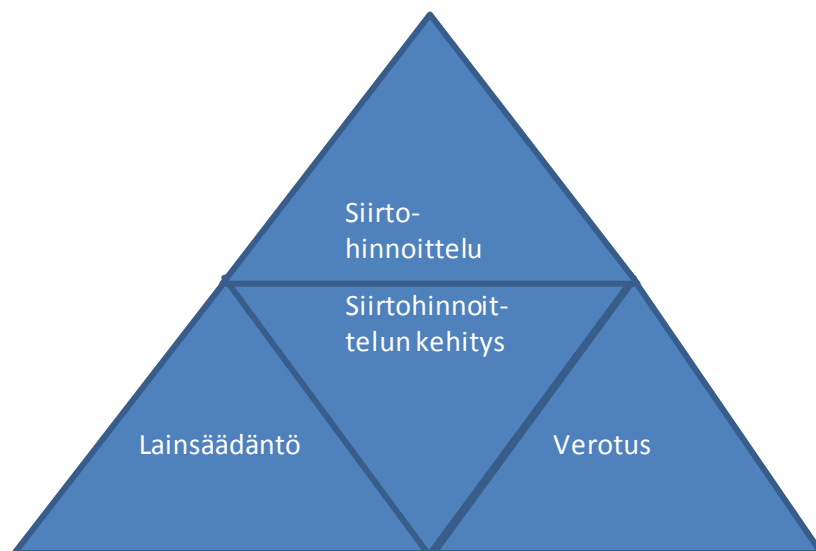
Tämä vero-oikeudellinen tutkimus on laadullinen työ. Tutkimusmetodologiana käytetään sisällön analyysiä. Sisällön analyysi on tapa tarkastella tekstin sisältöä. Sisällön analyysin tarkoituksena on tutkimusaineiston ajatuskokonaisuuksien luokittelu ja analyysissä pyritään hahmottamaan tekstin sisältämä ajatusmaailma. (Hannula 2007,116.)

Tutkimuksen aineisto koostuu lehtiartikkeleista. Tuomen ja Sarajärven (2002, 86) mukaan sisällön analyysin tutkimusaineistona voidaan käyttää kirjallista materiaalia, joka koostuu joukkotiedotusten tuotteista, joita ovat muun muassa elokuva, tv-ohjelmat, radio-ohjelmat. Nämä eivät varsinaisesti ole kirjallista materiaalia, mutta kuuluvat kyseiseen luokkaan ja määrittelyksen alle sekä sanomalehdet ja aikakauslehdet. Tutkimuksesta on rajattu pois kaikki muut joukkotiedotuksen tuotteet paitsi aikakauslehdet. Tutkimuksessa otetaan huomioon artikkelit, jotka on julkaistu joko ammattilehdissä tai tieteellisissä lehdissä. Aineisto koostuu kolmesta lehdestä ja niiden artikkeleista vuosien 1994–2014 aikana. Lehdet, joita käytetään, ovat suomalainen Verotus-lehti, suomalainen Tilintarkastus-lehti, nykyään nimeltä Balanssi ja amerikkalainen The Accounting Review. Tilintarkastus-lehteä on nimetty vuosien varrella myös Tilintarkastus-revision kunnes lehti vuonna 2013 vaihtoi nimen Balanssiksi. Tutkimustuloksissa selkeyden vuoksi puhutaan Tilintarkastus-lehdestä läpi koko tulosten ja yhteenvedon. Lehdistä on poimittu kaikki siirtohin-

noittelua koskevat artikkeli, jotta päästään vastaamaan tutkimuskysymykseen, miten konserniverotuksen siirtohinnoittelun kehitys kahdenkymmenen vuoden aikana näkyy ammattikirjoituksissa. Sekä mihin suuntaan siirtohinnoittelu on kehittymässä tulevaisuudessa.

1.4 Tutkimuksen teoreettinen viitekehys

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys nojautuu siirtohinnoittelun kirjallisuuteen, lainsäädäntöön ja aikaisempaan tutkimukseen. Alla on viitekehys esitettyä visuaalisessa ja havainnollisessa muodossa (Kuvio 1).

Kuvio 1. Teoreettinen viitekehys.

Viitekehysten mukaan tutkimuksen merkittävin aihe on siirtohinnoittelun kehitys. Siirtohinnoittelun kehittymiseen vaikuttavat vahvasti lainsäädäntö, joka ohjaa pitkälle yritysten, konsernien toimintaa ja päätöksentekoa. Verotus vaikuttaa siirtohinnoitteluun jo lain kautta, koska verotuksen edellytyksistä on säädetty lailla. Siirtohinnoittelun teemassa verotuksella on suuri vaikutus, koska siirtohinnoittelu on verotuksen kysymyksiä ja siirtohinnoittelu on hinta, joka määrittää kuinka paljon yrityksen sisäisen kaupan tai palvelun hinta lisää yrityksen verotettavaa tuloa. Siirtohinnoittelun määrittely on tärkeä pilari tutkimuksesta. Tutkimus käynnistyykin käsitteiden määrittämisellä ja teoriaosuudella.

Konserniverotuksesta sekä tarkemmin siirtohinnoittelusta on kirjoitettu teoksia kattavasti. Näiden hyödyntäminen näkyy varsinkin teoriaosuudessa. Kotimaisessa kirjallisuudessa on varsinkin Suomen verotusta koskevaa aineistoa. Jotta teoriaosuudessa päästään akateemiselle tasolle, teoksien rinnalla aineistona on kattava määrä tieteellisiä artikkeleita arvostetuista tiedelehdistä lähdemateriaalina. Kirjallisena lähteenä on myös verolainsäädäntö, josta otetaan mukaan merkittävimmät eli laki verotusmenettelystä 18.12.1995/1558 ja sen kaksi pykälää VML 28§, jotka käsittelevät veron kiertämistä sekä VML 31§, joka käsittelee siirtohinnoitteluvoikaisua. Tutkimuksen teoriaosuus nojautuu vahvasti näihin kahteen edellä mainittuun pykälään. Muun muassa elinkeinoverolakia ja kirjanpitolakeja tullaan myös tulkitsemaan. Tutkimuksen kansainvälisen luonteen johdosta kirjallisuuteen kuuluu myös kansainvälistä aineistoa kuten OECD:n ohjeet.

1.5 Aikaisemmat tutkimukset

Siirtohinnoittelua on tutkittu kohtuullisen paljon. Laaja-alaisen aiheensa vuoksi tutkimukset ovat hyvin erilaisia. Tutkimuksia on tehty vero-oikeudellisesta näkökulmasta kuten myös laskentatoimen näkökulmasta. Tutkimukset jakaantuivat suurimmaksi osaksi siirtohinnoittelumenetelmiin, dokumentointiin sekä veroparatiiseihin.

Siirtohinnoittelumenetelmän valintaa ovat tutkineet Elliott ja Emmanuel (2000). He tutkivat markkinaehtoisia hinnoitteluvälineitä. Tutkijat laativat tutkimuksen haastatteleamalla. Tutkijat totesivat, että alan ja markkinaehtoisen siirtohinnan välillä on riippuvuutta.

Siirtohinnoitteludokumentaatiota on tutkinut Pekka Mehtonen (2006), joka on tehnyt väitöskirjan ”Siirtohinnoittelu, tuloverotus ja konsernistrategiat”. Mehtosen tutkimus perustuu siirtohinnoittelun dokumentaatioon OECD:n periaatteiden mukaisesti. Mehtonen tutkii väitöskirjassaan konsernien strategista verosuunnittelua. Mehtonen painottaa tutkimuksessaan sitä, kuinka strategia vaikuttaa siirtohinnoitteluun ja sen dokumentointiin sekä kuinka strategia vaikuttaa valittuun siirtohinnoittelutapaan.

Gordon (1987) tutki amerikkalaisten sijoituskäyttäytymistä. Tutkimustuloksissaan näkyy, että amerikkalaiset käyttivät huomattavan paljon hyödykseen verokeitaita ja niiden käyttö oli lisääntymässä 1970 ja 1980 luvun taitteessa. (Äimä 1995, 595.) Juusela (1999) tutki väitöskirjassaan ” Kansainväliset sijoitukset ja verotuksen tehokkuus” Luxemburgia valtiona ja kuinka pääomasijoituksia valvotaan. Juuselan tulokset kertovat, että Luxemburgissa valvontaa ei ole ja pankkisalaisuus on vahvana suojana sijoittajan puolella.

Helminen (1999) on tutkinut väitöskirjassaan kansainvälisen vero-oikeuden näkökulmasta osinkojen käsitettä. Tutkimuksessa käsitellään myös yhtiöiden välisiä suhteita ja transaktioita. Tutkimus ottaa kantaa fiktiivisiin voitonjakoihin ja siirtohinnoittelun annettuun mahdolliseen taloudelliseen etuun.

1.6 Tutkimuksen kulku

Tutkimus lähtee liikkeelle johdannosta, jossa lukija imaistaan aiheeseen kiinni ja saadaan hänen mielenkiintonsa heräämään. Johdanto käsittää aiheen pääpiirteet sekä ajankohtaisuuden. Johdanto sisältää tutkimuskysymyksen, rajaukset sekä tavoitteet. Aiheen viitekehystä hahmotetaan myös tutkimuksen tässä vaiheessa. Kappaleen lopussa esitellään tutkimusmenetelmä sekä aineisto pääpiirteissään sisältäen kirjallisuuskatsauksen.

Johdannosta kuljetaan teoriaosan kautta tutkimuksen empiriaosuuteen. Tutkimuksen toisessa ja kolmannessa kappaleessa pureudutaan kirjallisuuden määritelmiin konserniverotuksen, siirtohinnoittelun sekä koko aihealueen teoreettisiin määritelmiin sekä lähdekirjallisuuden näkemyksiin tukittavasta aiheesta. Tutkimuksen neljännessä luvussa tutustaan tutkimusmenetelmään laajemmin sekä käsitellään kattavasti tutkittavaa aineistoa. Aineisto-osuuden jälkeen kappaleessa viisi esitellään tulokset sekä näiden analyysi. Johtopäätökset kappaleessa kuusi, on työn viimeisenä kohtana. Siinä esitetään koko tutkimuksen tärkeimmät ajatukset yhteenvetona. Lopuksi punnitaan tutkimuksen luettavuutta sekä pohditaan jatkotutkimuksen tarvetta sekä mahdollisuuksia.

2 SIIRTOHINNOITTELUN VIITEKEHYS JA SUUNTAVIIVAT

2.1 Konserniverotus

Konserni on yritysmuoto, joka koostuu emoyhtiöstä ja sen tytäryhtiöistä sekä sisaryhtiöistä. Konserni on siis monen yrityksen yhteenliittymä, joilla on jonkinlainen taloudellinen tai hallinnallinen suhde toisiinsa. Suomen lainsäädännössä vallitsee konserniverotuksen lähtökohtana se, että konserniin kuuluvat yhtiöillä on erillisyyden periaate. Kaikki konserniin kuuluvien yritysten tulokset lasketaan erikseen ja pääsääntöisesti myös verotetaan erikseen. Konserniin kuuluvat yritykset ovat erillisiä verovelvollisia. (Kukkonen & Walden 2010, 15; Puranen 2000, 25.)

Tikka, Juusela, Nykänen & Viitala (2015) kirjoittivat yritysverotus I-II teoksessa siirtohinnoittelusta yleisesti. Kirjasta kävi ilmi siirtohinnoittelun peruseriaatteen kuten se, että kansainvälisille yrityksille on ominaista, että niillä on toimintaa ja toimintayksiköitä useammassa maassa. Nämä toimintayksiköt muodostavat taloudellisen kokonaisuuden, vaikka toimivatkin itsenäisesti. Edellä mainittu tilanne kuvaa konsernin olemassaoloa eli emo- ja tytäryhtiösuhteita. Siirtohinnoittelu ja verotukselliset haasteet ilmenevät, kun yritysten välillä siirretään voittovaroja valtion rajojen yli. Verotuksellisia kulmakiviä esiintyy, kun valtioiden veropolitiikka ja yritysveroasteet eroavat toisistaan.

Konsernia käsitteenä määrittelevät Suomen lainsäädännössä konserniavustuslaki, kirjanpitolaki, osakeyhtiölaki sekä vuoden 2004 verouudistuksen myötä elinkeinoverolaki. Laki elinkeinon verottamisesta (EVL 360/1968) on nykyään verolaki, joka määrittelee konsernikäsitteen kattavimmin. EVL määrittelee konsernikäsitettä samoin kuin osakeyhtiölaki, jonka määrittely tulee jäljempänä. Uudistuksen myötä EVL ottaa huomioon myös yksityishenkilön määräysvallassa olevat yhtiöt. Konserniavustuslaki määrittelee konsernikäsitettä kaikista määräyksistä tiukimmin (KonserniavustusL 825/1986). Edellä mainitun lain 3§:ssä sanotaan, että *”jos kotimainen emo-osakeyhtiö tai -osuuskunta omistaa vähintään yhdeksän kymmenesosaa toisen kotimaisen osakeyhtiön tai osuuskunnan, tytäryhtiön osakepääomasta tai osuuksista, emoyhteisö saa vähentää tytäryhteisölleen suorittamansa konser-*

*niavustuksen veronalaisesta elinkeinotulosta. Suoritettu konserniavustus laske-
taan tytäryhteisön veronlaiseksi elinkeinotuloksi.”*

Osakeyhtiölaki (OYL 624/2006) ja kirjanpitolaki (KPL 1336/1997) kulkevat samaa linjausta pitkin konsernikäsitteen määrittelyn kanssa. Lakien mukaan omistusraja on 50 prosenttia. Osakeyhtiön mukaan konserni on kyseessä, kun emosaakeyhtiöllä on määräysvalta toisessa kotimaisessa tai ulkomaalaisessa yrityksessä eli tytäryhteisössä. Konsernimääritelmän kattava tilanne on silloin, kun emoyhtiöllä on enemmän kuin puolet kaikkien osakkeiden tai yhtiöosuuksien tuot- tamasta äänimäärästä ja/tai emoyhtiöllä on oikeus nimittää enemmistö jäsenistä toisen yhteisön hallitukseen tai vastaavaan hallintoelimeen. Konsernituki antoi emoyhtiölle mahdollisuuden antaa tukea tappiolliselle tytäryhtiölle, jotta tytäryhtiön taloudellinen tilanne parantuisi. Konsernituki oli lainsäädännössä mahdollinen aina vuoteen 2005 asti. (Kukkonen & Walden 2010, 16–19)

Konsernin verotusongelmat kohdistuvat enimmäkseen tulojen ja menojen kohdis- tamisongelmaan sekä tuloksen järjestelyn verovaikutuksiin. Tuloverojen osalta verovaikutuksia voi olla myös muun muassa arvolisäverokysymyksissä, varainsiir- toverotuksessa sekä yleiskulujen vähentämisessä (Kukkonen & Walden 2010, 15). Tässä tutkimuksessa keskitytään pääosin vain tuloksen ja tuloverojen vaikutuk- seen yritysten verosuunnittelussa ja mahdollisessa systemaattisessa veronkier- rossa.

Konserniverotuksen erillisyydellä tarkoitetaan, että tulo ja meno syntyvät tietyn konserniyhtiön nimissä sekä tulot ja menot liittyvät tämän konserninosan toimin- taan. Yksinkertaisimmillaan edellä mainittu tilanne ei tuota verotuksellisia ongel- mia, vaan tuloksen muodostuminen tapahtuu oikein ja verot lasketaan oikean määräisinä oikealle yritykselle. Tilanne muuttuu, kun konsernin tietyt hankinnat ja omistukset ovat jonkin tietyn yhtiön hankinnassa tai tulot ja menot eivät jostain muusta syystä kohdistu yhtiölle, jolle ne oikeasti kuuluisivat. (Kukkonen & Walden 2010, 15)

Suomessa konserniin kuuluvia yrityksiä verotetaan erillisinä verovelvollisina. Vero- tusperiaatteiden johdosta konsernin sisäisiin tapahtumiin, liiketapahtumiin tulee soveltaa käypää arvoa (verotusmenettelystä 18.12.1995/1558 31§). Käyvän arvon

soveltamisesta päästäänkin käsittelemään siirtohinnoittelua, johon tämä tutkimus syvemmin paneutuu. Käypää arvoa eli hintaa, joka on konsernin ulkopuolisilla markkinoilla kilpailukykyinen, tulee käyttää yhtiön omaisuutta myytäessä konsernin sisäisesti tai muuten luovutettaessa, kun yhtiölle realisoituu luovutusvoittoa tai luovutustappiota konsernin sisäisesti. Vaikka sisäisistä liiketapahtumista konserni ei saa ulkopuoliselta taholta konkreettista voittoa, joutuu se kuitenkin maksamaan luovutuksesta muodostuneen veron, mutta vastavuoroisesti saa vähentää myös muodostuneen tappion (Kukkonen & Walden 2010, 16).

2.2 Yritysverotus ja lainsäädäntö

Tuloverolaki (TVL30.12.1992/1535) määrittelee 1§:ssä, että yhteisön on tilitettävä veroja valtiolle, mutta myös kunnalle ja seurakunnalle. TVL:ää joutuvat noudattamaan kotimaiset yhteisöt ja ulkomaalaiset yritykset, joilla on Suomessa kiinteä toimipaikka. Tuloverolaki turvaa säädännöllään sen, että Suomessa toimivat yritykset maksavat tekemästään voitollisesta tuloksesta veroa yhteisöverokannan mukaan. Yhteisöverokanta säädetään hallituksen toimesta. Yhteisöverokanta muuttuu kansainvälisen vallitsevan talouspoliittisen tilanteen mukaan. Tutkimuksen myöhemmässä vaiheessa käsitellään tarkemmin yhteisöveron periaatteita.

Laki kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta 18.12.1995/155 koskettaa siirtohinnoittelua. Koska siirtohinnoittelu on kansainvälisen verotuksen aihe ja konserninen välillä tavoitteena on, että tulosta maksettava vero täytyy maksaa vain yhteen valtioon. Lain pääperiaate on, että toisesta, vieraasta valtiosta saadun tulon kaksinkertainen verotus voidaan poistaa. Suomen on täytynyt laatia tulon lähdevaltion kanssa verosopimus, jotta tätä lakia voidaan soveltaa.

Laki elinkeinotulon verottamisesta (EVL 24.6.1968/360) on perusta yritysten tuloksen laskemiselle. Laissa elinkeinotoimintana tarkoitetaan liiketoimintaa ja ammatti-toimintaa. Toisin sanoen toimintaa, jonka tavoitteena on tuottaa tulosta. Laissa määritellään, mitkä ovat elinkeinotoiminnan tuloja ja mitkä mahdollisia tulosta vähennettäviä kuluja sekä kuinka tulot ja kulut tulee jaksottaa verovuosille.

Aihetta merkittävimmin koskevat lainsäännöt ovat laki verotusmenettelystä 18.12.1995/1558 ja sen pykälät VML 28§ ja VML 31§. VML 28§ käsittelee veron kiertämistä ja VML 31§ käsittelee siirtohinnoitteluoaikaisua sekä VML 14 a-c §:t käsittelevät siirtohinnoitteludokumentointia.

Väliyhteisölaki (VYL 16.12.1994/1217) astui voimaan verovuonna 1995. Lain lähtökohta on ehkäistä ulkomaisten väliyhteisöjen käyttöä kiertää ja välttää Suomen verotusta. Tämä tapahtuu varojen siirtämisellä matalan verorasituksen valtion perustettuun yhteisöön. VYL:a ei sovelleta, jos Suomella on valtion kanssa voimassa oleva kaksinkertaisen verotuksen välttämistä käsittelevä sopimus. (HE 155/1994)

Kirjanpitolaki, josta käytetään lyhennettä KPL (KPL 1336/1997). KPL vaikuttaa siirtohinnoitteluun, koska laki määrittelee kuinka yrityksen eriä ja varoja kirjataan tuloslaskelmaan ja taseeseen sekä, kuinka tiettyjä menoja arvostetaan ja aktivoidaan.

Yritykset maksavat Suomessa veroa tulostaan samoin kuin luonnollisetkin henkilöt maksavat veroa tekemästään työstä saadusta tulosta. Vero maksetaan eri perusteiden yrityksen tulosta kuin henkilön ansaitsemasta tulosta. Verojen maksulla on tärkeä osa valtion tulopolitiikassa. Sitä kautta luodaan yhteiskunnan toimintaedellytykset ja taataan hyvinvointivaltio. Verojen maksun periaatteet on oltava kirjattuna lakiin, jotta niiden oikeaoppinen toteuttaminen kaikilla osa-alueilla voidaan taata. Malmgrén (2014, 224) arvioi, että Suomessa yhteisöverojen määrä oli vuonna 2013 noin 4 425 miljoonaa euroa. Koko valtion veroista yhteisöverojen osuus oli noin 7,6 prosenttia.

Veronkierrosta on Suomen lainsäädännössä yleislauseke, joka on kirjattu Lakiin verotusmenettelystä VML pykälään 28. Historia juontaa juurensa jo vuoteen 1923. Vuonna 1972 puhuttiin ”veron minimoinnista” Kari S. Tikan mukaan. (Knuutinen 2014, 169–170) Historia kuvaa sitä kuinka jo aikojen saatossa veronkiertoon, verojen välttelyyn tai verojen minimointiin on jouduttu lainsäädännöllä puuttumaan. Jo vuonna 1923 laaditulla veronkierron yleislausekkeella pyrittiin estämään tilanteita, joissa metsän hinta ilmoitetaankin todellista hintaa alhaisempana. Edellä mainittu viittaa nykyään VML 31§:n siirtohinnoittelu oikaisuun ja markkinaehtoiseen hinnoit-

teluun. Markkinaehtoinen hinnoittelu on kansainvälisten konserniyhtiöiden rajat ylittävässä kaupan käynnissä merkittävä asia. Yritysten tulee hinnoitella esimerkiksi tuotteensa, mitkä myydään tytäryhtiön ja emoyhtiön välillä, samojen periaatteiden mukaisesti kuin, jos kauppa olisi käyty riippumattoman toimijan kanssa.

2.3 Siirtohinnoittelu käsitteenä

Siirtohinnoittelua käsitteenä voidaan määritellä monella tavalla ja sillä viitataan lähdekirjallisuudessa useaan määritelmään. Tässä tutkimuksessa siirtohinnoittelu määritellään kuten Karjalaisen & Raunion (2006,14) tavoin seuraavasti: toisilleen läheisten yritysten eli konsernirakenteisen yrityksen osapuolten, emotytäryhtiöiden välisten transaktioiden hinnoittelua verotuksen näkökulmasta.

Isomaa-Myllymäki (2014, 302) määrittelee siirtohinnoittelua olevan laskentatoimen työkaluna sisäisen laskennan tarpeisiin. Verotuksen näkökulmasta hän määrittelee niin, että siirtohinnoittelun kautta varmistetaan, tulosta maksettavan veron tilittäminen oikeaan valtioon. Artikkelissa siirtohinnoittelu määritellään hintana, jonka konsernin sisäinen yritys laskuttaa toiselta konsernin yritykseltä tarjoamastaan hyödykkeestä, palvelusta tai rahoituksesta.

Kukkonen ja Walden (2010, 161) määrittelevät siirtohinnoittelun (transfer pricing) olevan intressiyhteisyriyten välisen kaupankäynnin hinnoitteluperiaatteita. Intressiyhteys katsotaan muodostuvan, jos yritys omistaa toisesta yrityksestä suoran enemmistöosuuden tai muun merkittävän vaikutusvallan kautta. Kansallisessa liiketoiminnassa hinnoitteluperiaatteilla on merkitys, jotta erillisten laskentakohteiden tulot ja menot ovat oikean suuruisia. Konsernin yhtiöiden tai muiden intressiyhteisyriyten täytyy noudattaa sovittuja sopimusehtoja.

Markkinavoimat toisin sanoen vapaa kilpailutilanne markkinoilla määrittelevät hinnanmuodostumista riippumattomien osapuolten, esimerkiksi kilpailijoiden välillä. Konsernin sisäisissä eli omien yritysten välisissä transaktioissa sekä liiketoiminnassa vastikkeen suuruus määritellään siirtohinnoittelun avulla. Näin ollen hinnoittelu perustuu markkinaehtoperiaatteeseen, jonka vertauskohteena ovat markkinoilla olevat vastaavat hinnoittelut sekä sopimusehdot. (Äimä 2011, 1546)

Tikka et al. (2015) nimeävät kolme syytä, joiden mukaan siirtohinnoittelu on erityisen merkityksellinen kansainvälisessä liiketoiminnassa.

- Verotuksen tasoverot eli valtioiden erilaiset verorasitukset. Yritykselle voi muodostua halu siirtää toiselle yritykselle kuuluvaa voittoa toisen yrityksen nimiin matalamman veroasteen valtioon verotettavaksi. Tällaista nähdään, kun yritykset siirtävät varoja ns. verokeidasvaltioihin tai veroparatiiseihin, joihin voidaan lukea valtiot, jotka eivät ole halukkaita sitoutumaan esimerkiksi OECD:n säännöksiin ja toimintamalliin. Nämä valtiot omaavat vahvan pankkialaisuuden.
- Tuloksen tasaaminen. Tässä kohtaa merkitystä ei ole veroasteella vaan yrityksen kirjanpidon luvuissa, joita halutaan parantaa konsernin siirroilla.
- Veroseuraamukset, joita yritys pyrkii välttämään.

Siirtohinnoittelussa yritysten tulee ottaa huomioon paikallisten viranomaisten vaatimukset jo strategian suunnittelussa. Siirtohinnoittelua varten tehtävien kattavien selvitysten ja yrityksen toimintoanalyysien myötä yritys voi hyödyntää tätä tietoa myös silmälläpitäen sen strategiaa ja johdon kokonaiskuvan muodostamista yrityksestä, prosesseista ja koko konsernin suhteista, kuten kuinka emo- ja tytäryhtiöiden toiminta on kytköksissä toisiinsa.

Markkinaehtoperiaate on siirtohinnoittelussa vahvin ja tärkein termi. Matei ja Pîrvu (2011, 108) antavat käytännönläheisen ja suurpiirteisen esimerkin siirtohinnoittelusta ja markkinaehtoisesta hinnoittelusta. Esimerkissä tutkijat esittävät siirtohinnoittelun käyttöä, kun sen avulla yritetään välttää emoyhtiön maksettavia tuloveroja.

Konserniyhtiö valmistaa tuotteen, jonka todellinen hinta on 30 000 euroa ja se myydään vapailla markkinoilla hintaan 50 000 euroa. Valmistusmaan lainsäädännön mukaan yhteisövero on 30 % eli 6 000 euroa. Yritys haluaa välttää valmistusmaan korkean verotuksen ja myy tuotteen konsernin tytäryhtiölle hintaan 40 000 euroa, jonka yhteisövero on alhaisempi. Tämä tytäryhtiö myy tuotteen markkinoille. Kun tämän tytäryhtiön yhteisöverokanta on 10 %, yritys joutuu maksamaan ve-

roja 4 000 euroa. Yritys joutuu maksamaan vähemmän veroja ja valmistusmaa ei saa yhtään tuloveroja. (Matei & Pîrvu 2011, 102)

2.4 Siirtohinnoittelun kehitys

Ensimmäisen maailmansodan aikainen sotatoimien rahoittaminen ja kansainvälisten yritysten verorasitteen paine loivat siirtohinnoittelulle juuret. Näin ollen siirtohinnoittelun synty sijoittuu Iso-Britanniaan, jossa vuonna 1915 saatiin voimaan ensimmäiset siirtohinnoittelun säädökset. Säädösten tavoitteena oli nykyiseltäänkin tuttu veroparatiisien käytön kitkeminen. Tavoitteena oli ehkäistä yritysten verotulojen siirtäminen matalan verokannan maihin konsernin sisäistä hinnoittelua manipuloiden. (Karjalainen & Raunio 2006, 14.) Ukkolan (2013, 46) mukaan ”*siirtohinnoittelun periaatteet pohjautuvat 1920-luvun oppeihin*”. OECD:n siirtohinnoitteluperiaatteen markkinahintaperiaatteen hylkääminen tulevaisuudessa on epätoennäköistä, koska se on niin syvälle juurtunut periaate.

Suomen lainsäädännössä siirtohinnoittelun historia alkaa vuodesta 1965. Siirtohinnoittelua koskeva lainsäädäntö säädettiin nimikkeellä kansainvälinen peitelty voitonsiirto. (Laaksonen 2013, 203.) Siirtohinnoittelun rintamalla oli hiljaista aina 1970-luvulle. Tällöin maailman taloudessa alkoi vaikuttaa tekniikan ja tietoliikenteen kehittyminen ja trendinä alkoi näkyä verotulojen valumista veroparatiiseihin. (Kukkonen & Walden 2010, 15.) Kansainvälistyminen on verokilpailun perusta. Suomessa kansainvälistyminen alkoi näkyä 1980-luvun loppupuolella ja 1990-luvun alussa, kun pääomaliikkeiden liikkuminen alkoi asteittain vapautua. Seuraava Suomen kannalta merkittävä kansainvälistymisen kulmakivi oli Euroopan Unioniin liittyminen vuonna 1995. Suomi siirtyi yhteisvaluuttaan euroon vuonna 2002 (Valtiokonttori 2001, 1; VM 2002, 25). Suomen liittymistä EU:n jäseneksi 1995 edelsi jäsenyys Euroopan talousalueessa vuonna 1994 (Mehtonen 2003, 13).

Viimeisten vuosikymmenten kuluessa kansainvälistyminen on aiheuttanut muutoksia liiketoiminnalle. Edellä mainittu ilmiö johti siihen, että etuyhteisyriyten liiketoimista on kiinnostuttu veronmaksajien ja verottajankin toimesta. Yhdysvallat ovat tehneet paljon työtä jo ennen Euroopan Unionia. Yhdysvallat oli ensimmäinen val-

tio, joka laati ja saattoi voimaan ensimmäiset ja nykyiset siirtohinnoittelusäännökset. Säännökset astuivat voimaan vuonna 1986. Lainsäädäntö määrittelee markkinaehtoisin hinnan asettamisesta ja käytöstä, dokumentointiohjeet sekä siirtohinnoittelumenetelmät. OECD on myös tehnyt paljon ja pitkään töitä siirtohinnoittelun hyväksi. OECD on laatinut 9 artiklan malliverosopimuksen ja siirtohinnoitteluohjeet. Artikla 9 määrittelee siirtohinnoittelua ja ohjaa markkinaehtoisenhinnan käyttämiseen. OECD:n artikla 9 ja siirtohinnoitteluohjeet eivät ole sitovaa lainsäädäntöä jäsenmaissa. Moni jäsenvaltio kuitenkin on vakiinnuttanut ne ja noudattaa ohjeita. (Karjalainen & Laaksonen 2002, 315–316)

OECD laati markkinoille merkittävät raportit ”Transfer Pricing and Multinational Enterprises” ja ”Transfer Pricing and Multinational Enterprises, Three Taxation Issues”. Nämä raportit kannustivat käyttämään markkinaehtoperiaatetta siirtohinnoittelussa. OECD julkaisi vuonna 1995 uudet siirtohinnoitteluohjeet, joiden merkitys oikeuslähteenä on maailmanlaajuisesti erittäin vahva. Suomessa siirtohinnoittelusäännökset tulivat voimaan vuonna 2007. Tällöin Suomessa herättiin siihen kuinka merkittävä siirtohinnoittelun vaikutus on verotuloille. (Kukkonen & Walden 2010, 15; Karjalainen & Raunio 2006, 171)

Siirtohinnoittelun uudet säännökset antoivat potkua aiheen merkittävyydelle. Suomessa Verohallinto heräsi aiheeseen kunnolla vuonna 2010 ja perusti siirtohinnoitteluhankkeen. Samaan aikaan myös OECD päivitti siirtohinnoitteluohjeitaan (Raunio & Gerdt 2011, 420). Uuteen hankkeeseen oli varmasti saatu hieman mallia Tanskasta, jossa siirtohinnoittelua oli hoidettu keskitetysti jo vuodesta 2008 (Waal 2012, 81). Siirtohinnoitteluhanke saatiin käynnistetyksi vuonna 2012. Finér:n (2013, 488) mukaan yritykset saivat toimia 1990-luvulle melko vapaasti ja siirtohinnoittelusta saadut hyödyt saivat yritykset itse. Tällöin yritysten ei tarvinnut investoida verosuunnitteluun, koska siirtohinnoittelukysymyksiin ei puututtu. Toisaalta kansainvälinen kauppa ei myöskään 1990-luvulla ja lama-aikaan ollut samoissa lukemissa kuin 2000-luvulla. Finér (2013 488–499) pitää vuonna 2007 tapahtumia eli siirtohinnoittelun dokumentoinnin säännösten voimaan tuloa siirtohinnoittelun käännekohtana. Tästä eteenpäin verottaja on panostanut aiheeseen ja yritykset ovat joutuneet keskittämään resurssejaan ja asiantuntemusta siirtohinnoitteluun.

Kansainvälisellä tasolla ollaan oltu jo aikaisemmin kiinnostuneita siirtohinnoittelusta. Kansainvälistyminen ja Euroopan Union luoma vapaa kauppa tuovat siirtohinnoittelulle lisää merkittävyyttä yritysten liiketoiminnassa ja valtioiden veropolitiikassa. 1980-luvulla käytiin murroksen ja muutoksen aikaa markkinoilla. Teollistuneet valtiot alkoivat vaurastua ja kaupan käynti muuttui kansainvälisemmäksi. Tähän aikaan myös alkoi rahamarkkinoiden vapautuminen asteittain OECD:n toimesta ja EY:n matka kohti yhteismarkkinoita, jolloin pääoman vapaa liikkuvuus Euroopan Union sisällä olisi mahdollista. (Äimä 1995, 602) Siirtohinnoittelulla on merkittävä rooli poliittisella tasolla, koska sillä on merkittävä osuus valtioiden verotulojen synnyttäjänä. Siirtohinnoitteluhanke Verohallinnossa on ensimmäisenä vuonna asettanut verotarkastusten myötä noin 300 miljoonan euron lisäykset yritysten verotettavaan tuloon (Surakko 2013).

Poliittinen verokilpailu valtioiden välillä voi painostaa yritysveroprosentin laskupaineen jopa valtiolle tukalan matalaksi. Valtiolla kuten Suomella on olemassa pelko, että yritykset, jotka tällä hetkellä maksavat veronsa Suomeen, tarttuvat kilpailijan koukkuun ja siirtävät toimintansa maahan, jossa yhteisövero on alhaisempi. Valtiovarainministeriön ”Kilpailukykyiseen verotukseen” muistiossa (2002, 26) tuodaan esiin myös muita verokilpailun keinoja kuin yhteisövero. Keinoina toimivat muun muassa veropohjan rankenne sekä monet välilliset tekijät kuten järjestelmän läpinäkyvyys, yksinkertaisuus ja luotettavuus.

Valtiovarainministeriön työryhmän muistio (2002, 24) käsittelee kansainvälistä verokilpailua. Esityksessä pidetään hyvänä verojärjestelmän ominaisuutena järjestelmän kansainvälistä kilpailukykyä. Valtio, jonka yhteisövero on kilpailukykyinen, houkuttelee se yrityksiä sijoittumaan.

2.5 Siirtohinnoittelun kansainvälinen vaikutus

Yritystoiminnan kasvu ja lisävoiton tavoittelu ajaa yrityksen usein kansainvälisille markkinoille. Yrityksellä on mahdollisuus perustaa ulkomaille oikeudellisesti itsenäinen tytäryhtiö. Toinen vaihtoehto on, että yritys toimii toisessa valtiossa itse ja perustaa valtioon kiinteän toimipaikan. Kiinteää toimipaikkaa verottaa sijaintivaltio.

Kiinteän ja tytäryhtiön erona on minimipääoman tarve. Kiinteän toimipaikan etuna on, ettei sen perustamiseen toiseen valtioon tarvitse perustamisminimipääomaa. Kiinteän toimipaikan tappioilla on myös vähennysoikeus pääliikkeen tulosta hyviytymenetelmää soveltaen. (Verohallinnon käsikirja 2013, 240) Siirtohinnoittelu on kansainvälinen verokysymys, jonka vaikutus on merkittävä monikansalliselle yritykselle. Se on ykkösaihe kansainvälisten konsernien keskuudessa. Valtioiden verohallinnot ovat myös kiinnostuneita siirtohinnoista, koska siirtohinnoittelulla on merkittävä vaikutus kansantaloudellisesti.

Kansainvälisten konsernien maksamat suoritukset tavaroista ja palveluista konserniyritysten välillä kasvattavat ja vähentävät yritysten verotettavaa tuloa ja sitä kautta luovat verorasitusta eri valtioissa (Heikkinen 1999, 429). Kansainvälisesti kaksinkertaista verotusta pyritään poistamaan valtioiden välisillä verosopimuksilla. Verosopimukset ovat valtioita sitovia kansainvälisiä sopimuksia. Valtioiden väliset verosopimukset menevät kansallisen lainsäädännön edelle. Suomen laatimissa verosopimuksessa ja OECD:n malliverosopimuksessa mainitaan seuraavasti: *”verosopimus on tehty tuloveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veronkierron estämiseksi”* (Knuutinen 2014, 177.) OECD:llä eli Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestöllä on tärkeä rooli varsinkin siirtohinnoittelussa, millä on oma vaikutuksensa kahdenkertaisessa verotuksessa. OECD:n siirtohinnoitteluohjeet; Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations) ovat muotoutuneet maailmanlaajuisesti vakiintuneiksi standardeiksi, joita myös OECD:n ulkopuoliset valtiot noudattavat. (Mehtonen 2005, 55–56; OECD 2010)

Tilastojen valossa, kun perehdytään tarkemmin kansainvälisiin vaikutuksiin, voidaan vahvistaa käsitys siitä, että siirtohinnoittelulla on merkittävä rooli kansainvälisessä kaupassa. OECD:n mukaan rajat ylittävästä kaupasta 70 prosenttia käydään konserniyritysten sisällä (Finér 2013, 488). Valtioiden välillä kahdenkertaista verotusta poistetaan valtioiden välisillä verosopimuksilla. Voidaan kysyä, miksei kaikilla valtioilla ole sama veroprosentti. Valtion yritysveroasteeseen vaikuttaa monta asiaa, sillä on koko valtion poliittinen ja taloudellinen rakenne vaikuttaa siihen. Valtioiden on tarkkaan tarkkailtava muiden valtioiden yritysveroasteita, jotta

valtio pysyy verokilpailussa mukana. Raunio ja Tamminen (2014,38) tuovat artikkelissaan esille tilastotietoa, että Suomella on verosopimuksia kahdeksankymmenen valtion kanssa.

”Välittömän verotuksen harmonisointi on useastakin syystä ollut vaivalloista Euroopan unionin yli 50-vuotisen historian aikana” (Äimä 2004, 436). Eurooppalaista konserniverotusta kehitetään koko ajan muun muassa laatimalla yhteisiä konserniverotusmalleja, laajentamalla emo-tytäryhtiödirektiivin soveltamisalaa sekä hyväksymällä korko- ja rojaltidirektiivi ja siirtohinnoittelua koskevat menettelyohjeet. (Äimä, 2004, 436.)

Ilman siirtohinnoittelua yritysten kansainvälinen kauppa olisi hankalampaa. Jos siirtohinnoittelun ohjeita ei olisi OECD:n toimesta laadittu, konserniyritykset kärsisivät kahdenkertaisesta verotuksesta saman tulon osalta. (Chiang & Del Gaudio 2013, 50)

2.6 Siirtohinnoittelu ja verosuunnittelu

Yrityksillä on monia kulueriä liiketoimintaprosessissa. Yksi merkittävästä kuluerästä on tuloverotus, joten näin ollen yritysten tulee miettiä sekä suunnitella, millä keinoin se pystyy minimoimaan verojen määrän. Konserniyhtiöillä suunnittelu on monimutkaista, koska veroja tilitetään moneen maahan, joilla kaikilla on eri verokannat. Yrityksen tulee varmistaa, ettei se maksa liikaa veroja, ja että oikea verotettava tulo kertyy sekä siirtyy sille oikeasti kuuluvaan juridiseen konserniyhtiöön. Konserniverotuksen mahdollistamiseksi on laadittu siirtohinnoittelun markkinaehtoperiaate, jonka avulla määritellään mihin konserniyhtiöön kertyy sille kuuluva verotettava tulo sen riskien, toimintojen sekä omaisuuserien perusteella. (Jaakkola et al. 2012, 136)

OECD antamat omat siirtohinnoitteluohjeet eivät ole täysin poissulkevia ja ne ovat vain tulkittavia ohjeita. Yrityksen ei saa ohjeista suoria lukuja tietyn omaisuuserän siirron arvosta. Tärkeintä on, että liiketoiminnalla tai omaisuuserän siirrolla on liiketoiminnallinen peruste ja sen tulee olla markkinaehtoinen, mikä tarkoittaa, että hinnan tulee olla konsernin ulkopuolisten markkinoiden kanssa kilpailukykyinen ja

samanarvoinen. Verosuunnittelussa konsernin johdon on oltava varuillaan siirtohintoja asetettaessa, ettei hinnoittelua katsota veronkierroksi verottajan näkemystä. Uhkana erimielisyystilanteissa on myös, että veroviranomaisten näkemys voi olla, että yritys on toiminut veronkiertotarkoituksessa. (Jaakkola et al. 2012, 136)

Behrens et al. (2014, 651) kirjoittavat artikkelissaan vahvan väitteen, että yritykset manipuloivat siirtohintoja, jotta niiden verovastuunsa valtiolle olisi pienempi. Väite on yritysmaailmassa varmasti tosi. Kuitenkin suunnittelun, veronkierron, verojen välttämisen ja aggressiivisen veronkierron välillä on raja. Malmgren (2014, 225) jakoi edellä mainitun mukaisesti verosuunnittelua osioihin. Verosuunnittelu, joka tapahtuu verolainsäädännön puitteissa, on laillista ja yrityksen järkevää rahavirtojen suunnittelua ja toteuttamista. Verojen välttäminen voi olla laillista, mutta se on ristiriidassa lain perimmäisten tarkoitusten kanssa. Välttäminen on tapahduttava lain raameissa esimerkiksi jollakin järjestelyllä, jolla yritys pyrkii välttämään veroa. Aggressiivinen veronkierto on aina laittomalla alueella tapahtuvaa verojen välttämistä esimerkiksi keinotekoiset järjestelyt ja veroparatiisiyhtiöiden käyttö ovat sellaisia.

Yritysten tulee muistaa, että markkinaehtoinen siirtohintaa on vaihteluväli, jolle samankaltaiset liiketapahtumat markkinoilla asettuvat. Jos markkinoilta ei löydy markkinaehtoista siirtohintaista verrattavaa kohdetta, käytetään apuna tunnuslukuja, jonka avulla hintaa pyritään asettamaan oikean suuruisiksi. Tunnusluvun rinnalle tehdään verrokkihaku. Verrokkihauun yritykset ovat samankaltaisia riippumattomia yrityksiä. Verrattavien yritysten tunnusluvut muodostavat yhdessä tunnuslukujen vaihteluvälin. Jotta hinta olisi markkinaehtoinen, sen tulee asettua edellä mainitun määrittelyn mukaisesti muodostuvalle vaihteluvälille. Vaihteluvälin myötä yritys saa verosuunnitteluvälineen, jota ei katsota veronkierroksi olettaen, että se pysyy vaihteluvälin raameissa. (Jaakkola et al. 2012, 136–137)

Yrityksen on tärkeä pysytellä ajan tasalla siirtohinnoissa välttääkseen epäilyt tai syytökset mahdollisesta veronkierrosta tai sen suunnittelusta. Jaakkola et al. (2012, 137) ohjeistaa, että siirtohintojen tulisi tarkastaa parin vuoden välein. Myös verrokkihaut on hyvä päivittää kolmen vuoden sykleissä. McKiley ja Owsley (2013, 51) pitävät siirtohinnoittelua riskialttiina alueena monikansallisille yrityksille, kun

tilannetta lähestytään verosuunnittelun ja määräysten noudattamisen näkökulmasta.

Liiketoimintamallin muutokselle tulee olla liiketaloudellinen perustelu. Muuten sitä voidaan tulkita VML 28§:n mukaisesti veron kiertämiseksi. Konserniverokeskuksen mukaan tilanne, jossa yritys on hyötynyt verotuksellisesti liiketoimintamallin muutoksesta ja muutokselle on ollut liiketaloudellinen hyvä peruste, ei veronkiertopykälää voida soveltaa. Muutoksen on myös täytettävä siirtohinnoittelun vaatima markkinaehtoisuus. Liiketoimintamuutos tapahtuu yrityksessä, kun esimerkiksi liiketoiminta siirretään toiselle konsernin sisäiselle yritykselle eikä luovuttajalle jää toiminnasta enää verotettavaa tuloa tai toimintaan liittyvää tuloa tuottavaa toimintaa tai omaisuutta. (Laaksonen 2006, 428–430)

Matti Ylönen (2008) tuo esille veronkierron kaksi eri linjaa toinen on laitton ja toinen laillinen. Laillisen veronkierron hän nimeää verojen välttelyksi. Jotta päästään nauttimaan verojen välttelystä, yritysten on löydettävä kansallisista laista ja valtioiden verosopimuksista niin sanotut porsaanreiät, joihin tarttua. Yritysten mahdollisuus on siirtää varojaan tytäryhtiöihin, jotka sijaitsevat alhaisemman verotuksen maissa. Yritysten toiminta pysyy verojen välttelyn linjassa, niin kauan ennen kuin viranomaiset määrittelevät sen laittomaksi ja näin ollen toiminta siirtyy Ylösen esittämään toiseen linjaan eli laittomaan osuuteen. Mutta, missä se raja menee? Britannian entinen valtiovarainministeri Denis Healey ilmaisi asian seuraavasti: ”*Veronkierron ja verojen välttelyn välinen ero on vankilan muurin paksuinen*” (Ylönen 2008, 15.) Laitton veronkierto maksaa Euroopan neuvoston puheenjohtaja Van Rompuy:n arvion mukaan EU-maille biljoona euroa vuodessa (Ukkola 2013, 46).

Knuutinen (2014) pohtii artikkelissaan ”Veron kiertäminen, veronkierto tai verolain kiertäminen – terminologian tarkastelu” hyvin verosuunnittelun ja verolainsäädännön rikkomisen välistä rajaa, joka on toisinaan kuten veteen piirretty viiva.

VML 28§ pykälä määrittelee veron kiertämistä. Yritysten päämäärä on verojen minimointi. Kun verojen minimointi tapahtuu keinoin, jotka voidaan katsoa hyväksyttäviksi, tulkitaan toimet verosuunnitteluksi. Kun verosuunnittelun keinot voidaan katsoa lainsäädännön tarkoituksen vastaisiksi, on kyseessä veronkiertäminen. Liikkuessa veronkierron alueella, liiketoimet ovat yleensä keinotekoisia tai hinnoit-

telu on keinotekoista esimerkiksi yli- tai alihintaista. (Knuutinen 2014, 172) Hinnoittelun keinotekoisuudella on vaikutusta siirtohinnoittelussa.

Kukkonen ja Walden (2010, 163) ovat listanneet kohdat, joissa varsinkin peiteltyä voitonsiirtoa voi nähdä. Peitellyksi voitonsiirroksi voidaan tulkita voittovarojen siirtoa, joka on tapahtunut intressiyhteisyriyten välillä joko samassa valtiossa tai valtioiden välillä.

- tavaraliikenteen yli- tai alihinnoittelu
- palveluiden, esimerkiksi konsultointi yli- tai alihinnoittelu
- immateriaalioikeuksien, esimerkiksi patentti tai tavaramerkin käyttöoikeuksien tai myynnin yli- tai alihinnoittelu
- palvelumaksujen, esimerkiksi hallinnointi, johtaminen yli- tai alihinnoittelu
- rahoituspalveluiden yli- tai alikorko sekä muut hinnoitteluperusteet
- oman- ja vieraanpääoman välinen epäsuhta eli alikapilointi

Siirtohinnoittelun elinkaaren aikana on tehty paljon työtä, jotta verokilpailu pysyisi lain asettamissa puitteissa. Äimä (2011, 1541) kirjoittaa, että Valtiovarainministeriön tavoitteena on lainojen korkojen vähennysoikeuden rajoittaminen. Korko on korvaus yrityksen käyttöön saadusta pääomasta myös silloin, kun yritys saa lainaa saman konsernin toiselta yritykseltä. Korkovähennyksen taustalla on valtioiden pelko siitä, että korkoja käyttäen toteutetaan verosuunnittelua, joka rappeuttaa valtioiden veropohjaa. Esimerkiksi *”Jos emoyhtiö rahoittaa ulkomaista tytäryhtiötään ylisuurella velkapääomalla suhteessa omaan pääomaan, tytäryhtiön asuinvaltion veropohja rapautuu, kun valtiossa vähennetään emoyhtiön myöntämän lainan korot ja korkotuloa verotetaan emoyhtiön asuinvaltiossa.”* Kansainvälisissä konserneissa on havaittu käytettävän poikkeavia korkotasoja eli korkojen siirtohinna ei ole markkinaehtoinen. Verottaja on puuttunut niihin tarkastuksillaan sekä riskiprofiolinnillaan. (Äimä 2011, 1541–1542)

2.6.1 Verokilpailu

Verokilpailu käy kiivaana valtioiden välillä. On selvää, että jokainen valtio haluaa verotulon itselleen. Yhteisövero on merkittävä osuus valtion kokonaisverotulossa.

Verotulojen lisäksi yrityksen toiminta valtiossa tuo muita välillisiä etuja, kuten työntekijöiden tuloverot sekä heidän kulutuksen kautta valtiolle kertyvä verotulo. Näin ollen valtioiden on merkityksellistä kilpailla yrityksistä.

Myrsky (2013) määrittelee verokilpailua artikkelissaan ”Kansainvälisen verokilpailun kysymyksiä”. Myrskyn mukaan verokilpailu tarkoittaa valtioiden kilpailua veropohjista ja verotutoista. Kansainväliset yhteydet sekä Suomen talouden avoimuus ovat lisääntyneet valtavasti viimeisten vuosikymmenten aikana. Lisääntynyt avoimuus näkyy kansainvälisen kaupan kasvuna ja ihmisten ja pääoman vapaana liikkuvuutena. EU:n tavoite on ollut vapaa liikkuvuus. (Myrsky 2013, 399)

Kansainvälistyneessä yritysmaailmassa erityisesti monikansalliset konserniyritykset pystyvät tehokkaasti hyödyntämään eri valtioiden eroja niiden verojärjestelmissä. Verokilpailu syntyy, kun jokin valtio alkaa houkutella alemmalla verokannalla tuotannollista pääomaa sijoittumaan kohdevaltioon. Verokilpailun vaikutus on pienille valtioille suurempi, koska niissä yritystulojen verotulo valtiolle on merkittävä. Verokilpailun myötä valtio voi joutua siirtämään verorasitusta muihin verotuskohteisiin tai yhteiskunnan poliittiset vaikutukset voivat olla merkittäviä, kuten Pohjoismaissa pienten valtioiden hyvinvointivaltion edellytykset voivat kohdata haasteen. (Myrsky 2013, 399–401)

Myrsky (2013, 402) painottaa jälleen kansainvälistymisen vaikutusta verokilpailulle, koska verokilpailun merkitys on entisestään korostunut viimeisen kolmenkymmen vuoden aikana, jolloin globalisaatio ja markkinoiden vapautuminen ovat tapahtuneet. Viimeisten vuosikymmenten aikana maailman kauppa on vapautunut ja pääoman liikkuvuuden säännöksiä vähennetty, josta esimerkkinä on Euroopan talousalueen kasvu. Konsernit ovat kooltaan suurentuneet, yritykset yhdistyvät toistensa kanssa ja tekevät keskenään yhteistyötä muun muassa joint venture-muodossa, jotta ne menestyisivät paremmin kilpailussa. Raunion ja Svernasin (2011,197) mukaan ”*konserneja perustamalla tavoitellaan usein muun muassa synergia- ja suuruusetuja*”. Näin ollen monikansallisten yritysten kasvu on mahdollistanut niiden pienentää verotustaan monella eri tavalla. Esimerkkinä edellisestä ovat veroparatiisijärjestelyt ja siirtohinnoitteluproblematiikka. (Myrsky 2013, 402)

Yhteisöverot ovat laskeneet kovaa vauhtia. Keinonen (2014, 401) on tilastoinut artikkelissaan yhteisöverokantoja vuosikymmenten varrelta. Suomessa keskimääräinen tuloveroprosentti oli 50,25 prosenttia vuonna 1989. 1990-luvun aikana yhteisöveroprosentti laski 25 prosenttiin. Suomi laski yhteisöveroprosentti vuoden 2014 alussa 24,5 prosentista 20 prosenttiin (veronmaksajat 2014). Keinonen (2014, 403) näkee, että verokilpailu ei lakkaa ennen kuin Euroopan Unioni saa yhtenäistetyksi yhteisöverotusta. Täydellinen harmonisointi on vaikeata, johtuen jäsenvaltioiden niin erilaisista fiskaalisista intresseistä ja yhteiskuntarakenteista (Äimä 2004, 436). Harmonisointi on haastavaa, mutta veronlaskupaine ja kilpailun uhka eivät lakkaa ennen kuin EU esimerkiksi asettaa yhteisöverolle yhteisen alarajan. Yhteisöverojen taustalla on selvästi kaksi tekijää: toisaalta pelko siitä, että yritykset siirtyvät matalamman verotuksen maihin ja toisaalta, että valtiot yrittävät houkutellessa yrityksiä tekemään uusia investointeja. Suomessa yhteisöverojen tuoma verotuotto on jopa 10 prosenttia valtion budjetin loppusummasta. (Keinonen 2014, 403–405)

Matei ja Pîrvu (2011, 108) esittävät artikkelissaan Euroopan Union tilannetta, jossa Itä-Eurooppa on ollut houkutteleva paikka Eurooppalaisille konserneille perustaa tytäryhtiöitä. Näissä valtioissa, jos ei ole siirtohinnoittelusäädöksiä ja niissä on matala yritysveroaste. On uhkana, että niitä valtioita käytetään verosuunnittelun keinona. Euroopassa Maltalla ei ole säännöksiä koskien siirtohinnoittelua ja Luxembourgin ei ole säännöksiä dokumentoinnin laatimisesta. Liitteestä 1. voi tarkastella maailman laajuisesti veroasteita, ja todeta kuinka joissakin valtioissa veroasteet todella ovat nolla.

OECD on jo vuonna 1996 aloittanut projektin haitallista verokilpailua vastaan. OECD:n projektiin liittyvän raportin mukaan oli 35 aluetta, jotka täyttivät veroparatiisien kriteerit. Esimerkiksi Liechtenstein on veroparatiisien listalla eikä ole yhteistyöhaluinen OECD:n kanssa. Pohjoismaat ovat luoneet jatkoa OECD:n projektille. Projekti käynnistettiin vuonna 2006 ja sen päämääränä on lisätä tietojenvaihtosopimuksia. Myös OECD ja EU ovat pyrkineet neuvottelemaan poliittisten sitoutujavaltioiden kanssa, jotta ne muuttaisivat politiikkaansa ja luopuisivat salassapidosta verotuksen osalta. (Gjesti, Rosén & Fensby 2009, 67–75) Eurooppa tulee kuitenkin jälkijunassa veronkierron vastaisessa työssä, kun verrataan Yhdysvaltoihin.

Yhdysvalloissa esimerkiksi pankkien tulee ilmoittaa yritysten tilitiedot viranomaisille. Euroopan komissio on joulukuussa vuonna 2012 julkistanut veropetoksia ja veronkiertoa vastaan taistelevan toimintaehdotuksen, jossa on 34 toimenpideehdotusta. (Ala-Nissilä 2013, 17)

2.6.2 Verokeitaat

Raunion (2014, 12) mukaan veroparatiisien olemassaolo on niitä vastustavien keskuudessa moraalitonta toimintaa ja ne pitäisi poistaa. Varsinkin rehellisille suomalaisille yrityksille on ”musta vaate” veroparatiiseissa sijaitsevat pöytälaatikoyritykset. Veroparatiisi yhtiöiden vähentämiseksi tehdään koko ajan valtavasti töitä, kuten esimerkiksi OECD:n BEPS- hanke (Malmgrén 2014, 229), josta tässä tutkimuksessa enemmän tietoa myöhemmin kappaleessa 3.

Ylönen (2014, 7) määrittelee tutkimuksessaan veroparatiiseja seuraavasti:

”...veroparatiisit ovat maita tai alueita, joissa on alhainen tai olematon verotus, jotka kieltäytyvät kansainvälisestä tiedonvaihdosta, joissa valitsee tiukka pankkisalaisuus ja jotka eivät edellytä alueella toimivilta yrityksiltä varsinaista liiketoimintaa. Lisäksi ulkomaisiin ja paikallisiin sijoittajiin pätevät erisäännöt. Ulkomaalaisia yrityksiä houkutellaan erityisoikeuksilla ja heille tarjotaan työkaluja välttää kotivaltioiden veroja tai sääntöjä.”

Artikkelin mukaan nykyään merkittävin veroparatiisilistaus on Tax Justice Network-tutkimusjärjestön laatima finanssisalaisuusindeksi 2013. Indeksien mukaan veroparatiiseja oli 82, joiden pisteytys oli erilainen riippuen niiden salaisuustoiminnoista. Raunion (2014, 14) mukaan: ”veroparatiiseista tehtävillä suorilla sijoituksilla tähdätään usein yhteisöverojen välttelyyn”. HE:n (155/1994) mukaan verokeidasvaltioita ovat esimerkiksi Kanaalisaaret, Gibraltar sekä Karibian alueelta Bahamasaaret ja Caymansaaret.

Kuortti (1999, 386; 2012, 414) aloittaa kummatkin artikkelinsa lähes viidentoista vuoden välillä samoin: veroparatiisit ovat olleet tiedotusvälineissä esillä paljon.

Kuortti (2014, 428) näkee tärkeimmäksi osa-alueeksi veroparatiisien toiminnan ehkäisemisenä sen, että viranomaisyhteistyö toimii kotimaassa ja ulkomailla sekä rehellisyyden ja korkean moraalin yhteiskunnallisia verovelvoitteita kohtaan. Edellä mainittu on suomalaisten yritysten helpompi omaksua, mutta ei niinkään kaikkien valtioiden. Veroparatiisien osalta niiden toimintakenttä laajenee ja riskit kasvavat teknologian kehityksen myötä. Näin ollen kansainväliset organisaatiot saavat tehdä entistä kovemmin töitä.

3 SIIRTOHINNOITTELUN PÄÄPERIAATTEET SEKÄ PROSESSI

3.1 OECD

Organisation of economic co-operation and development (OECD) on *”Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö OECD on kehittyneiden markkinatalousmaiden yhteistyöjärjestö”* (VM 2014). Järjestön päämaja on Pariisissa. OECD:n tehtäviin kuuluu pääsääntöisesti pyrkiä kehittämään tai harmonisoimaan jäsenmaiden politiikkaa eri talous- ja yhteiskuntaelämän alueilla. OECD toimii myös asiantuntijaorganisaationa, jolloin se tukee jäsenmaissa tehtävää talous- ja yhteiskuntapolitiista päätöksentekoa. (VM 2014) OECD:n päätavoitteena on jäsenmaiden talouden kasvun kehittäminen, työllisyyden lisääntyminen ja elintason nouseminen OECD:n tavoitteisiin kuuluvat myös terveen talouden laajentaminen jäsenmaissa sekä koko maailmankaupan laajeneminen. (Mehtonen 2005,17)

OECD kansainvälinen, itsenäinen foorumi, jonka tehtävä on viedä maailmanlaajuisia kehitystä eteenpäin ja parempaan suuntaan. OECD on tukena ja auttaa valtioita uusien haasteiden ja toimintamallien kanssa. OECD:n jäsenmaita Australia, Itävalta, Belgia, Canada, Chile, Tšekki, Saksa, Suomi, Ranska, Kreikka, Tanska, Unkari, Islanti, Irlanti, Italia, Japani, Koroa, Luxemburg, Meksiko, Hollanti, Uusi-Seelanti, Norja, Puola, Portugali, Slovenia, Slovakia, Espanja, Ruotsi, Sveitsi, Turkki Iso-Britannia ja Yhdysvallat. Euroopan komissio tekee yhteistyötä OECD:n kanssa. (OECD 2010)

OECD on laatinut siirtohinnoitteluohjeet; Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations, joiden periaatteiden mukaisesti kansainväliset yritykset toimivat ohjeiden mukaisesti muun muassa noudattamalla siirtohinnoittelumenetelmiä ja markkinaehtoista hinnoittelua. Suomen ja muidenkin yllä luetellut maat pääsevät OECD:n jäsenyyden myötä vaikuttamaan verotusta koskevaan yhteistyöhön hallitusten välillä. OECD:n veroasiainkomitean tehtävänä on edistää jäsenmaiden yhteistyötä, kehittää menettelytapoja sekä poistaa kahdenkertaista verotusta. Toimenkuvaan kuuluu myös veropaon ja veronkierron torjumista. OECD:n komitea (Committee on Fiscal Affairs, CFA) on nimittänyt työ-

ryhmän (Working Party, WP), jonka tärkeimmät tehtävät välittömän verotuksen osalta ovat seuraavat:

1. Kansainvälinen kaksinkertainen verotus ja siihen liittyvät asiat
2. Veroanalyysit ja tilastot
3. Monikansallisten yritysten verotus; siirtohinnoittelukysymykset
4. Kansainvälinen veropako ja veronkierto.

(Mehtonen 2005, 48–49)

Edellä olevat kohdat ovat OECD:n työssä ne, joihin panostetaan. Tutkimuksessa tullaan käsittelemään juuri listassa olevia asioita. Tästä voidaan vielä nähdä aiheen ajankohtaisuutta, vaikka se onkin perusteltu jo johdannossa.

OECD työstää sekä panostaa merkittävästi veropohjan rappeutumista sekä voittojen siirtoa vastaan. OECD on G20-valtioiden, joihin Suomikin kuuluu, toivomuksesta perustanut Base Erosion and Profit Shifting (BEPS) hankkeen. Hankkeessa selvitetään monikansallisten yritysten verosuunnittelun aiheuttamaa veropohjan rappeutumista. BEPS:n selvityksen pohjalta laadittiin toimenpidesuunnitelma, joka sisältää 15 kohtaa. Sitä työstetään vuosien 2013–2015 välisenä aikana. Suomi osallistui hankkeeseen aktiivisesti. (Hallituksen kansainvälisen veronkierron vastainen toimintaohjelma 8.5.2014) BEPS:stä ja Suomen Verohallinnon roolista kirjoitetaan tarkemmin tutkimuksen kohdassa Verohallinnon yhteistyö kappaleessa 3.8.

OECD on merkittävä toimielin siirtohinnoittelun alueella, vaikka se ei kuitenkaan olekaan pakottavaa lainsäädäntöä. Lehtonen (2014, 190) kirjoittaa, että perustuslain 2.3, 80.1 ja 81.1§:n säännösten mukaan sitova oikeuslähde on vain eduskunnan hyväksymä ja voimassa oleva lainsäädäntö. Verohallinnon ohjeet sekä ulkomaalaisten organisaatioiden, kuten OECD:n suositukset tai standardit eivät ole Suomessa sitovia oikeusnormeja.

Korkein hallinto-oikeus on päätöksessään ottanut erityisesti kantaa OECD:n ohjeiden määräävyyteen ja on ilmaissut asian seuraavasti: *”OECD:n siirtohinnoitteluohjeet eivät sido OECD:n jäsenvaltioita”* (KHO 2013: 36.) Eduskunta ei ole hyväksy-

nyt OECD:n ohjeita osaksi lainsäädäntöä. Näin ollen ohjeilla ei voida laventaa esimerkiksi VML:n 31§ sanamuotoa tai sisällön merkitystä. (Lehtonen 2014, 190)

3.2 Markkinaehtoperiaate

Markkinaehtoperiaate on kansainvälinen siirtohinnoittelustandardi. OECD:n ohjeet määrittelevät erilaisia siirtohinnoittelumenetelmiä, joiden perusteella pystytään määrittelemään markkinaehtoinen siirtohintaa. (Äimä 2011, 1546) Konserniin kuuluvien yritysten, joilla on etuyhteyssuhde, tulee hinnoitella liiketoimintansa myös rahoitustoimensa markkinaehtoperiaatetta noudattaen. Kuten aikaisemmin jo mainittiin, OECD on laatinut jo vakiintuneet ohjeet siirtohinnoitteluohjeet malliverosopimuksen 9 artiklan mukaisesti. Ne sisältävät markkinaehtoisen hinnan määrittämisen periaatteet. Suomen verolainsäädännössä markkinaehtoperiaatteesta on säädetty VML 31§:ssä. (Mäkelä 2014, 295) Tässä kohtaa tuleekin muistaa, että vaikka OECD:n ohjeet ovat vakiintuneet kansainvälisesti monella taholla, Suomen verolainsäädäntö on Suomessa se korkein elin, jonka mukaan Suomessa markkinaehtoperiaatetta tulee noudattaa sekä tulkita.

Markkinaehtoperiaatteen peruseriaatteena on, että hinnoittelu konsernin sisäisissä liiketoimissa esimerkiksi emoyhtiön ja tytäryhtiön välillä on hinnoiteltu samoin periaattein kuin riippumattomien yritysten välillä. Hinnoittelussa näyttelevät mukana vapaiden markkinoiden kilpailutilanne sekä todelliset voittokatteet. (Karjalainen & Raunio 2006, 46) VML 31§ määrittelee markkinaehtoperiaatetta. Raunion (2008, 48) artikkelista käy ilmi lain kohta ” *jonka mukaan jos verovelvollinen ja häneen etuyhteydessä olevan osapuolen välisessä liiketoimessa on sovittu ehdoista tai määrätty ehtoja, jotka poikkeavat siitä, mitä toisistaan riippumattomien osapuolten välillä olisi sovittu, ja verovelvollisen elinkeinotoiminnan tai muun toiminnan verotettava tulo on tämän johdosta jäänyt pienemmäksi tai tappio on muodostunut suuremmaksi kuin se muutoin olisi ollut, lisätään tuloon määrä, joka olisi kertynyt ehtojen vastatessa sitä, mitä toisistaan riippumattomien osapuolten välillä olisi sovittu.*” Edellä mainittuun tulon lisäykseen viitaten kysymys on siirtohinnoitteluohjeista. Markkinaehtoperiaatella kitketään pois yritysten keskinäiset ali- tai ylihinta-

liiketoimet, jotka hyödyttäisivät joko vastaanottaja yritystä tai luovuttajaa. Edun tavoittelun päämäärä näkyy useimmiten yrityksen verotuksessa. Tästä syystä siirtohinnoittelu on tuloksen siirtovälineenä konsernien välillä oiva väline.

Karjalainen ja Raunio (2006, 46) pitävät markkinaehtoperiaatetta siirtohinnoittelun käsitteistä merkittävimpänä sekä haastavimpana. Markkinaehtoperiaate on siirtohinnan määrä ja sen määrittäminen tapahtuu OECD:n ohjeiden mukaisesti. OECD on laatinut ohjeet, jotka ovat vakiintuneet monessa maassa jopa lähes lain tasoisiksi normeiksi. Ohjeet antavat hyviä välineitä markkinaehtoisen hinnan määrittämiselle. Loppujen lopuksi lopullista oikeaa arvoa ei suoralta kädeltä kukaan pysty sanomaan. Esimerkiksi, kun yritykset käyvät konsernin sisäistä kauppaa tuotteilla, jotka ovat niin uniikkeja, ettei niitä löydy kilpailijoilta. On vaikea sanoa, mikä hinnan tulisi olla, kun vertailukohdetta ei ole.

Markkinaehtoperiaatetta tulee noudattaa kansainvälisessä liiketoimintaympäristössä sekä niiden liiketoimien ja rahoitustoimien välillä, jotka käydään etuyhteisyriyten välillä ja jotka ylittävät valtioiden rajat. Laaksonen (2004, 423) muistuttaakin, että myös kotimaisten yritysten tulee noudattaa markkinaehtoperiaatetta ja hinnoittelu täytyy tapahtua käyvän arvon mukaisesti. Kotimaiset konserniyritykset ovat tiettyjen edellytysten mukaan vapautettu siirtohinnoittelun dokumentoinnista sisämarkkinakauppojen osalta, mutta se ei vapauta käyvän arvon soveltamisesta hinnoittelusta. (Laaksonen 2004, 423) Edellä mainitusta tullaan myöhemmin kertomaan dokumentointia käsittelevässä kappaleessa 3.7.

Markkinaehtoperiaate on siirtohinnoittelun tärkein termi. Koko siirtohinnoittelu muodostuu tuon termin ympärille. Tutkimuksessa on tähän mennessä jo tullut esille kuinka kompleksinen siirtohintaa on ja myöhemmin teoriasta ja tuloksista käy ilmi, kuinka vaikeaa markkinaehtoisen hinnan määrittäminen on. Holtzman & Nagel (2014, 59–60) kirjoittavat juuri tästä hankaluudesta seuraavasti: siirtohinnoittelussa ei löydy yhtä menetelmää, joka olisi juuri se oikea joka kerta. Tutkijoiden mukaan se ei tosiaan ole niin helppoa. Markkinaehtoinen siirtohintaa on tosiaan jokin väli eikä jokin tietty hinta.

3.3 Etuyhteyssuhde

Etuyhteyssuhteen olemassaololla on merkittävä merkitys siirtohinnoittelulle. Siirtohinnoittelussa merkittävää ovat täyttyvätkö etuyhteyssuhteen tunnusmerkit, koska merkkien olemassa ollessa hinnoittelu ei ole enää vapaata vaan huomioon tulee ottaa siirtohinnoittelun vaatimat edellytykset.

Etuyhteys käsitteenä on määritelty VML:ssa 31§. Jos liiketoiminnassa toisella yrityksellä on määräysvaltaa toisesta yrityksestä, tällöin yritysten välillä syntyy etuyhteys. Määräysvalta katsotaan mahdolliseksi silloin, kun toinen osapuoli omistaa vähintään puolet toisen osapuolen pääomasta eli osakekannasta. Toisella osapuolella tulee olla välillisesti tai välittömästi vähintään puolet toisen yrityksen kaikkien osakkaiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä. Osakkaiden omistuksen lisäksi määräysvalta on olemassa, jos toisella osapuolella on oikeus nimittää vähintään puolet jäsenistä yhteisön hallitukseen. (Kukkonen & Walden 2010, 176)

Konsernitasolla etuyhteys on olemassa lähes aina emoyhtiön ja tytäryhtiön välillä. Etuyhteys muodostuu myös silloin, kun esimerkiksi suomalaisella tytäryhtiöllä on ulkomaalainen sisaryhtiö. Näin ollen omistussuhteen ei tarvitse olla välitön, vaan sisaryhtiöidenkin välinen voitonsiirto on säännösten soveltamisen piirissä. (Mehtonen 2005, 64)

Etuyhteyssuhdeyritysten välillä peitelty voitonsiirto voi muodostua VML:n 31§:n mukaan silloin, kun tulon saaja on muualla kuin Suomessa verovelvollinen eli ulkomainen emoyhtiö tai ulkomainen tytäryhtiö. Tilanteita, joissa peitelty voitonsiirto on olemassa, silloin kun varoja siirtyy ulkomaiseen etuyhteyssuhde yhtiöön. Myynti tai ostaminen on ollut käypää hintaa alemmaa tai on sovittu taloudellisista ehdoista, joista ei olisi voitu sopia riippumattomien yritysten välillä. (Mehtonen 2005, 64)

3.4 Väliyhteisö

Ulkomaalainen väliyhteisö tarkoittaa matalan verorasituksen valtion niin kutsuttuun verokeitaaseen perustettua yhteisöä (HE 155/1994). Väliyhteisöt, joita kutsu-

taan myös holding-yhtiöiksi, ovat yrityksiä, jotka tuovat mieleen hyvin abstraktin käsitteen, mikä käsittää konsernin ja verosuunnittelun. Ylönen (2014, 6) määrittelee holding-yhtiöitä tutkimuksessaan niiden olevan kansainvälisten yritysten tytäryhtiöitä, jotka omistavat muita yhtiöitä. Holding-yhtiöitä käytetään omistusjärjestelyihin ja konsernin sisäiseen rahoitukseen sekä niillä on harvoin todellista liiketoimintaa. Holding-yhtiöillä voi kuitenkin olla todellista omaisuutta sekä henkilökuntaa.

Äimä (1994, 4) nimittää väliyhteisöksi matalan verotuksen valtion perustettua holding-yhtiötyyppistä yritystä, jolla ei ole omaa tuotannollista toimintaa. Väliyhteisö on kuin varasto, johon yritys voi varastoida tuloa suojaan oman asuinvaltionsa verottajalta. Väliyhteisön rekisteröinti valtion lainsäädäntö katsoo, että väliyhteisö on itsenäinen verovelvollinen ja näin ollen sitä myös verotetaan rekisteröintivaltion verolainsäädännön mukaisesti.

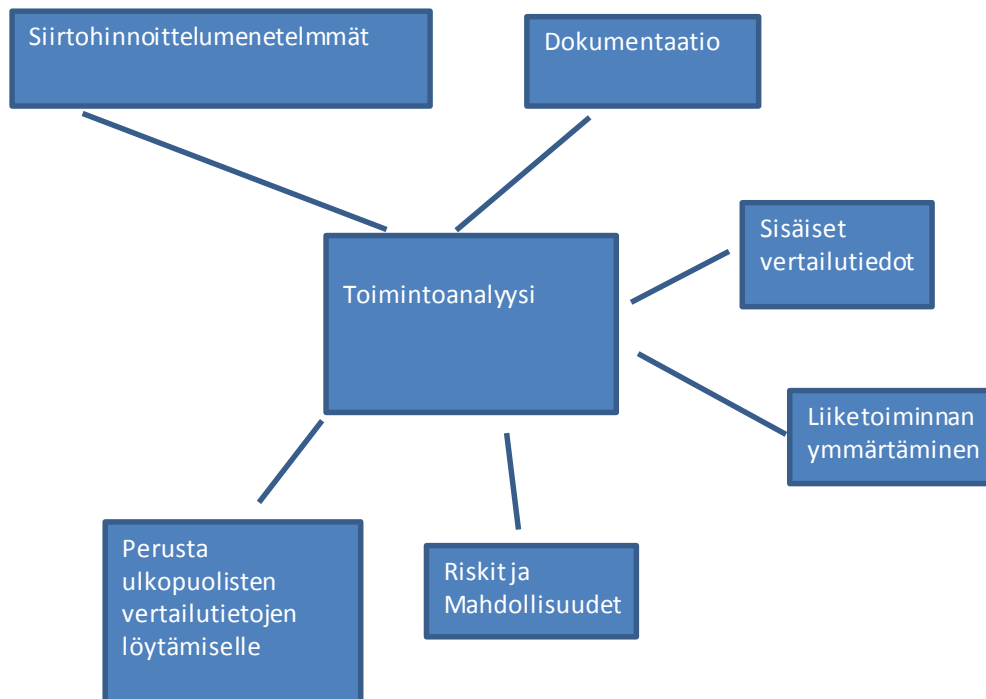
Holding-yhtiöitä perustetaan veroparatiiseihin, joihin Suomella ei ole verosopimusta. Veroparatiiseja on todettu käytettävän jo 1970-luvulta asti. Aihetta on vaikea tutkia, koska sen on tarkoitus pysyä salassa. Salassa pysymistä helpottaa se, että veroparatiisivaltioilla on yleensä vahva viranomaissuoja ja salassapitovelvollisuus. Veroparatiisiyhtiöiden verovalvonnan suurimpia haasteita on yrityksen yhteyshenkilön eli omistajan identifiointi. Omistajan tiedot tarvitaan, jotta veroseuraamukset voidaan kohdentaa. Holding-yhtiöiden tietoja on vaikea saada, koska rekisteröintivaltion ei tarvitse antaa verotietoja. Vasta, jos kyseessä on rikostapaus, poliisi voi oikeusapupyynnön kautta saada tietoja. Tällöinkään tietojen saamiselle ei ole täyttä varmuutta. (Kuortti 1999, 386–390)

Väliyhteisöistä on säädetty laissa ulkomaalaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotamisesta annettu laki (VYL 16.12.1994/1217). Laki astui voimaan tammikuussa vuonna 1995. Lain katsottiin olevan väline torjumaan verovalvonnassa esiin tulleita veroparatiisitapauksia. VYL:a muutettiin merkittävästi ja uusi muutettu laki otettiin käyttöön vuonna 1999. Lain muutoksen taustalla oli niin kutsuttu Cadbury Schweppes-tapaus. Lain muutoksen kautta VYL:n soveltamismahdollisuudet kapenivat EU- ja ETA-maissa. Väliyhteisölain tavoitteena on torjua matalan verorasituksen valtioihin perustettujen väliyhtiöiden avulla tapahtuvaa Suomen verotuksen kiertämistä. (Kuortti 2014, 424; Palonen & Erkinheimo 1999, 96)

3.5 Toimintoanalyysi

Toimintoanalyysin tärkein tehtävä on selvittää liiketapahtuman eli transaktion osapuolina olevien yritysten liiketoimintaan liittyvät toiminnot, riskit sekä toimintaan sitoutetut varat. Toimintoanalyysi ottaa huomioon tilanteen. Mitä laajempi ja vaativampi liiketoimenpide on kyseessä toisen osapuolen toimesta ja vastuulla sitä suurempaan korvaukseen tämä osapuoli on oikeutettu. Toimintoanalyysi on merkittävänä apuna myös vertailukelpoisuuden arvioinnissa. (Ahonen & Etholén 2006, 70; Karjalainen & Raunio 2006, 54; Kukkonen & Walden 2010, 181)

Toimintoanalyysin laatiminen on yksinkertaisimmillaan avainhenkilöiden haastattelua ja toimintoihin perehtymistä. Analyysin laatiminen on hidasta, mutta työn palkinto on myös siinä, että kerättyjä tietoja voidaan käyttää myös esimerkiksi liiketoiminnan ohjaukseen ja johtajuuteen. Riskien olemassa olemisen tunnistaminen on merkittävää tulosodotuksien kannalta. Toimintoanalyysi kattaa riskien arvioinnin sekä lisäksi pyritään tunnistamaan toiminnan kannalta merkitykselliset riskitekijät. Suomessa VML määrää, että yritysten on laadittava toimintoanalyysi kaikista liiketoiminnan osapuolista. Myös OECD:n siirtohinnoitteluohjeet vaativat toimintoanalyysin laatimista. (Karjalainen & Raunio 2006, 53–55) Karjalainen ja Raunio (2006) pitävät toimintoanalyysin tuotoksena koko yritystoiminnan ymmärtämisen. Tilannetta havainnollistaa kuvio 2.

Kuvio 2. Toimintoanalyysi (Karjalainen & Raunio 2006, 54)

Kuvio 2. esittää toimintoanalyysin kokonaisuutena sekä yhteenvetona. Kun yritys toiminnasta luodaan laaja kuva, on siirtohinnoittelukysymysten tulkitseminen mahdollista.

3.6 Siirtohinnoittelumenetelmät

OECD:n siirtohinnoitteluohjeiden mukaan on viisi ohjetta, jotka määrittelevät markkinaehtoista hintaa. Menetelmät ovat markkinahintavertailumenetelmä, kustannusvoittomenetelmä, jälleenmyyntimenetelmä, liiketoimintavoittomenetelmä ja voitontakomenetelmä. (Linnanvirta & Repo 2012, 299) Ohjeista käy ilmi, että on hyväksyttävää käyttää mitä tahansa alla olevista viidestä markkinaehtoisuuden määrittävistä menetelmistä, kunhan niillä päästään hinnan osalta riippumattomaan lopputulokseen. Yritysten on mahdollista soveltaa yhtä tai useampaa menetelmää yhtä aikaisesti. Kukkonen ja Walden (2010, 192) ovat jakaneet menetelmät kahteen eri luokkaan. Ne ovat ensisijaiset menetelmät ja toissijaiset, summaariset eli liiketoimivoittomenetelmät. Raunio (2008, 52) painottaa, että OECD:n siirtohinnoitteluoh-

jeiden mukaan markkinointivertailumenetelmää (CUP) täytyy käyttää, jos vain vertailukelpoinen hinta on olemassa.

Menetelmien taustalla on päämääränä että luovutukset sekä liiketoimet etupiiriyritysten välillä olisivat samat kuin riippumattomien yritysten välillä. Hintojen tulee olla markkinaehtoisia ja kyseisillä menetelmillä päästään hyväksytyyn siirtohintaan. OECD:n ohjeistamat menetelmät ovat maailman laajuisesti omaksuttuja ja käytettyjä laskentamenetelmiä. Laskentamenetelmien päätavoitteena on varmistaa, että kansainvälisten konsernien eri maissa toimivien yksikköjen verotettavat tulot ovat oikean määräisiä ja verot maksetaan oikeaan valtioon. (Mehtonen 2003, 111) Näin suojellaan valtioiden oikeuksia verotuloihin.

Seuraavan esitellään tarkemmin siirtohinnoittelumenetelmiä. Kuviossa 3 on esitetty vertailu, jossa nähdään, mikä tuloslaskelman taso ohjaa minkäkin siirtohinnoittelumenetelmän käyttöä.

<u>Tarkastelun taso</u>			
Liikevaihto	→	Markkinahintavertailumenetelmä	
Myyntikate	→	Jälleenmyyntihintamentelmä	Kustannusvoittomenetelmä
Liikevoitto	→	Liiketoiminettomarginaalimenetelmä	Voitonjakomenetelmä

Kuvio 3. Siirtohinnoittelumenetelmien vertailu

Markkinointivertailumenetelmässä (comparable uncontrolled price method, CUP) hinta määritellään riippumattomien markkinoilla toimivien yritysten hinnoittelun perusteella. Vapailta markkinoilta etsitään kilpailija, joka toimii vertailukohteena. Edellä mainittujen tahojen hinnoittelu muodostaa vertailuarvoja, joista muodostetaan vaihteluväli, johon konserniyritys voi oman hintansa asettaa. (Kukkonen & Walden 2010, 193)

Markkinointivertailumenetelmä on suosituin ja ensisijaisin menetelmänä sekä luotettavin menetelmä. Menetelmä on merkityksellinen, koska se hyväksytään lähtökohtaisesti kaikissa valtioissa. (Kukkonen & Walden 2010, 193–194; Karjalainen & Raunio 2007,92) Aina ei kuitenkaan ole mahdollista tai ainakaan helppo löytää vertailukohdetta tai vertailukohteen löytäminen voi olla yritykselle liian työläs ja

kallis prosessi. Vertailukohteen löytäminen voi olla hankalaa muun muassa tilanteissa, joissa markkinoilla ei ole kilpailijoita. Yrityksellä on niin sanottu monopoliasema tai kilpailijoiden neuvottelut ja hinnoittelu tapahtuvat niin salatusti, ettei hinnoittelutietoa vuoda kilpailijoille. Aineettomien omaisuuksien ja patenttien, tavaramerkin sekä rojaltien hinnoittelua on myös vaikea lähteä vertaamaan kilpailijoihin. Laaksonen (2004, 423–426) tuo esille, että aineettoman omaisuuden markkinaehtoisin hinnan määrittäminen on verotuksessa usein hankalia. Aineettoman omaisuuden ei yleensä pystytä osoittamaan, koska täysin yhdenmukaista aineeton omaisuutta ei ole eikä aineeton omaisuus ole kauppakohde.

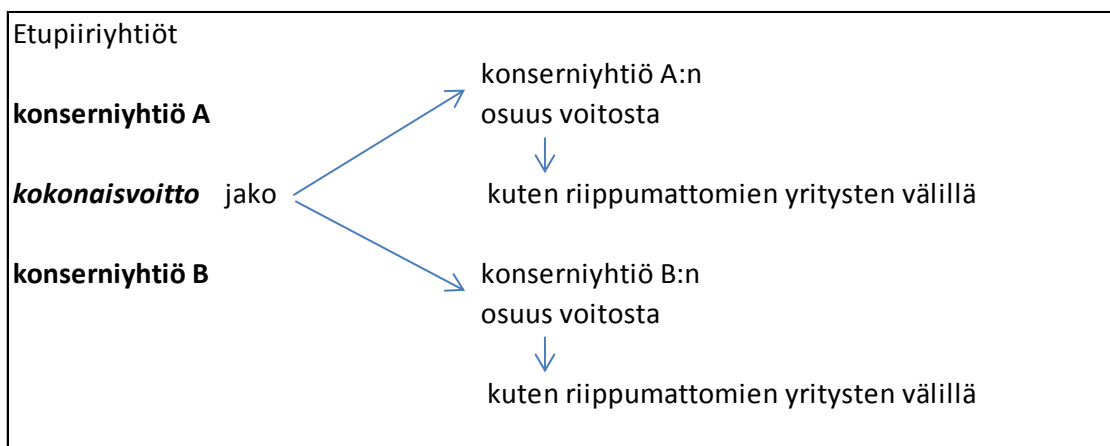
Kustannusvoittomenetelmässä eli cost plus method (CU). Menetelmässä keskeisessä osassa ovat kustannukset, jotka syntyvät tavaran tai palvelun toimittamisesta etupiiriin kuuluvalle ostajalle. Kustannuksiin lisätään kohtuullinen kate, voittolisä. Näin päästään sallittuun siirtohintaan. Voittolisä saa olla kohtuullinen voitto. Kustannusvoittomenetelmää käytetään yleensä palveluiden hinnoittelussa. Konsernin sisäiset palvelut, joissa täytyy ottaa huomioon siirtohinnoittelun määräykset, ovat muun muassa hallintopalvelut, valmistuspalvelut sekä tuotekehityspalvelut. (Karjalainen & Walden 2007, 76)

Jälleenmyyntihintamenetelmä (resale price method, RPM) määrittelee siirtohintaa jälleenmyyjän asiakasmyyntihinnan perusteella. Kun jälleenmyyjältä ostettu tuote myydään eteenpäin riippumattomalle ostajalle, hinnasta vähennetään jälleenmyyntikate. Kohtuullisella katteella yritys kattaa kustannuksensa ja riskinsä. Vertailu tehdään myyntikatteen tasolle. Jotta siirtohinnalle saadaan verrokki, voidaan hintoja vertailla myyntikatteisiin, joita yritykset saavat myydessään tuotteita ulkopuolisesti riippumattomille tahoille. (Karjalainen & Raunio 2006, 73; Raunio 2008, 55)

Liiketoimintomarginaalimenetelmä eli transactional net margin method (TNMM) on voittopohjainen siirtohinnoittelumenetelmä. *”TNMM:ää käytettäessä tutkitaan nettovoittomarginaalia suhteessa sopivaan pohjaan, esimerkiksi liikevaihtoon, varoihin tai kustannuksiin”* (Raunio 2008, 57). Liiketoimintanettomarginaalimenetelmä on hyvin samankaltainen kuin jälleenmyyntihintamenetelmä. TNMM eroaa RPM:stä siinä suhteessa, että liiketoimintomarginaalimenetelmässä tarkastellaan liikevoittoa suhteessa liikevaihtoon. Näin ollen siirtohintaa lasketaan, kun asia-

kashinnasta vähennetään määrä, jolla myyntiyhtiö kattaa myynnistä aiheutuvat kulut sekä riskeihinsä ja toimintaansa sitoutuneet varat suhteessa kohtuullisen voittomarginaalin. (Raunio 2008, 56–57; Karjalainen & Walden 2007, 81)

Voitonjakomenetelmä (profit split method) sopii konsernin sisäisiin liiketoimintatilanteisiin, joissa toisistaan riippumattomat yritykset muodostaisivat join venture:n tai yhtymän. Vertailukelpoinen hinta ei vaadi tuotteiden samankaltaisuutta eikä myöskään toimintojen tai riskien samankaltaisuutta. Tärkein vertailukelpoisuuden kelpoisuus on se, miten toisilleen riippumattomat yritykset sopivat voitto-osuuksien jakamisesta samankaltaisissa olosuhteissa. (Kukkonen & Walden 2010, 200)

Kuvio 4. Konserniyhtiöiden voiton jakautuminen voittonjakomenetelmällä

Voittonjakomenetelmä on konsernin sisäisten yhtiöiden välisten transaktioiden kokonaisvoitto, mikä jaetaan osapuolten, konserniyhtiöiden välillä markkinaehtoisesti. kuviossa 4 nähdään, kuinka voiton tulee jakautua markkinaehtoisesti siirtohinnoitteluohjeiden mukaisesti.

3.7 Siirtohinnoittelun dokumentointi

Dokumentointi on keskeinen konserneja koskeva toimenpide siirtohinnoittelun saralla. Suomessa Verohallinto on laatinut kattavat ohjeet siirtohinnoittelun dokumentaatiosta, joita noudattamalla yrityksellä on hyvät lähtökohdat onnistua doku-

mentoinnista moitteettomasti. Verohallinto esittää siirtohinnoitteluohteiden (2007) johdannossa, että dokumentointi on ”*kirjallinen selvitys verovelvollisen ja etuyhteyssuhdeyritysten välisten liiketoimien hinnoittelusta*”. Kuten jo tutkimuksen aikaisemmassa vaiheessa on todettu, markkinaehtoperiaate on siirtohinnoittelun perusta ja siirtohinnoittelun dokumentoinnilla varmistetaan, että sitä todella noudatetaan kansainvälisesti. (Verohallinnon siirtohinnoitteluohteet 2007, 3.) Laki verotusmenettelystä määrittelee rajat, joiden perusteella katsotaan tuleeko konsernin laatia siirtohinnoittelusta dokumentaatio. Laaksonen (2007, 203–204) tuovat esille uudet siirtohinnoittelun dokumentointia koskevat säännökset, jotka on asetettu voimaan 1.1.2007 alkaen. Siirtohinnoitteludokumentoinnin koskevat säännökset on kirjattu VML:n 14a-c §:iin. Siirtohinnoitteludokumentointia käsittelevät lain kohdat tulivat osaksi uudistettua lainsäädäntöä vuonna 2006. (Mäkelä 2014, 294)

Merkittävin siirtohinnoitteludokumentoinnin päämääränä on konsernin etuyhteydessä tehtyjen liiketoimien, joihin kuuluvat osto- ja myyntitoimet, rahoitustoimet, aineettoman omaisuuden luovutukset sekä muu vastikkeellinen tai vastikkeeton toimi, hintojen sekä muiden ehtojen markkinaehtoisuuden osoittaminen. Markkinaehtoisuuden varmentamisella voidaan pois sulkea osa veroriskeistä. Hyvä dokumentointi taas takaa yritykselle vapautumisen siirtohinnoitteluokaiselta sekä kahdenkertaiselta verotukselta kansainvälisillä markkinoilla. (Anttila & Laaksonen 2007, 31–32) Kun yritys huolehtii dokumentoinnista ja käyttää ensimmäiseen dokumentointiin aikaa ja vaivaa, seuraavina vuosina kohtien päivitys ei ole yhtään niin työlästä.

Verohallinto on antanut dokumentoinnin laatimiseen hyvin aikaa VML 14 c §:n mukaan konsernilla on 60 päivää aikaa esittää siirtohinnoitteludokumentaatio, kun verohallinto on sitä pyytänyt. Kyseisen verovuoden dokumentaatio tulee toimittaa aikaisintaan kuuden kuukauden kuluttua tilikauden viimeisen kuukauden päättymisestä lukien. Jos verohallinto tarvitsee lisäselvityksiä, tulee ne toimittaa 90 päivän kuluessa siitä, kun viranomaisella on niitä pyytänyt. (Anttila & Laaksonen 2007, 33) Jos konserni ei toimita siirtohinnoitteludokumentaatiota ajallaan tai se on puutteellinen, voidaan yritykselle langettaa 25 000 euron suuruinen sakko. Tämän lisäksi yritys voi saada 30 %:n suuruisen veronkorotuksen laskettuna verotettavasta tulosta sekä viivästyskoron. (Leppänen & Tamminen 2009, 59) Hallituksen esityksen

mukaan sakko voidaan määrätä useampaan kertaan samalle konsernille (Anttila & Laaksonen 2007, 33).

Pienet ja keskisuuret yritykset on tietyin edellytyksin vapautettu siirtohinnoitteludokumentoinnin laatimisesta. VML 14§ määrittelee yrityksen koon siten, että yritys, jossa työskentelee vähemmän kuin 250 henkeä ja jonka liikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa tai taseen loppusumma ei ylitä 43 miljoonan euron rajaa. Konsernien tulee muistaa tulkittaessa dokumentoinnista vapautumista, että mukaan lasketaan myös ulkomaiset sidos- ja omistusyhteisyrietykset. Tämän periaatteen mukaan voi Suomessa toimiva pienikin yritys olla velvollinen laatimaan siirtohinnoitteludokumentointia. Lainsäädäntö tuntee myös kevennetyn dokumentointivelvollisuuden. Vaikka yrityksen ei tarvitsisi laatia siirtohinnoitteludokumentointia, tulee sen kuitenkin noudattaa markkinaehtoperiaatetta. (Laaksonen 2007, 34–35)

Laajimmillaan konsernin siirtohinnoitteludokumentointia tulee sisältää VML 14b§:ssä ilmaistut kohdat asiasisällöstä. Ensiksi lähdetään liikkeelle konsernin liiketoiminnan kuvauksesta, joka kattaa yleiskatsauksen liiketoiminnasta, kilpailijoista sekä toimialasta. Seuraavassa kohdassa tulee ilmetä yrityksen etuyhteyssuhteet sekä suhteissa tapahtuneet muutokset. Kolmannessa kohdassa ilmoitetaan luettelon muodossa liiketoimet, jotka on tehty etuyhteyssuhteessa olevien yritysten välillä. Seuraavat kohdat ovat niitä, joista voi saada kevennyksen dokumentointia osalta. Toimintoanalyysi, joka sisältää laajan kuvauksen toiminnoista, varoista sekä aineettomasta omaisuudesta. Toimintoanalyysissä tärkeää on ottaa huomioon juuri muutostilanteet ja kuinka niissä on toimittu. (Wires 2014)

Vertailuanalyysi on OECD:n ohjeita tulkiten tilanne, jossa vertaillaan etuyhteystoimien ja riippumattomien osapuolten välisiä liiketoimia. Vertailuarviointi on siirtohinnoittelun yksitärkeimmistä elementeistä, koska se on keino ilmentää siirtohinnoittelun markkinaehtoisuuden toteutumisen. Yritys on siirtohinnoitteludokumentoinnissa kyettävä todentamaan, että liiketoiminnan hinnoittelu on yhdenvertainen riippumattomien osapuolten kanssa. Markkinaehtoisuuden todentaminen sekä osoittaminen eivät käytännössä tapahdu millään muulla keinoin kuin vertailuarvioinnilla.

Konsernien keskuudessa siirtohinnoitteludokumentointi on yksi merkittävimmistä asioista. Tämä kävi selväksi verohallinnon pitämässä siirtohinnoitteluseminaarissa

24.10.2014. Kuulijat eli konsernien edustajat olivat saaneet esittää toiveita aiheista ja suurimmaksi suosikiksi nousi siirtohinnoitteludokumentaatio. (Anttila & Laaksonen 2007, 37) Siirtohinnoittelussa vertailuarviointia pidetään merkittävämpänä osana, mutta kaikissa siirtohinnoittelun tilanteissa on hankalaa tai mahdollista löytää vertailukelpoista liiketapahtumaa esimerkiksi aineettoman oikeuden osalta patenttien hinnoittelussa. Tällöin siirtohinnoittelun markkinaehtoisen hinnoittelun todentaminen ontuu. Anttila ja Laaksonen (2007, 37) kirjoittavat, että OECD:n ohjeet antavat helpotuksen tilanteissa, joissa vertailukelpoista kohdetta ei löydy tai se edellyttää kohtuuttoman paljon kustannuksia. Tässä kohtaa markkinaehtoisen hinnoittelun toteutumisessa on riskinsä.

Siirtohinnoittelun kannalta merkittävien liiketoimintojen osalta dokumentointiin kannattaa panostaa jo dokumentointivaiheessa. Liiketoimeen kannalta merkittävät tiedot on järkevää kerätä jo toiminnan aikana ja ainakin dokumentoinnin aikana. Lisäselvitysten laatiminen ja historiatiedon kerääminen tässä vaiheessa on hankala prosessi. (Anttila & Laaksonen 2007, 36) Verohallinto muistuttaa, että *”kun siirtohinnoittelu koskee kahdessa tai useammassa valtiossa muodostuvaa tuloa, siirtohinnoittelun huolellinen dokumentointi voi ehkäistä kaksinkertaista verotusta”* (Verohallinto 2014). Kun dokumentointiin on panostettu ajallaan, voidaan tehtyä dokumentointia myöhemmin vain päivittää. Törmönen (2006, 310) muistuttaakin, että siirtohinnoittelun dokumentaatio, jossa on selvitetty markkinaehtoinen hinnoittelu ja konsernien välinen transaktio, on se hyödynnettävissä arvolisäverotuksen kysymyksiä ratkottaessa.

Hallituksen esityksen 107/2006 mukaan dokumentointivelvollisuuden noudattaminen turvaa yritystä, verovelvollista veroviranomaisen jälkikäteiseltä siirtohinnoitteluoikaisulta. HE 107/2006 toteaa siirtohinnoittelun periaatteista seuraavasti: *”Dokumentoinnin tarkoituksena olisi osoittaa toisistaan riippuvaisten yritysten välisen liiketoimien markkinaehtoisuus ja antaa siten verovelvolliselle suoja veroviranomaisten jälkikäteen tekemiä siirtohinnoitteluoikaisuja vastaan sekä vähentää tällaisiin liiketoimiin kohdistuvaa kahdenkertaista verotusta”* (Mäkelä 2014, 295). Dokumentoinnilla on selkeä tarkoitus todentaa markkinaehtoisuuden toteutuminen.

3.8 Verohallinnon yhteistyö

Verohallinto esitti siirtohinnoitteludokumentointia koskevat säännökset vuoden 2007 alusta. Tästä alkoi yrityksille konserniverotuksen näkökulmasta helpommat ajat, koska yrityksellä oli tästä eteenpäin mahdollisuus saada ennakkoratkaisuja siirtohinnoittelua koskeviin kysymyksiin. Mehtosen (2005, 20–21) mukaan yrityksille muodostui mahdollisuus saada verovirastolta selvitys muun muassa sovelletaanko peiteltyä osingonjakoa tai voitonsiirtoa koskevia säännöksiä tai miten kansainvälisen konsernin yrityksen tulisi menetellä siirtohinnoittelua koskevissa kysymyksissä ja miten yritys päätyisi markkinaehtoiseen hinnoitteluun. Ennakkoratkaisua voidaan hakea myös yritysjärjestelyä ennakoitaessa. Tässä tapauksessa, kun on kyseessä hyvinkin laaja prosessi, verovelvollisen on esitettävä kattavat ennakkotiedot järjestelystä eikä tästä tule paistaa läpi mahdollisten veroetujen etsintä.

Konserniverokeskus näytti, että Suomessa panostetaan siirtohinnoittelukysymyksiin ja käynnisti siirtohinnoitteluhankkeen (Koskinen 2014). Waal (2012, 88) kirjoittaa, kuinka verohallinnon siirtohinnoittelu hanke herätti kiinnostusta ja sai suuren määrän hakemuksia uusiin asiantuntijatehtäviin. Hanke aloitti vuonna 2012 Verohallinnon Konserniverokeskuksessa omana asiantuntijana elimenään. Hankkeen tarkoituksena on tehostaa siirtohinnoittelutehtävien hoitamista yhtenäisellä tavalla sekä toteuttaa suunnitelmallista riskienhallintaa ja riskiprofilointia.

Verohallinto haluaa toimia yhteistyöelimenä yritysten kanssa, selviää Verohallinnon pitämässä siirtohinnoittelun asiakastilaisuudessa 24.10.2014. Erityisasiantuntija Sami Koskinen toi esityksessään esille Verohallinnon tavoitteen parantaa yhteistyötä ja kehittää ennakkollista asiakasohjausta, jolla päästään enenemissä määrin ennakoivaan ja reaaliaikaiseen verovalvontaan. Perusteluita, joita Koskinen esitti olivat muun muassa, että verotarkastukset ovat hitaita, työläitä sekä kalliita prosesseja, jotka kiertävät vuosia eri oikeusasteissa. Konserniverokeskus on ottanut muiden valtioiden Verohallinnoista mallia ja varsinkin Ruotsi on ollut tien näyttäjänä. Konserniverokeskus on aloittanut yritysten kanssa syvennetyn asiakasyhteistyömallin ja tätä pilottia tullaan jatkossa laajentamaan muihinkin yrityksiin. Verohallinto painottaa uuden yhteistyön hyötyä yrityksille sillä, että kun siirtohinnoittelu kysymykseen on yhdessä yrityksen ja Verohallinnon kanssa löydetty ratkaisu ja

verotus on toimitettu ratkaisun mukaisesti, ei yrityksen tarvitse pelätä mahdollista työlästä ja kivuliasta verotarkastusta ja mahdollista siirtohinnoitteluoikaisua sakkoineen. (Koskinen 2014)

3.8.1 APA ja MAP

Siirtohinnoittelun Advance Pricing Agreement (APA) eli ennakkohinnoittelusopimus ja Mutual Agreement Procedure (MAP) eli keskeinen sopimusmenettely luovat Verohallinnon ja yrityksen välille yhteistyötä ja luottamusta. Finér (2013, 495) kirjoittaa artikkelissaan APA ja MAP -menetelmistä. Menetelmien puitteissa yrityksen voivat suunnitella siirtohinnoitteluaan ja hallita riskejään. APA on ennakkotietosopimuksen tekeminen yhdessä verottajan kanssa. Yksipuolisessa ennakkohinnoittelusopimuksessa Verohallinto sitoutuu hyväksymään siirtohinnoittelun olosuhteissa, joissa se on esitetty. Yksipuolinen ennakkohintasopimus sitoo vain Suomea ja yritystä, mutta se ei ulotu muihin valtioihin. Toisiin valtioihin ylettyvä ennakkohintasopimus on kaksipuolinen eli MAP-APA. MAP-APA voi ylettyä yhteen tai useampaan valtioon. Kaksipuolinen ennakkohintasopimus on hidas ja kallis prosessi. Finérin (2013, 495–496) mukaan yritykset eivät pitäneet kyseistä sopimusta toimivana. Kuten edellä jo mainittiin Verohallinnon ja Konserniverokeskuksen tavoitteet ovat ennalta ehkäisevän toiminnan lisääminen ja näin ollen myös ennakkohintasopimuksen lisääminen yritysten toiminnassa. APA -menetelmästä ei ole vielä lainsäädäntöä Suomessa (Waal 2012, 91).

APA, Advance Pricing Agreement eli ennakkohinnoittelusopimus. Siirtohinnoittelukysymyksistä tehdään ennakkosopimus kahden tai useamman valtion toimivaltaisten viranomaisten välillä sopimuksen kohteena olevien liiketoimien siirtohinnoittelun verotukseen. APA on osoittanut toimivan monessa valtiossa, jossa sitä on sovellettu. Näin ollen myös Suomen Verohallinto aikoo tulevaisuudessa panostaa APA – menetelmään. (Laaksonen 2012, 209–210)

MAP, Mutual Agreement Procedure eli keskeinen sopimusmenettely. MAP tarkoittaa verosopimusvaltioiden viranomaisten välillä käytävää menettelyä, jossa tavoitteena on neuvotella ratkaisu koskien verotusta tai verosopimusmääräyksiä erimie-

lisyyksiä kohtaan ja samalla myös poistamaan valtioiden väliltä kahdenkertaista verotusta. (Laaksonen 2012, 208–209)

3.8.2 BEPS

Ukkolan (2013, 46) mukaan Base Erosion and Profit Shifting (BEPS) on ”kansainvälisen verotuksen kuumiin dokumentti.” EU ja OECD ovat päättäneet tarttua kiinni veronkiertoon ja voiton siirtämiseen valtiosta toiseen. Raunion ja Tammisen (2014, 36) mukaan valtiot ovat tunnistaneet BEPS:n olevan uhka verotulojen kertymiselle. BEPS liittyy veropohjan rappeutumiseen sekä verotulojen siirtymiseen matalan verorasituksen valtioihin. OECD julkaisi 2013 raportin BEPS-selvityksen. Tämän OECD:n selvityksen perusteella laadittiin BEPS-toimintasuunnitelma eli Action Plan on Base Erosion and Profit Shifting. ”BEPS on OECD:n toimintasuunnitelma, jolla torjutaan kansainvälisten yritysten veropohjan murentamiseen tähtääviä voitonsiirtoja” (Surakka 2014). Toimintasuunnitelma sisältää 15 toimenpidettä. Nämä 15 toimenpidettä ovat välineitä, joilla veropohjan rapautumista pyritään torjumaan. BEPS:n toimenpidesuunnitelma on lähtöisin G20-maiden yhteinen poliittinen tahto. G20 valtiot haluavat kehittää valtioiden välistä yhteistyötä. (Surakka 2014)

Malmgrén (2014, 244–225) on koonnut tärkeimmät asiat, joita BEPS-selvityksessä todettiin:

1. Yhä useammin verotettava voitto näytetään eri valtiossa, kuin missä liiketoimintaa harjoitetaan. Yrityksen päätökseen, missä valtiossa verotettava yritystulo näytetään, vaikuttavat monet tekijät. Tekijöitä ovat muun muassa yrityksen liiketoimintaan ja verotukseen perustuvat valinnat, valtioiden kansallisten verojärjestelmien erot ja verokannustimet, valtioiden välinen haitallinen verokilpailu sekä yleinen talouskehitys.
2. Efektivisen veroasteen kehityksen seuraaminen. Siitä voisi saada tietoa siitä, tapahtuuko todellisuudessa veropohjan rapautumista ja voitonsiirtoa.
3. Monikansallisten yritysten efektiivisen veroasteen selvitykset ovat hyödyllisiä, mutta harvat selvitykset käyttävät samaa metodologiaa. Tulokset monikansallisten yritysten maksamista veroista sekä veropohjan rapautumisen

ja voitonsiirron olemassaolosta, on näin ollen tulkinnallisia ja voivat johtaa vääriin johtopäätöksiin.

(Malmgrén 2014, 224–225)

OECD julkaisi raportin 16.9.2014, jossa se esitti toimenpiteitä, joilla tartuttaisiin ja muutettaisiin valtioiden kansainvälistä yhteistyötä sekä veropoliittisia ratkaisuja.

Raportista nousi esiin kolme pääkohtaa:

1. Kansainvälisten uusien menettelyiden suunnittelu, jotka varmistavat yhtenäisyyden kansainvälisten yritysten verotuksessa
2. OECD:n malliverosopimusta tulisi täydentää sopimusten väärinkäytön estämiseksi. Aineettomien omaisuususerien arvostamista koskeva siirtohintaohejeet pitäisi tarkistaa
3. Läpinäkyvyyden tärkeys ja yritysten raportointivaatimusten johdonmukaisuus

Myös digitaalitalouden verokysymykset ovat mukana BEPS:ssä (Surakka, 2014; Malgrén 2014)

Suomi osallistuu muiden G20- valtioiden kanssa OECD:n BEPS- toimenpidesuunnitelmaan, mutta Suomella on myös käynnissä oma Verohallinnon hanke, joka on Kansainvälisen riski-ilmiöt – hanke. Hankkeen tarkoituksena on selvittää kansainvälisen verotuksen erityistilanteita ja pyrkiä vähentämään niiden verovajetta. Hankkeen yksityiskohtaisempia selvityskohteita ovat pääomasijoitustoiminnan onnistumispalkkioihin liittyvät carried interest -järjestelyt, sähköisen kaupankäynnin tilanteet ja ulkomaisten transaktioiden verosuunnittelu. (Surakko 2014)

3.9 Yrityksen verotuksellinen yhteiskuntavastuu

Tänä päivänä puhutaan paljon sekä tehdään tutkimuksia yrityksen yhteiskuntavastuusta sen eri toimialoilla ja toiminnoissa. Knuutinen (2014) on kirjoittanut kirjan ” Verotus ja yrityksen yhteiskunta vastuu”. Knuutinen kirjoittaa, että varsinkin suurten yrityksen yhteiskuntavastuu voimistuu ja laajenee. Yritysvastuu alkaa siitä mihin lainsäädännöllinen velvoite päättyy. Tällöin yhteiskuntavastuullisuuteen tulee

vaikuttamaan myös yrityksen eettiset ja moraaliset valinnat sekä teot. (Knuutinen 2014, 22–24) Yhteiskuntavastuussa kansainvälisen konsernin osalta tullaan kohtaamaan ristiriitaisia tilanteita, koska isossa konsernissa eri valtioiden eettiset näkökulmat poikkeavat toisistaan. Toisella valtiolla voi olla suurempi alttius tehdä toimintojaan epäeettisemmin.

Yhteiskuntaraportointi tunnetaan paremmin ympäristöasioiden sekä vastuiden raportoisesta, jonka juuret ovat 1980-luvulla. Nykyään yritysten veroraportointi kuulu jo osaksi joidenkin suurten yritysten, kuten terveystalon, tilinpäätösraportointia. Raportointi on kuitenkin vapaa ehtoista. Koska yritysvastuuraportointi verokysymysten osalta on vapaaehtoista, ei sillä ole vakiintuneita toimintamalleja kuten taas lakisääteisellä tilinpäätösraportoinnilla. (Knuutinen 2014, 113)

Knuutisen kirjassa ”Verotus ja yrityksen yhteiskuntavastuu” pohdittiin yrityksen tarpeellisuutta maksaa veroja valtiolle. Knuutinen (2014, 129) kysyykin, että ”*pitäisikö yritysten ylipäätänsä maksaa veroja?*” Tuloverojärjestelmässä periaatteena veron maksun suhteen on veronmaksukykyperiaate. On katsottu, että yritysten ympärillä liikkuva taloudellinen toiminta ja niiden maksukykyisyys sekä valtion verovarojen tarve, on luonut periaatteen, että yrityksiä käsitellään erillisinä verovelvollisina, joiden velvollisuus on osallistua yhteiskunnan pyörittämiseen. Knuutinen (2014, 155) kirjoittaaakin, että yritys tarvitsee valtiota toimiakseen ja näin ollen verojen kautta maksaa omanlaistaan lisenssimaksuaan.

4 TUTKIMUSMENETELMÄ JA TUTKIMUSAINEISTO

4.1 Aineiston analyysi

Johdannossa kävi jo ilmi, että tämä on laadullinen tutkimus. Alasuutari (1995, 32–38) määrittelee kirjassaan ”Laadullinen tutkimus” kvalitatiivisen tutkimuksen olevan kokonaisuuden havainnointia ja metodi avaa loogista kokonaisuuden rakennetta. Laadullinen tutkimus pyrkii kvantitatiivisen tutkimuksen tapaan loogiseen ja objektiiviseen tulokseen. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa subjektiivisuudelle eli tutkijan omille ratkaisuilleen ja päätöksille annetaan tilaa. Kylmän ja Juvakon (2007,112) määrittelevät seuraavasti *”sisällön analyysin on systemaattinen aineiston analyysimenetelmä, jonka avulla voidaan kuvata analyysin kohteena olevaa tekstiä.”* Bryman (2004) pitää sisällön analyysiä kaikista tärkeimpänä perustyökaluna kaikessa laadullisen aineiston analyysissa.

Grönfors (1985, 14) kirjoittaa, että tilastollisten menetelmien käyttäjät tekevät objektiivista tutkimusta, jossa tutkimuksen tavoitteena on totuus. Totuus on riippumaton tutkijasta sekä käytettävästä tutkimusmenetelmästä. Laadullisen tutkimuksen objektiivisuus ei ylety määrällisen tutkimuksen tasolle, koska tutkija on tutkimuksen tärkein tutkimusväline. Laadullisen tutkimuksen tutkijat korostavat tutkimuksen subjektiivisuuden antavan tutkimukselle merkittävää lisäarvoa ja selitysvoimaa. Laadullisessa tutkimuksessa merkittäväntä ei ole aineiston koko vaan tulkintojen kestävyys ja laadukkuus (Eskola & Suoranta 1996,39; Tuomi & Sarajärvi 2002, 87). Kvalitatiivisen tutkimuksen päämäärä ei ole tutkimustulosten tilastollinen yleistettävyyttä. Menetelmän tavoitteena on kuvata jotakin ilmiötä, ymmärtää toimintaa ja tuottaa teoreettisesti antoisa tulkinta tutkittavalle aiheelle. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 87)

Alasuutari (1995, 39) näkee laadullisen tutkimuksen muodostuvan kahdesta vaiheesta havaintojen pelkistäminen ja sitten arvoituksen ratkaiseminen. Laadullisen tutkimuksen aineistoa voidaan analysoida ja tulkita sisällön analyysia käyttäen. Sisällön analyysi on tapa tarkastella tekstin sisältöä. Tutkimuksen aineistona kirjallisena materiaalina voi olla laajasti päiväkirjoista elokuvaan. Tässä tutkimuksessa kirjallisena tutkimusaineistona ovat lehdet ja niiden artikkelit. Artikkelit kuuluvat

kategoriaan joukkotiedotuksen tuotteet. Toinen kategoria on yksityiset dokumentit, jotka ovat muun muassa kirjeet, päiväkirjat ja sopimukset. Sisällön analyysissä tarkoituksena on tutkimusaineiston ajatuskokonaisuuksien luokittelu ja analyysissä pyritään hahmottamaan tekstin sisältämä ajatusmaailma. (Tuomi ja Sarajärvi 2002, 86; Hannula 2007, 116)

Sisällön analyysin päämääränä on tuottaa tutkittavasta aiheesta sanallinen ja selkeä kuvaus. Menetelmän tarkoituksena on saada aineisto järjestyseen tiiviiseen ja selkeään muotoon, jolla on informaatioarvoa, joka on yhtenäinen tietokokonaisuus. Edellä mainitun onnistuttua, pystytään tekemään loogisia johtopäätöksiä. (Silius 2005) Metsämuuronen (2008, 48, 50–51) kirjoittaa kirjassaan Grönforsin (1985, 61) kuvailleen, että sisällön analyysi tuottaa raaka-aineet teoreettiseen pohdintaan. Pohdinta tapahtuu tutkijan oman järjellisen ajattelun keinoin. Sisällön analyysimenetelmällä ei ole tarvetta luoda uutta teoriaa.

Laadullinen tutkimus on aineiston analysointia tutkijan toimesta, mutta se voi sisältää myös kvantitatiivisen osion. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa voidaan esittää määrällisiä suhteita esimerkiksi prosenttiosuuksia sekä tilastollisia yhteyksiä eri tekijöiden suhteen. (Alasuutari 1995, 53; 203)

Osana tutkimusmenetelmää on luotettavuuden analysoiminen. Luotettavuutta katsotaan validiteetin eli onko tutkimuksessa tutkittu sitä, mitä pitikin tutkia sekä reliabiliteettia eli jos tutkimus toistetaan kuinka yhteneväiset vastaukset olisivat. Laadullisen tutkimuksen osalta käsitteiden käyttöä on nähty kritisoivan ja ne soveltuvat paremmin määrälliseen tutkimukseen. (Tuomi ja Sarajärvi 2002, 131)

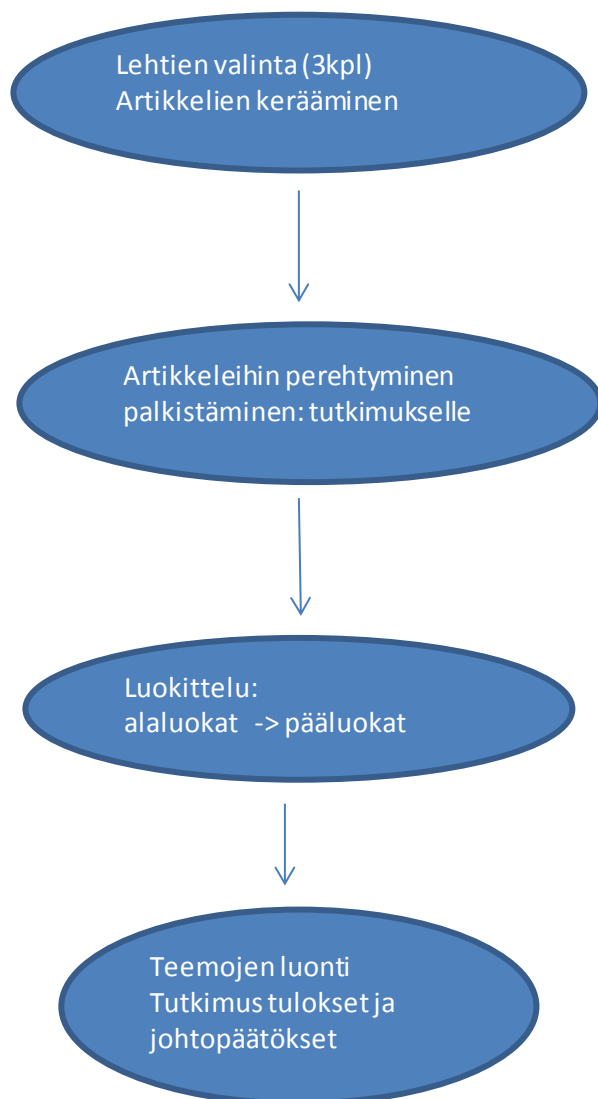
Sisällön analyysi kulkee eteenpäin seuraavasti. Aineistosta rajataan kapea ilmiö, josta kerätään kaikki tieto ja siitä kerrotaan kaikki, mitä irti saadaan. Tässä tutkimuksessa rajaus on tehty koskemaan vain siirtohinnoittelua. Kaikki muut mielenkiintoiset asiat on jätetty seuraavaan tutkimukseen. Seuraavassa vaiheessa aineisto koodataan. Koodaaminen tapahtuu jokaisen tutkijan omalla tyylillä. Tässä tutkimuksessa aineisto on koodattu luokkaa kuvaavalla koodisanalla ja värejä käyttäen. Koodauksen koodisanalla ja väreillä tutkija on luonut sisään kirjoitettuja muistiinpanoja ja niiden avulla aineistoa jäsennellään. Niiden avulla aineistoa ku-

vaillaan ja jäsenellään sekä ne ovat apuna kun tarkastellaan aineiston eri kohtia. (Eskola & Suoranta 1996; Eskola 2001; Tuomi ja Sarajärvi 2002, 94)

Varsinaisessa analyysivaiheessa tutkimusaineisto luokitellaan ja teemoitellaan. Tämä kohta on varsinaista ymmärtämistä. Luokittelu on yksinkertainen aineiston järjestelyn muoto. Tässä tutkimuksessa aineisto merkattiin erilaisilla väreillä, joiden avulla aineisto jaettiin eri luokkiin artikkelien otsikoiden tai artikkelin sisällön perusteella. Tämän jälkeen luokat tiivistettiin pääluokkiin, joita tutkimuksessa oli seitsemän kappaletta. Luokittelun jälkeen aineistoa teemoiteltiin. Teemoittelu on hyvin luokittelun kaltainen, mutta siinä painotus on siinä, mitä jokaisesta teemasta on sanottu. (Tuomi & Sarajärvi 2002,95) Tutkimuksen teemoiksi nousi kaksi asiaa, jotka ovat Kansainvälistymisen vaikutus siirtohinnoittelun kehitykseen ja veroparatiisien olemassa olo. Näitä käsitellään tutkimustuloksissa tutkimuskysymysten rinnalla.

Teemoittelun avulla etsitään aineistosta vastauksia tutkimuskysymyksiin tai tutkimusaiheelle merkittäviä ja avaavia näkökulmia. Tutkimustuloksissa teemoittelussa on mahdollista käyttää tutkimusaineistosta suoria lainauksia toisin sanoen sitaatteja. Sitaatit tuovat tutkimukseen mielekkyyttä ja tekstin lukeminen on vaihtelevaa ja mielenkiintoista. (Eskola & Suoranta 1998, 174–175)Tässä tutkimuksessa tutkimusaineistosta otetut suorat tekstikatkelmat on ilmaistu sisennettynä kursivoituna tekstinä lainausmerkkien sisällä.

Tutkimus on kokonaisuudessaan laadullinen työ, mutta tutkimuskysymykseen, jossa kysytään mitä siirtohinnoittelusta on kirjoitettu 20 vuoden aikana, annetaan kvalitatiivinen eli määrällinen vastaus. Edellä mainittuun kysymykseen voidaan antaa tilastollinen vastaus kolmen eri lehden artikkelien ilmestymismäärästä. Artikkelien määrällinen ilmestyminen vuosissa ja artikkelien ilmestyminen tutkijan valitsemissa luokissa. Alasuutari (1995, 34) määrittelee kvantitatiivisen tutkimuksen olevan lukujen ja niiden välisten yhteyksien etsimistä tilastollisin keinoin. Alasuutarin mukaan määrällistä ja laadullista tutkimusta voidaan käyttää samassa tutkimuksessa yhdessä siten, että ”..*laadullinen tutkimus voi sisältää kvantitatiivisia osatarkasteluja*” (Alasuutari 2005, 53). Näin tässäkin tutkimuksessa annetaan pieni lisämauste kvantitatiivisen analyysin puolelta.

Kuvio 5. Sisällönanalyysin eteneminen tutkimuksessa.

Yllä olevasta kuviosta 5 nähdään tutkimuksen prosessikuvaus sisällön analyysimenetelmällä. Kuvio havainnollistaa tutkimusprosessin etenemistä tässä tutkimuksessa sisällön analyysimenetelmää noudattaen.

4.2 Tutkimusaineisto

Edellä määriteltiin, että tutkimus on sisällönanalyysiä. Tutkimusaineiston perusteella päädytään laadullisiin tutkimustuloksiin, mutta määrällisiä tuloksia saadaan

artikkeleiden ja luokkien määrästä. Tutkimusaineisto hankinta lähti liikkeelle niin, että käytiin läpi ammattilehtiä ja valittiin lehdet, jotka ovat laadukkaita sekä voisivat käsitellä aihetta kattavasti, luetettavasti sekä uusia näkökulmia avaavasti.

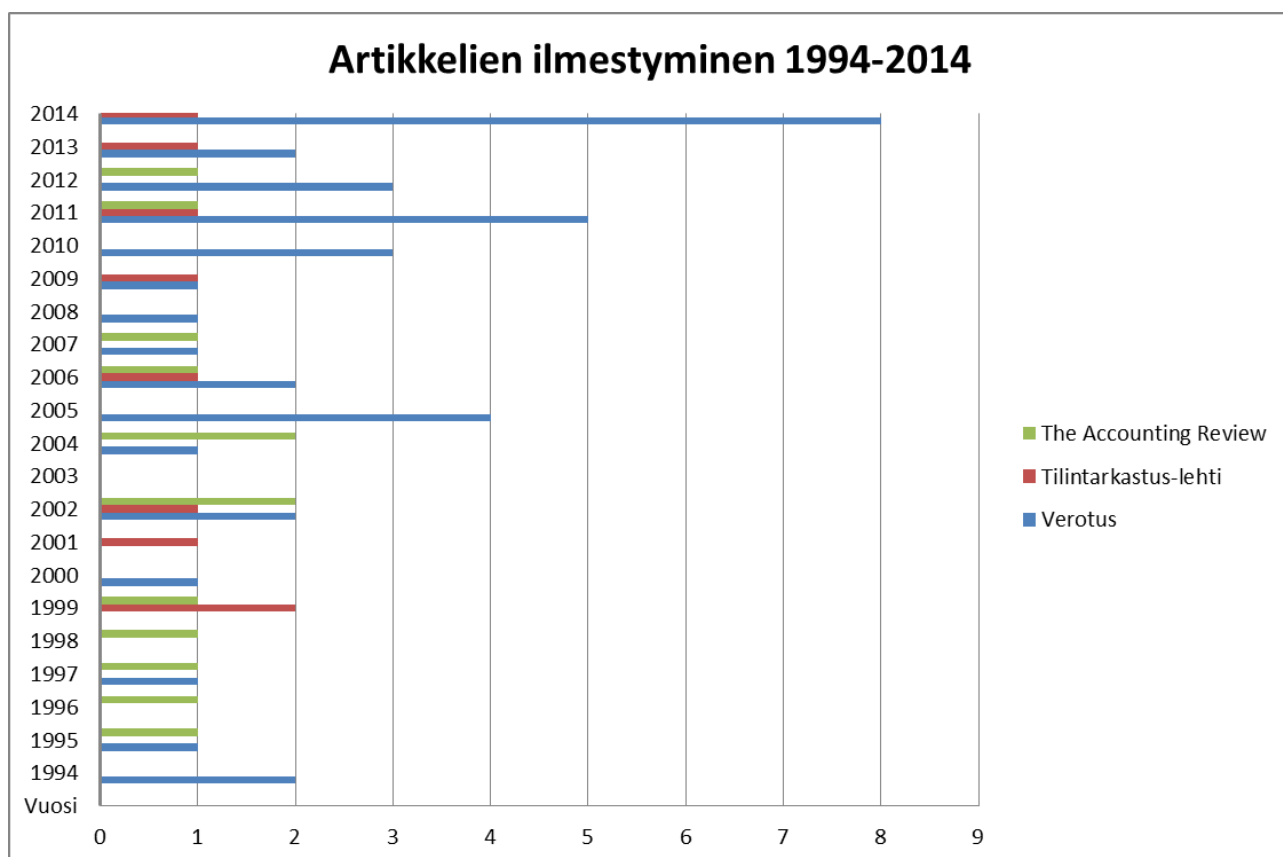
Aineistona on käytetty kolmea tieteellistä lehteä. Ammattilehdistä valittiin kaksi suomalaista, jotka ovat verotus ja Tilintarkastus-lehti, nykyään Balanssi myös nimeltä Tilintarkastus-revision sekä kansainvälistä vertailua ajatellen yksi kansainvälinen lehti The Accounting Review. Kun aineiston lähteet oli päätetty, tutkimusprosessi jatkui lehtien läpikäymisellä. Lehdet käytiin läpi omina kokonaisuuksinaan seuraavassa järjestyksessä Verotus, Tilintarkastus-lehti ja viimeisenä The Accounting Review. Jokaisen lehden osalta ensimmäinen numero oli 1/1994 ja viimeinen lehti oli 5/2014.

Aineiston keruu tapahtui niin, että ensin silmäiltiin sisällysluettelo ja poimittiin kaikki artikkelit, joiden otsikossa sana siirtohinnoittelu mainittiin. Epäselvissä tapauksissa, joissa artikkelin otsikossa ei suoraan mainita siirtohinnoittelua, artikkelia on tarkasteltu tarkemmin. Jos otsikoissa on ilmennyt sanoja, jotka ovat viitanneet siirtohinnoitteluun, on artikkeli tarkastettu. Termejä, joiden esiintyminen otsikossa, on ollut markkinaehtoinen hinnoittelu, markkinaehtoinen ja väliyhteisö. Nämä artikkelit on huomioitu aineistossa. Sisällysluettelon silmäilyn jälkeen käytiin läpi vielä jokainen lehti kannesta kanteen. Aineistossa on huomioitu vain pääartikkelit eli pienemmät sekä kevyemmät julkaisut, kuten kolumnit, mielipidekirjoituksen ja ajan-kohtaiskatsauksen tyylliset kirjoitukset on rajattu aineiston ulkopuolelle. Artikkelit on kopioitu ja skannattu, jotta aineisto on ollut käytettävissä ongelmitta aineiston käsitteilyvaiheessa. The Accounting Review lehden osalta käytettiin verkkojulkaisuja, joissa hakusanoina on ollut transfer pricing, market-based ja arm's-length transactions.

Kaksi kotimaista arvostusta ammattilaisten keskuudessa saamaa lehteä tuovat empiriassa näkyviin Suomen aseman. Tutkimukseen on valittu lehdet verotuksen näkökulmasta sekä tilintarkastuksen kannalta. Näin kummatkin tieteenalat oikeustiede ja kauppatiede tuovat omat kantansa esille. Näin ollen aineistosta saadaan kattava ja sen tulkinta, sekä tulokset ovat miellyttävän luotettavia. Siirtohinnoittelu teemana vaikuttaa vahvasti yrityksiä verokysymyksiä sekä tilinpäätöskysymyksiä tulkittaessa. Tutkimuksessa päämääränä on päästä myös tulkitsemaan kansainvä-

listä näkökulmaa. Siirtohinnoittelu on vahvasti kansainvälinen talouskysymys. Vertailua silmällä pitäen empiriaan on otettu mukaan yksi kansainvälinen lehti. Empiirin aineisto on 20 vuoden ajalta.

Aineiston esiintymistiheydessä oli selkeästi havaittavissa, että kotimaisessa kirjallisuudessa verotuksen lehti kirjoitti aiheesta selvästi enemmän kuin tilintarkastuksen ammattilehti. Tähän selkeä syy on siinä, että siirtohinnoittelu on fokusoitunut verotukseen, vaikka se vaikuttaakin yritysten kirjanpitoon ja laskentatoimeen. Kansainvälisen lehden osalta samaa päätelmää ei voida tehdä, kun vastaavaa lehteä ei tilintarkastuksen sektorilta ole empiriaan sisällytetty.

Kuvio 6. Siirtohinnoittelua käsittelevät artikkelit vuosina 1994–2014

Kuviosta 6 voidaan tarkastella yhteenvedonmukaisesti artikkelien ilmestyminen kaikissa kolmessa lehdessä. Siirtohinnoittelua käsitteleviä artikkeleita empiriaan sisällytettiin Verotus-lehdestä 38 kappaletta, Tilintarkastus-lehti 9 kappaletta ja The Accounting Tax Review 13 kappaletta.

4.3 Tutkimusaineiston esittely

Verotus-lehti on tieteellinen julkaisu, joka on Suomen verolainsäädännön ja verotuskäytännön tuntemusta edistävä aikakausjulkaisu. Lehden kotisivuilla lehti lähtee kertomaan itsestään sloganilla ”*Uusin tieto verotukseen 2015.*” Edellä oleva kuvaa osuvasti lehden tavoitteita sekä toimintaympäristöä, jossa se näyttäytyy. Verolainsäädännön jatkuva muutos, lain tulkintojen päivittäminen sekä ajan tasalla pysyminen vaativat veroasioiden jatkuvaa seuraamista. Lehti nostaa esiin niin kotimaisen muutoksen myös kansainväliset verokysymykset, verokilpailun ja EU:n vaikutukset verolainsäädännölle.

Verotus-lehteä on painettu aina vuodesta 1950. Näin ikääntyneenä lehtenä se on saavuttanut luetettavuutensa ja on ansainnut tieteellisen arvostuksen. Lehden taustalla, artikkeleiden tekijöinä ovat verotuksen parhaat asiantuntijat. Lehti on suunnattu ammattijulkaisuna veroasioiden parissa työskenteleville sekä on tietolähde verotusta seuraaville tahoille. Lehti ilmestyy 5 kertaa vuodessa. Lehden päätoimittajana toimii Olli Nykänen. (Kustannus Oy Verotus 2013)

Tilintarkastus-lehti ilmestyi aina vuoden 2012 loppuun, jolloin lehti vaihtoi nimensä Balanssi-lehdeksi. Lehti on kulkenut myös nimellä Tilintarkastus-revision. Balanssi jatkaa samaa polkua, jonka Tilintarkastus-lehti on kulkenut jo vuodesta 1956 ja on ollut HTM-yhdistyksen jäsenlehti (Balanssi-lehti; Korhonen 2013, 42.)

Balanssi-lehti on ammattilehti, jonka tavoitteena on olla mukana taloushallinnon ammattilaisten sekä yritys- ja talousjohdon työtehtävissä toimiville. Samoin kuin Verotus-lehti myös Balanssi-lehti painottaa ajan tasalla pysymistä muuttuvassa ja monimutkaistuvassa säädösympäristössä. Balanssin tavoite on, että sen lukijat saavat tuoreen tiedon muun muassa verotuksen, tilinpäätösraportoinnin, yhtiöoikeuden, sisäisen tarkastuksen sekä tilintarkastuksen aihealueilta. Lehti ilmestyy kuusi kertaa vuodessa. Lehden päätoimittajana toimii Tarja Sviili. (Balanssi-lehti)

The Accounting Review on Amerikkalainen lehti, joka on alun perin ollut nimeltään Accounting Education News ja on perustettu vuonna 1987. Lehden julkaisupolitiikan mukaan The Accounting Review tulee näyttää ensiluokkaiselta lehdeltä, jossa

julkaistaan laskennan tutkimusten tutkimustuloksia sekä kuvataan ja havainnollistetaan tutkimuksessa käytettyjä metodeita. Lehti julkaisee pääaiheinaan muun muassa sellaisia kuin laskentatoimen sekä taloushallinnon teemoja; sisäinen tarkastus, johdon laskentatoimi, verotus. Tutkimuksen empiria osuudessa hakusanoina käytettiin transfer pricing, transfer price, Arm's length transaction, market-based.

4.4 Aineiston luokittelu ja käsittely

Kaikista kolmesta lehdestä kerätyt siirtohinnoittelua koskevat artikkelit luokiteltiin kategorioihin. Kategoriat on jaettu luokkiin seuraavasti: siirtohinnoittelun dokumentointi, aineeton omaisuus, liiketoimintamalli, sisäiset lainat ja korot, väilyhteisö, kehittäminen ja suunnittelu sekä muut. Luokat on koodattu omilla väreillään aineistolähdeluetteloon.

Artikkeleiden pohjalta edellä mainitut luokat syntyivät, koska näiden luokkien aiheista oli kirjoitettu eniten. Luokat kuvaavat ajankohtaisia ja tärkeitä aiheita. Aiheet, joista oli kirjoitettu yksittäisesti tai vain vähän yhdistettiin luokaksi muut. Artikkelit, joissa käsiteltiin enemmän kuin yhden luokan aiheita, sijoitettiin siihen luokkaan, joka artikkelissa oli pääarviointin tai keskustelun aiheena. Alempana tutkimustuloksissa tullaan esittämään havainnollisesti kuviomuodossa artikkelien esiintyminen luokittain sekä vuosittain (kuviot 7 ja 8). Kuvioden ansiosta yhdellä silmäyksellä voidaan nähdä yhteenveto kahdenkymmen vuoden ajalta.

Kuvioissa on huomioitu vain kotimaiset lehdet, koska kansainvälinen lehden artikkelit eivät asettunut määriteltyihin luokkiin. Tästä johtuen kansainvälisen lehden artikkeleiden tuloksia vertaillaan kotimaisiin lehtiin tekstin muodossa myöhemmin. Vertailevassa analyysissä tutkittiin kansainvälisten artikkelien ja suomalaisten artikkelien eroavaisuuksia. Kansainvälisen lehden artikkelit yritettiin luokitella samoja luokkia käyttäen. Vertailussa käytetty lehti on Yhdysvaltalainen julkaisu, joten vertailussa näkökulmat ovat rajattu Yhdysvaltoihin tai myös, jos aineistossa on käsitelty jotakin tiettyä maata, niin ne on otettu mukaan.

Luokittelun jälkeen aineistoa lähdettiin teemoittelemaan. Tutkimuksen aineistosta poimittiin teemoja, joiden avulla voidaan syvemmin analysoida tutkimuskysymyk-

siä veronkierrosta ja tutkimuskysymystä siirtohinnoittelun tulevaisuuden näkymistä sekä kansainvälisyydestä. Teemoiksi valittiin aiheet, jotka nousivat vahvasti esille tutkimusaineistosta. Näin ollen näillä aiheilla on tärkeä asema, kun pohditaan siirtohinnoittelua.

5 TUTKIMUSTULOKSET

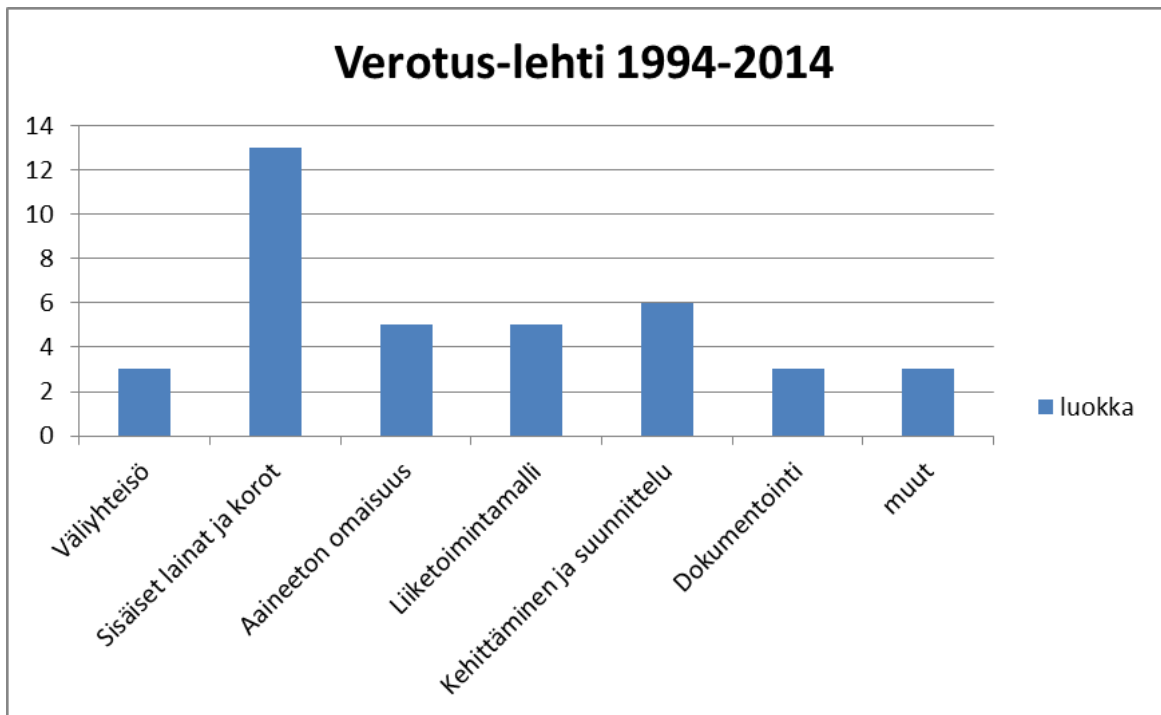
5.1 Siirtohinnoittelun artikkelit 1994–2014

Tutkimustulosten tarkoituksena on pyrkiä löytämään selkeitä suuntia, miten varsininkin Suomen osalta siirtohinnoittelu tulevaisuudessa koskettaa konserniyrityksiä. Tulevaisuudessa yritysten tulee enemmän ottaa huomioon siirtohinnoittelu ja palkata asiantuntijoita apuun.

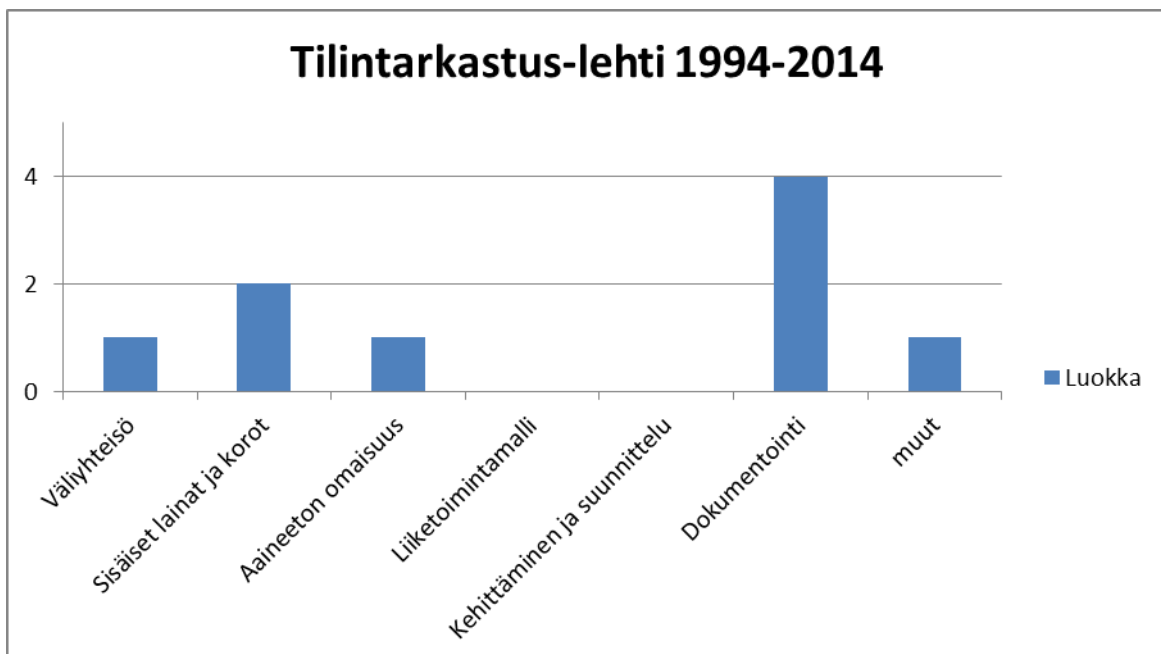
”Siirtohinnoittelu on noussut viime vuosina yhdeksi kuumimmista kansainvälisistä verokysymyksistä.” (Koivuneva, Verotus 3/2014)

”Siirtohinnoittelulla onkin jo pitkään ollut yhä kasvava painoarvo yritysverotuksen kriittisenä osa-alueena, johon sekä eri maiden verohallinnot että yritykset ovat lisänneet painotuksiaan. Taustalla on kansainvälistymisen trendi sekä liiketoiminnan keskittäminen kansainvälisiin konserneihin....Siirtohinnoittelun kasvava merkitys on näkynyt myös Suomen Verohallinnon tehtävissä ja painotuksissa.” (Waal, Verotus 1/2012)

Ensimmäisen tutkimuskysymyksen vastaus voidaan kiteyttää yhteen silmäykseen, joka on nähtävissä kuvioista 7-8. Kuviot esittävät kuinka monta artikkelia kuhunkin luokkaa kuuluu vuosina 1994–2014. Kuviot on laadittu kahden Suomalaisen lehden osalta, joiden tulokset on esitetty omina kuvioina. Tämä määrällinen tulosten ilmentäminen tuo tähän kvalitatiiviseen tutkimukseen lisää syvyyttä sekä selkeyttä.

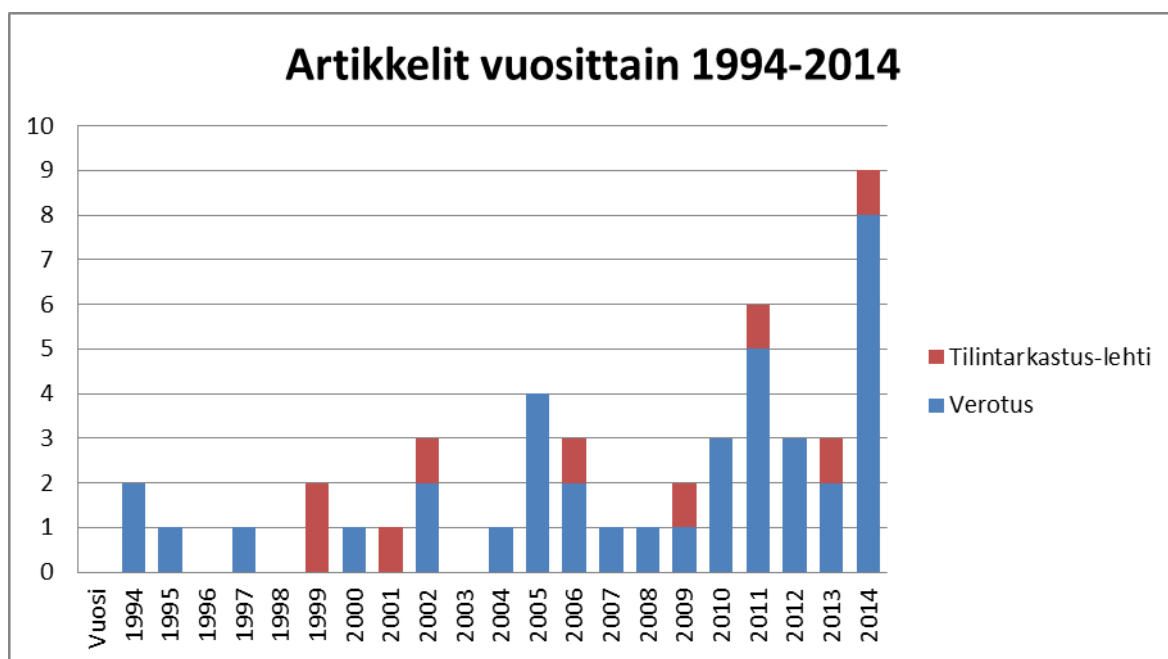
Kuvio 7. Verotus-lehden artikkelit luokittain

Kuvio 8. Tilintarkastus-lehden artikkelit luokittain

Kuviossa 7 on esitetty verotuslehden artikkelit. Artikkeleita, joita aineistona käsiteltiin, oli yhteensä 38 kappaletta. Verotus-lehden artikkelit jakautuivat luokkiin melko tasaisesti. Tulosten perusteella kuitenkin yrityksen sisäiset lainat ja korot -luokista oli vuosien varrella kirjoiteltu eniten yhteensä 13 artikkelia. Kuviossa 8 on nähtävillä

lä vertailun vuoksi Tilintarkastus-lehti. Heti voidaan nähdä, että Tilintarkastus-lehti ei käsittele siirtohinnoittelua niin usein. Vuosien varrella artikkeleita, samalla hakumenetelmällä kerättyinä, saatiin aineistoon yhteensä yhdeksän kappaletta. Verotus-lehti ja Tilintarkastus-lehti ovat vertailukelpoisia, koska niiden ilmestymisperiaatteet ovat hyvin samankaltaisia, kumpikin lehti ilmestyi tutkimusajalla keskimäärin viisi kertaa vuodessa. Kuvioita verratessa nähdään, että verotuslehden artikkelimäärä verrattuna Tilintarkastus-lehteen on nelinkertainen. Tähän syyn uskon olevan siinä, että tilintarkastus-lehti fokuoittuu enemmän laskentatoimenkysymyksiin. Siirtohinnoittelu on vero-oikeudellinen kysymys, jolla on kuitenkin paljonkin vaikutusta yrityksen laskentatoimeen ja näin ollen taloustieteiseen. Kuvion 7. perusteella Tilintarkastus-lehden artikkelit painottuivat siirtohinnoitteludokumentointiin, vaikka kirjoittelu luokkien välillä oli hyvinkin tasaista.

Kuvio 9. Artikkelit vuosittain 1994–2014.

Kuvioista 7 ja 8 kävi esille pääluokat, joihin aineisto on sisällön analyysillä luokiteltu. Seuraavassa kappaleessa 5.2 kerrotaan näkökulmista, joista 20 vuoden aikana on kirjoitettu. Nämä samat näkökulmat esiintyvät tässä kohtaa pääluokkina. Kuvioista 9 käy ilmi miten artikkelit asettuvat määrällisesti vuosien 1994–2014 varrelle Tilintarkastus-lehden ja Verotus-lehden osalta. Kuvion 9 merkityksellisyytenä on

osoittaa kotimaisten lehtien ilmestymisen suhteet. Kuviosta voidaan havaita, että Verotus-lehden osalta artikkeli määrät ovat kasvaneet lähestyttäessä vuotta 2014.

5.2 Siirtohinnoittelusta näkökulmat 20 vuoden aikana

Tutkimuksen aineistoa käsiteltiin sisällön analyysillä. Aineiston luokittelun jälkeen luokista nousi esille tärkeimmät luokat, joista tutkimusaineistossa kirjoitettiin siirtohinnoittelun osalta. Pääluokat olivat seuraavat:

- Sisäiset lainat ja korot
- Siirtohinnoitteludokumentointi
- Aineeton omaisuus
- Liiketoimintamalli
- Kehittäminen ja suunnittelu
- Väliyhteisö

5.2.1 Sisäiset lainat ja korot

Raunio ja Svernas (2011, 190) mukaan konserniyhtiöiden välisten rahoitustransaktiot ovat yleisiä. KHO on tehnyt päätöksen 210:73, jota voidaan käyttää helpottamaan monen yrityksen kysymyksiä konsernilainojen markkinaehtoista korkoa asettaessa. Konserniyritysten välillä olevien lainojen osalta on samojen periaatteiden mukaan kuin myynnin ja ostotoimintojen osalta, käytettävä markkinaehtoista hintaa. Lainan hinnoittelussa täytyy noudattaa vertailukelpoisia olosuhteita riippumattomaan osapuoleen.

”Etuyhteysosapuolten välillä tehdyn rahoitusliiketoimen markkinaehtoisuuteen vaikuttavat korkotason ja lainaehtojen lisäksi etuyhteysvelan määrä sekä lainanottajayrityksen lainojen kokonaismäärä.” (Isomaa-Myllymäki, Verotus 5/2014)

Isomaa-Myllymäki (2014, 186) pitää konsernin sisäistä rahoitusta siirtohinnoittelun mielenkiintoisimpana ja ajankohtaisimpana aiheena. Juuri yritysten erilaiset rahoit-

tusilmiöt ovat muodostuneet verotuksen, siirtohinnoittelun ja yritysverotuksenkin tärkeimmiksi osa-alueiksi.

”...ajankohtaisuutta kuvaa esimerkiksi se, että konsernin sisäinen rahoitus on nostettu yhdeksi OECD:n veropohjan rapautumista käsittelevän BEPS-työn painopistealueeksi.” (Isomaa-Myllymäki, Verotus 3/2014)

Aineiston perusteella yritysten sisäinen rahoitus, joka luokiteltiin rahoitus ja korot luokkaan, oli verotuslehden osalta selvästi suurin luokka. Tästä teemasta kirjoitettiin selvästi eniten. Edellä esitetty lainaus Isomaa-Myllymäeltä puhuu sen puolesta, miksi teemasta on kirjoitettu ja siihen on kiinnitetty huomiota. Lainauksessa käy ilmi myös se, että sisäinen rahoitus on läheisesti kytköksissä BEPS-hankkeeseen, minkä avulla torjutaan laitonta veronkiertoa ja verosuunnittelua. Yrityksen sisäinen rahoitus yhdistyy myös tutkimuksessa nousseeseen teemaan veronkierto ja veroparatiisit.

5.2.2 Siirtohinnoitteludokumentointi

”Siirtohinnoitteludokumentoinnin sisältövaatimukset on esitetty lain tasolla.” (Mäkelä, verotus 3/2014)

Siirtohinnoittelun dokumentointi sisällytettiin VML:n 2006. Dokumentointi velvollisuuden myötä yritysten täytyy raportoida liiketoimistaan ja niiden markkinaehtoisuudesta. Siirtohinnoitteludokumentointi luo läpinäkyvyyttä ja helpottaa Verohallinnon työtä ja pienentää riskejä. Dokumentointi auttaa myös yrityksiä tuntemaan paremmin itse yritystä ja näin ollen myös tunnistamaan kohtia, joissa yritystoimintaa ja sen sisäisiä prosesseja voisi kehittää. Verohallinto pysyy dokumentoinnin myötä tekemään paremmin riskianalyysyjä sekä yhteistyötä yritysten kanssa. Yhteistyönä Verohallinto ja yritys voivat laatia sitovan ennakkosopimuksen, joka poistaa epävarmuustekijöitä yrityksen puolelta. Näin ollen yrityksen ei tarvitse pelätä verotarkastusta ja mahdollista veronkorotuksia eikä Verohallinnon tarvitse aloittaa kallista ja pitkää verotarkastusprosessia.

”Siirtohinnoitteludokumentoinnin tarkoituksena on etuyhteydessä tehtyjen liiketoimien hintojen ja muiden ehtojen markkinaehtoisuuden osoittaminen.” (Anttila & Laaksonen, Verotus 1/2007)

Samoin kuin edellinen luokka myös dokumentaatio nivoutui ja vaikutti BEPS:iin. Dokumentaatio oli Tilintarkastus-lehdessä kirjoitelluin aihe. Siirtohinnoittelun dokumentoinnilla on myös merkitys, kun käydään taistelua veropohjan rapautumista ja verotulojen siirtymistä matalanverotuksen valtioihin BEPS:n avulla. Tämänkin luokka nivoutuu teemaan veronkierto ja veroparatiisit.

5.2.3 Aineeton omaisuus

Aineettomiin oikeuksiin luetaan patentit, tavaramerkit, asiakaslistat, tietotason, mallit, tietokoneohjelmat, rojaltit ja niin edelleen eli yrityksen immateriaalioikeudet, jotka varsinkin teollisuusyrityksissä muodostavat ison osan yrityksen varallisuudesta ja tuottojen perustasta (Linnanvirta & Rapo 2012, 297; Manner 2000, 398). Siirtohinnoittelun osalta aineettomat oikeudet konserniyrityksissä ovat hankalia, koska markkinaehtoista siirtohintaa on vaikea määrittää.

”Aineeton omaisuus muodostaa nykyisin arvokkaimman osan monen kansainvälisen konsernin liiketoiminnan varallisuudesta. Erilaiset aineettomat omaisuuserät ja niiden hyödyntämismallit kehittyvät nopeasti, eikä aineetonta omaisuutta koskeva lainsäädäntö ole aina pysynyt kehityksessä mukana.” (Linnanvirta & Rapo, Verotus 3/2012)

Aineettomien oikeuksien merkitys on luonut siirtohinnoitteluohjeille paineita kehittyä ja luoda malleja, kuinka luotettavasti pystyttäisiin asettamaan markkinaehtoinen hinta esimerkiksi patentille, joka on patentin ominaisuuksiin perustuen ainutlaatuinen ja lailla suojattu ellei verrokkituotteita, johon hintaa verrata, ei ole. Aineettomat oikeudet sisältävät paljon riskejä, joista merkittävimmät tutkijan näemyksen mukaan esitetään kohdassa 5.3. Riskeihin sisältyy myös tilanne, jossa yritys toteuttaa liiketoiminta mallin muutoksen ja esimerkiksi patentti siirretään tä-

män myötä aikaisemmin tappiolliselle tytäryhtiölle. Tästä päästään seuraavaan luokkaan liiketoimintamalli, joka nousi aineiston perusteella.

”Aineettomien oikeuksien merkitys on kasvanut kansainvälisten konsernien liiketoiminnassa, ja yhä suurempi osuus yhtiöiden tulevaisuuden tuotto-odotuksista perustuu aineettomista oikeuksista saataviin tuloihin.” (Eerola, Tilintarkastus-Revision 3/2001)

Yhteenvetona tästä luokasta voidaan sanoa, että arvonmäärittämiseen toisin sanoen markkinaehtoisena hinnan asettamiseen sisältyy huomattavasti epävarmuustekijöitä. Aineettomalla omaisuudella on niin merkittävä taloudellinen ja liiketoiminnallinen merkitys, että OECD:lta odotetaan paljon kehitystyötä. (Linnanvirta & Rapo 2012, 302)

5.2.4 Liiketoimintamalli

Linnanvirran ja Leppäsen (2011, 201) mukaan liiketoiminnan uudelleenjärjestelyssä on kyse yrityksen toimintojen, omaisuuserien ja riskien uudelleen järjestelystä. OECD:n siirtohinnoitteluohteiden mukaan luovutetusta toiminnasta on suoritettava markkinaehtoinen korvaus. Liiketoiminnan uudelleenjärjestely on esimerkiksi, kun täyden riskin kantavasta valmistajasta tulee sopimusvalmistaja (Gerdt & Raunio 2011, 420).

”Muutoksella voidaan esimerkiksi siirtää yrityksen tuloa tuottava liiketoiminta tai omaisuus toiselle konserniyritykselle, jonka jälkeen siirtävällä yrityksellä ei ole enää verotettavaa tuloa.” (Laaksonen, Verotus 4/2006)

”Liiketoimintamallin muutosta voidaan pitää VML 28 §:n veron kiertämisenä, jos muutoksella ei ole liiketaloudellisia perusteita.” (Laaksonen, Verotus 4/2006)

”Liiketoimintamallin muutoksesta on siis suoritettava liiketoimintaa luovuttavalle yritykselle markkinaehtoinen korvaus.” (Laaksonen, Verotus 4/2006)

Siirtohinnoittelu toteutuu, kun liiketoimintamallin muutoksessa on noudatettu markkinaehtoista hintaa. Tässäkin luokassa arvioidaan veronkiertotarkoituksia, jos siirtohinnoittelua ei ole määritelty oikein.

5.2.5 Kehittäminen ja suunnittelu

Siirtohinnoittelun kehittämisen ja suunnittelun täytyy tapahtua välillä nopeastikin, jos jokin lainsäädäntö muuttuu, sillä voi olla vaikutusta toiseen lainsäädäntöön. Siirtohinnoittelun ollessa kansainvälinen verokysymys myös sen täytyy havainnoida muiden valtioiden lainsäätömuutokset kuten myös muut poliittiset päätökset, joilla voi olla vaikutusta kansainväliseen kauppaan.

”Siirtohinnoitteluhankkeen perustaminen ripeässä aikataulussa on Verohallinnolle luonnollinen ja tärkeä vastaus siirtohinnoittelusta aiheutuviin yhä kasvaviin haasteisiin kansainvälisessä yritysverotuksessa.” (Waal, Verotus 1/2012)

Siirtohinnoitteluhankkeen perustaminen vuonna 2012 on ollut sekä tärkeä että välttämätön. Siirtohinnoittelun kehittämisen ja suunnittelun tuloksista kerrotaan tarkemmin kappaleessa 5.6.

5.2.6 Väliyhteisö

Väliyhteisö oli vahvasti esillä artikkeleiden alkuaikoina vuosina 1994–1995 ja vuonna 1999. Artikkelit sijoituivat kumpaankin lehteen. Väliyhteisöt olivat ajankohdainen aihe, koska väliyhteisölaki astui voimaan 1.1.1995. Lain avulla torjutaan veroparatiiseihin siirrettyjen varojen verottamista Suomen lainsäädännön mukai-

sesti. Vuonna 1999 VYL:a uudistettiin, mutta se ei muuttanut lain perusajatusta. (Tilintarkastus-Revision 1999, 96)

”Väliyhtiöllä tarkoitetaan matalan verotuksen valtion perustettua holding-yhtiö-tyyppistä yhtiötä, jolla ei ole omaa tuotannollista toimintaansa. (Verotus, Äimä 5/1994)

”...jos verokeitaaseen varastoidut tulot kotiutetaan Suomeen, ne joutuisivat verotuksen piiriin, koska Suomella ei ole verosopimuksia verokeidasvaltioiden kanssa. (Verotus, Äimä 5/1994)

Äimä (1994, 593) kirjoittaa väliyhteisöjen olevan emoyhtiöiden tytäryhtiöitä, joiden avulla paetaan veroparatiisiin emoyhtiötä koskevaa verolainsäädäntöä. Kyseessä on siis etuyhteyssuhde. Emoyhtiö voi siirtää siirtohinnoittelua hyödyntäen varoja väliyhteisöön, joka on veroparatiisissa.

5.3 Siirtohinnoittelun riskit ja edut

Siirtohinnoittelun riskeinä kokonaisuudessa on epävarmuus siitä, onko siirtohinna asetettu oikealle tasolle. Verohallinto on päättänyt ottaa haasteen vastaan siirtohinnoittelu hintojen ennakoimisessa ja ennakkopäätösten antamisessa. Verohallinto haluaa jatkossa olla helposti lähestyttävä ja enemmän neuvoantava yhteistyökumppani. Riskeinä voidaan nähdä myös liian heikko asiantuntemus yrityksessä. Yrityksen johdon tulisi tuntea kansainväliset veronormit ja toisen valtioiden verolainsäädäntöä (Halon & Heitzman, 168 2010). Riskeinä yritykset kohtaavat myös toisen valtion lainsäädännön, arvolisäverokysymysten huomioiminen ja siirtohinnoitteludokumentoinnin laiminlyönti.

”Tuotekehityksessä markkinaehtoisien korvauksen oikea taso voi olla vaikeasti määriteltävissä, sillä vertailukelpoisia kohteita on vaikea löytää.” (Törmänen, Verotus 3/2006)

”...konsernin sisäisten lainojen markkinaehtoisuuden määrittämiselle ei ole olemassa yksiselitteisiä ohjeita.” (Karjalainen, Verotus 4/2010)

”...useimmat konsernit toimivat monikansallisessa ympäristössä, jossa niiden tulee ottaa huomioon useiden eri valtioiden vaatimukset siirtohinnoittelun osalta, tulisi yhtiöiden luottaa siihen, että noudattamalla yleisesti hyväksytyjä tapoja lainojen markkinaehtoisien korkotason määrittämisessä ne pääsisivät hyväksyttävään ja mahdollisimman oikeaan lopputulokseen. (Karjalainen, Verotus 4/2010)

”Usein yritykset toteuttavat toimintansa siirtohinnoittelun kannalta edullisimmalla tavalla huomioimatta samalla arvolisäkysymyksiä.” (Törmänen, Verotus 3/2006)

”Dokumentointivelvollisuuden laiminlyömisestä voidaan määrätä enintään 25 000 euron suuruinen veronkorotus. Verotettavan tulon määrän oikaisun yhteydessä voidaan määrätä erikseen enintään 30 %:n veronkorotus sekä viivästyskorko.” (Tamminen & Leppänen, Tilintarkas-revision 3/2009)

Siirtohinnoittelun dokumentointi velvoittaa vertailuarvioinnin laatimisen osana varmennusta siitä, että siirtohinnoittelu on tapahtunut markkinaehtoisesti. Vertailuanalyysin laadinta osana raportointia on selkeästi etu, koska

”..siirtohinnoittelun markkinaehtoisuus on soitettava riippumattomien osapuolten välisellä vertailukelpoisella liiketoimella. Markkinaehtoisuutta ei käytännössä voi osoittaa millään muulla tavalla. (Anttila & Laaksonen, Verotus 1/2007)

Vertailuanalysissä piilee myös riskinsä. Kuten edellä todettiin, on vertailuarviointi ainut menetelmä, jolla voidaan varmistaa siirtohinnoittelun markkinaehtoisuus. Yrity maailmasta löytyy myös tilanteita, joissa vertailukohdetta ei voida käyttää sen kalliiden kustannusten vuoksi tai vertailukohdetta ei yksinkertaisesti ole saatavilla. Näitä tilanteita havaitaan esimerkiksi patenttien osalta. OECD:n siirtohinnoitteluohjeita tulkittaessa siirtohinnoittelun dokumentointiohjeissa sanotaan, kuten tutkimustuloksen seuraavassa suorassa lainauksessa.

”Vertailukohteita ei edellytetä, jos vertailukohteita ei ole tai jos vertailukohteiden etsiminen vaatisi verovelvolliselta kohtuuttomia kustan-

nuksia... Yrityksillä on näin ollen mahdollisuus laatia vertailu arviointi kevyesti, koska vertailukohteiden puuttumisesta ei seuraa veronkorotusta.” (Anttila & Laaksonen, Verotus 1/2007)

Kun aineettoman omaisuuden, kuten patenttien ja lisenssimaksujen raportointi kevenee, riskinä on siirtohinnoittelun markkinaehtoisuuden katoaminen. Yritysten tulisi muistaa riskeissään, että verotuksen kysymykset ovat laaja-alaisia, joten niiden vaikutus ulottuu usein kauemmaksi kuin analysoitava verokysymys. Tehdyillä veropäätöksillä ja toimenpiteillä voi olla vaikutusta toiseen verokysymykseen. Verokysymyksiä ja niiden vaikutuksia tulisi yrityksissä käsitellä laajana kokonaisuutena.

”Suomalaisten yritysten kokemusten mukaan siirtohinnoittelun ongelmat kiteytyvät oikeusvarmuuden puuttumiseen...Verottajan linjauksista ei ole aina tieto eikä siirtohinnoittelusta ole tarpeeksi prejudikaatteja. (Finér, Verotus 5/2013)

Toimintamallin muutokset ovat lisääntyneet viime vuosina. Kilpailun kiristyminen sekä kansainvälistyminen asettavat yrityksille sellaisia vaatimuksia, joihin vastatessaan yritysten on usein ja enenemissä määrin turvauduttava liiketoiminnan uudelleenjärjestelyihin. Riskejä voidaan nähdä, silloin kun liiketoiminnan uudelleenjärjestelystä ei ole määritelmää, sitä ei määritellä Suomen lain säädännössä eikä siitä ole omia säännöksiä. Liiketoimintamallin muutostilanteissa erityishuomiota herättävät aineettoman omaisuuden siirrot. Riskinä nähdään, että muutoksen yhteydessä siirtyä tulevaisuudessa tuotollista omaisuutta toiselle konsernin sisäisellä yritykselle alihintaan. (Leppänen & Tamminen 2009, 61; Linnanvirta & Leppänen 2011, 203)

”...siirrettävien toimintojen mukana saattaa siirtyä liiketoiminnallista tuottopotentiaalia eli mahdollisuutta saada tuottoa tulevaisuudessa siirrettävistä operatiivisista toiminnoista mukaan lukien myös vielä siirtohetkelle konkretisoitumattomat liiketoimet.” (Leppänen & Tamminen, Tilintarkastus-Revision 3/2009)

”Liiketoimintamallin muutokset ovat verotuksellisesti haastavia....muutoksen jälkeen yrityksen tuloverotus voi olla täysin erilai-

nen...vaikka muutostilanteessa voi olla esillä vain yksinkertaisten palveluiden hinnoittelu (Linnanvirta & Leppänen, Verotus 2/2011)

”Siirtohinnoittelu asettaa suuret ja pienet yritykset erilaiseen asemaan, koska pienillä yrityksillä ei ole mahdollisuutta harjoittaa verosuunnittelua samassa mittakaavassa.” (Finér, Verotus 5/2013)

”OECD:n ...raportissa todettiin, että jotkut suuryritykset voivat minimoida efektiivisen verokantansa 5 prosenttiin, kun pienet yritykset maksavat samaan aikaan veroa jopa 30 prosenttia.” (Finér, Verotus 5/2013)

Pienten yritysten riskit ovat kovat tulovero sekä se etteivät ne enää pysty kilpailemaan suuria yrityksiä vastaan. Näin ollen suuret yritykset pystyvät hinnoittelemaan palvelunsa ja tuotteensa niin alhaisiksi etteivät pienet yritykset enää pysy hengissä. Pieni yritys ajautuu konkurssiin tai se myydään osaksi suurta kansainvälistä konsernia. Edellä mainittu malli kasvattaa konserneja ja lisää etupiiriyritysten liiketoimia. Tulevaisuudessa siirtohinnoittelu ja markkinaehtoinen hinnoittelu vaatii vielä enemmän tarkkailua ja toimenpiteitä, joiden perusteella voidaan analysoida markkinaehtoisen hinnan noudattamisesta.

Siirtohinnoittelun etuina on konsernin sisällä käytävän liiketoiminnan jouhevuus ja helppous. Kunhan liiketoiminta käydään lain velvoittamalla tavalla ja on tasavertainen verrattuna tilanteeseen, jossa toinen kaupan osapuoli olisi riippumaton kaupapakumppani. Yritykset, joutuvat tekemään työläitä selvityksiä siirtohinnoittelua varten, mutta ne voi kääntää suureksi eduksi yrityksen strategia mielessä. Laadittu siirtohinnoitteludokumentaatio on etu yritykselle.

”...dokumentointivelvollisuuden täyttäminen turvaa verovelvollisen asemaa ja veroviranomaisten jälkikäteisten siirtohinnoitteluoikaisujen suhteen.” (Mäkelä, Verotus 3/2014)

”Yritysten ja veroviranomaisten kokemukset osoittavat, että monimutkaisten siirtohinnoittelukysymysten ratkaiseminen on yleensä helpointa kaikkien osapuolten etukäteen tekemällä yhteistyöllä.” (Laaksonen, Verotus 2/2013) (APA)

”Dokumentointiprojektin yhteydessä kannattaa niin ikään pitää mielessä, että projekti saattaa tuottaa hyödyllistä tietoa myös liiketoiminnan johdon ja suunnittelun tarpeisiin.” (Karjalainen Tilintarkastus-Revision 1/2002)

Tulevaisuudessa tullaan keskittämään resursseja varsinkin Verohallinnon toimesta ennakoiviin tilanteisiin eikä niinkään enää korjaaviin toimenpiteisiin, joihin työlääät verotarkastusprosessit kuuluvat. Ennakoivalla toimilla viitataan APA menettelyyn, ennakkoratkaisujen pyytämiseen ja niistä saamien päätösten pysyvyyteen sekä luettavuuteen. Tällainen ennakkoratkaisujen malli tuo Verohallinnolle ja yrityksille hyötyä sekä etua, koska ennakkoratkaisujen myötä yrityksellä on varma tieto siitä, miten verohallinto käsittelee kyseistä siirtohinnoittelutilannetta. Näin ollen yllätyksiä ja siirtohinnoittelu-oikaisuja ei tule. Finér (2013, 500) muistuttaa, että Verohallinto määrää siirtohintaoikaisusta viiden prosentin veronkorotuksen lähes poikkeuksetta. Työlääät ja hankalat verotarkastusprosessit jäävät pois, koska yritys ei riskiarvioinnissa nouse Verohallinnon listoille. Prosessi lisää avoimuutta, yhteistyötä sekä tietojen vaihtoa yrityksen ja Verohallinnon välillä. Edellä mainitut kohdat ovat tärkeitä asioita, kun mietitään ja pyritään estämään jopa maailman laajuista veronkiertoa ja veroparatiisitoimintaa.

5.4 Kansainvälistymisen vaikutus siirtohinnoittelulle

Kansainvälistyminen on nykyään jo hyvin laajaa ja konsernien toiminta ylettyy enenevässä määrin lukuisiin valtioihin. Edellä mainittu on ohjannut siihen, että yritykset käyvät kansainvälistä kauppaa keskenään. Kuten jo aikaisemmin tutkimuksessa kävi esille, käydään jopa 70 % maailmankaupasta konsernien sisällä. Näissä olosuhteissa Suomen Verohallinnon on tunnistettava muuttuvia tarpeita lainsäädännössä ja ohjeistuksissa. Toki OECD ohjaa paljolti kehitystä ja näin ollen Suomen ollessa tiiviissä yhteistyössä OECD:n kanssa, pääsee se vaikuttamaan ja nauttimaan kehityksen tuomasta edusta. Suomi seuraa tarkasti muiden valtioiden liikkeitä siirtohinnoittelukehityksessä. Tutkimusaineistossa nousi tärkeäksi teemaksi kansainvälisyys, mikä on varmaan itsestään selvyyttä, onhan kyseessä kansainvälisen verotuksen kysymys. Suomi pyrkii omalla kehityksellään tarttumaan ja py-

symään kehityksessä mukana. Sami Laaksonen (2014) esitti Verohallinnon siirtohinnoittelu seminaarissa Verohallinnon uuden toimintamallin ”Verohallinnon siirtohinnoittelupalvelut 2015” mallilla pyritään parempaan palveluun ja yhdessä yrityksen kanssa ratkaisemaan siirtohinnoitteluongelmia. Malli on Laaksonen mukaan lainattu Ruotsista.

Tanskassa on otettu askel eteenpäin, joka myös Suomen verottajaa kiinnostaa.

”Tanskassa tuli tämän vuoden alussa voimaan lainmuutos, joka antaa veronviranomaisille mahdollisuuden vaatia yhtiötä toimittamaan hyväksytyt tilintarkastajan lausunto siirtohinnoitteludokumentoinnista.”
(Raunio, Balanssi 1/2013)

Suomessa siirtohinnoittelutehtävät keskitettiin Konserniverokeskukseen vuonna 2012. Samaan aikaan siirtohinnoitteluhanke perustettiin eli siirtohinnoitteluasioihin alettiin keskittyä toden teolla. Tähän on saatu innoitusta Tanskasta.

”...Tanska, jossa siirtohinnoittelutehtäviä on jo vuodesta 1998 lähtien hoidettu täysin keskitetysti.” (Waal, Verotus 1/2012)

Suomea innoittaa monessakin tilanteessa naapurimaa Ruotsi kuten myös Pohjoismaat. Kansainvälisiä tilanteissa Suomen tulee huomioida Euroopan Unionin määräykset ja noudattaa direktiivejä EU- jäsen maiden velvollisuuksien mukaan.

5.5 Siirtohinnoittelu ja Veroparatiisit

Tutkimusaineistosta nousi vahvasti esille yritysten pyrkivän verojen minimointiin verosuunnittelulla. Vaikka harmaasta taloudesta, verojen minimoimisesta ja veroparatiiseista kirjoiteltiin hyvinkin paljon artikkeleissa, jotka oli rajattu aineiston ulkopuolelle, tutkimusaineiston artikkelit käsittelivät teemaa hyvin vahvasti. Tutkimuksessa varsinaisena tutkimuskysymyksenä ei esitetty kysymystä veroparatiiseista eikä veronkierrosta. Veropohjan rappeutuminen ja veroparatiisien kitkeminen näkyi artikkeleissa vahvasti, kun pohdittiin tulevaisuutta ja siirtohinnoittelun kehittämistä. Voidaan todeta tutkimusaineiston perusteella, että lähes kaikki luokat sisälsivät

epävarmuutta verokeitaiden olemassaolosta ja ettei markkinaehtoista hintaa sovelleta, jolloin yli- tai alihintaisella siirto hinnalla tahallisesti syyllistytään veronkiertoon.

”Kasvanut kansainvälistyminen liikeyrityksissä on tuonut verosuunnittelun välineitä, joilla monikansalliset yritykset pyrkivät siirtämään tuloja kovemmin verotettavista valtioista matalamman verotuksen valtioihin.” (Halperin & Srinidhi The Accounting Review 1/1996)

”Konserniyhtiöiden välisen tavaramyynnin hinnoittelulla on mahdollista vaikuttaa myyjän saamaan katteen suuruuteen ja verotettavan tulon määrään. Tuloa voidaan pyrkiä kerryttämään tiettyyn yhtiöön veron minimointitarkoituksessa. Jos hinnoittelussa poiketaan markkinaehtoisesta hinnasta, voivat riskit koskea sekä elinkeinoverotusta että arvoisäverotusta.” (Törmänen, Verotus 3/2006)

”Liiketoimintamallin muutosta voidaan pitää VML28 §:n veron kiertämisenä, jos muutoksella ei ole liiketaloudellisia perusteita.” (Laaksonen, Verotus 4/2006)

Aineettomien oikeuksien siirtohinnoittelu voi olla vaikeaa, mutta se voi olla myös välineenä yrityksille välttää veroja. Aineettomien oikeuksien siirtäminen Hollantiin, joissa aineettomille oikeuksille on mahdollistettu verotuksellisesti unelmaolosuhteet. Hollannissa aineettomat omaisuudet ovat niin kutsutuissa innovaatiobokseissa, jolloin Hollantiin tuloutettuja tuloja aineettomien osuuksien osalta saada, esimerkiksi rojaltil ja lisenssimaksut, verotetaan muita tuloja kevyemmin. (Ylönen 2014, 14–15.)

”...kansainvälisessä konsernissa saatetaan verosuunnitteluntuloksena siirtää teknologian omistus maahan, missä lisensseistä ja rojalteista saatavien tulojen verotus on alhaisempi kuin muualla.” (Manner, Verotus 4/2000)

Kuten jo aikaisemmin tässä tutkimuksessa on todettu ja kuten empiriassa Manner (2000, 398) myös kirjoittaa, että patentit ja muut aineettomat oikeudet sisältävät merkittävän varallisuuden ja tuottojen perustan. Aggressiivinen verosuunnittelu on uhkana valtioiden oman veropohjan rappeutumiselle ja varsinkin kehitysmaille,

joista yritykset siirtävät yrityksen tuloja veroilta pakoon veroparatiiseihin. Keinoina on muun muassa siirtohinnoittelun väärinkäyttö.

5.6 Mihin suuntaan siirtohinnoittelu on kehittymässä tulevaisuudessa

Amerikkalaisen tutkimuksen, joka on tehty 1990-luvulla, mukaan 500 yrityksestä noin 80 %:lla oli tuolloin vähintään yksi ulkomaalainen tytäryhtiö (Halperin 1994, 317). OECD:n siirtohinnoitteluohjeita päivitettiin vuonna 2007 (Anttila & Laaksonen 2007, 31; OECD 2010) OECD-maat soveltavat siirtohinnoitteluohjeita. Myös OECD:n ulkopuolisia valtioita on sitoutunut noudattamaan niitä. Kuitenkin ohjeet ovat vain ohjeita, vaikka ne ovatkin monessa maassa vakiintuneet ja niitä käytetään lähes lain tasoisina pakottavina normeina. Tulevaisuudessa yhtenäisyydellä saataisiin paljon selvyttä ja tasavertaisuutta siirtohinnoitteluun. Tällöin yrityksillä olisi helpompi toimia valtioiden rajat ylittävässä liiketoiminnassa ja ylimääräinen suunnittelu jäisi pois.

Euroopan Unioni on tehnyt paljon töitä ja suunnitelmia sen eteen, että Euroopassa yhteisöverokanta olisi sama. Tähän ei vielä kuitenkaan ole päästy. Tulevaisuudessa varmasti enenevässä määrin pyritään siihen, että Euroopan talousalueen valtioiden yritysverotus olisi identtinen. Haasteena tavoitteeseen pääsyyn kuitenkin on yritysten oma sisäinen talouspolitiikka ja sen tavoitteet. Valtioiden omassa talouspolitiikassa yhteisöverotuloilla on merkittävä osuus. Ukkola (2013,46) kirjoittaa, että Euroopan komissio on esittänyt ja pyrkinyt luomaan yhtenäistä yritysveropohjaa jo yli kymmenen vuotta heikolla menestyksellä. Tulevaisuudessa niin Euroopan unioni kuin OECD:n jatkavat työtä veronkierron kitkemiseksi.

Aineettoman omaisuuden merkitys nykypäivän liiketoiminnassa on merkittävä. Viitaten Linnanvirran ja Revon (2012, 295) artikkeliin ”*Aineeton omaisuus muodostaa nykyisin arvokkaimman osan monen kansainvälisen konsernin liiketoiminnan varallisuudesta.*” OECD on myös havainnut yllä esitetyn ilmiön ja on vuonna 2010 päivittänyt siirtohinnoitteluohjeitaan. Päivitykselle kuitenkin tarvitaan vielä tulevaisuudessa lisätyötä.

”...aineettoman omaisuuden määrittelyyn ja sen luovutusten arvonnäilytykseen liittyy huomattavia epävarmuustekijöitä. Aineettoman omaisuuden liiketoiminnallinen ja taloudellinen merkitys huomioiden OECD:n tulevalle työlle onkin tähän liittyen ladattu merkittäviä odotuksia.” (Linnanvirta & Repo, Verotus 3/2012)

Suomessa siirtohinnoitteludokumentaatiosta ei ollut muuta voimassa olevaa lainsäädäntöä kuin VML, jonka periaatteiden mukaisesti konsernien välisen sisäisen kansainvälisen kaupan siirtohinnoista tulisi dokumentoida ja raportoida. (Karjalainen 2002, 27) Kunnes vuonna 2006 Siirtohinnoittelun dokumentointi sisällytettiin omana kokonaisuutenaan VML:n tuloverotuksen siirtohinnoittelua koskevan uudistuksen myötä. Uudistuksessa siirtohinnoitteludokumentointi sai lainkohdan VML 14§ a-c. (Mäkelä 2014.)

”Siirtohinnoittelun dokumentointivaatimukset tulivat voimaan vuoden 2007 alusta.” (Raunio, Tilintarkastus 3/2011)

”Suomessa siirtohinnoitteludokumentointivaatimukset on säädetty verotusmenettelystä annetussa laissa, joten dokumentointivaatimusten laajentaminen OECD:n uuden siirtohinnoitteluohjeen mukaiseksi edellyttää lainmuutosta.” (Raunio & Tamminen, Balanssi 5/2014)

Dokumentti, joka kansainvälisen yrityksen eli verovelvollisen on laadittava siirtohinnoittelusta, on kirjallinen selvitys siitä, että etuyhteisyriksen ovat hinnoitelleet toimensa samoin periaattein kuin liiketoimi yrityksen kanssa, joka ei kuulu konserniin. (Mäkelä 2014, 294–296) Dokumentointia koskeva lainsäädäntöä tulisi tulevaisuudessa päivittää vastaamaan OECD:n ohjeita. Lainsäädännön pysyminen ajan tasalla dokumentoinnin osalta vaikuttaa paljolti verovarojen tilitykseen Suomeen.

”Selvityksen tarkoituksena on osoittaa, että verovelvollisen liiketoimet on hinnoiteltu markkinaehtoperiaatteen mukaisesti.” (Mäkelä, Verotus 3/2014)

”OECD:llä on käynnissä siirtohinnoitteluohjeiden dokumentointia koskien tulkintojen ja suositusten uudistaminen. Uudistuksen tarkoituksena on luoda selkeät pelisäännöt yhtäältä verohallintojen riittävän tie-

donsaannin turvaamiseksi ja toisaalta verovelvollisten hallinnollisen taakan kohtuullisuuden osalta.” (Mäkelä, Verotus 3/2014)

Siirtohinnoitteluohjeiden haastavuus on siinä, että niiden tulkinta voi olla hankalaa. Siirtohinnoitteludokumentointi on pakollinen lähes kaikille kansainvälisille konserneille, jotka käyvät kauppaa konsernin sisäisten yhtiöiden kesken.

”Ensimmäiset BEPS-raportit on julkaistu. OECD:n hankkeen seurauksena siirtohinnoittelun dokumentointivaatimukset lisääntyvät tulevaisuudessa.” (Raunio & Tamminen, Balanssi 5/2014)

Kuten jo teoriaosuudessa kävi ilmi, BEPS on siirtohinnoittelun ja yritysverotuksen kuumiin aihe ja se on panostuksen kohteena OECD:ssä. BEPS-hankeen päämääränä on, että voitoista maksetaan vero siihen valtioon, missä niiden syntymiseen liittyvät toiminnot on suoritettu ja liiketoiminnan voitto on saatu aikaiseksi. BEPS:n ehdotuksen mukaisesti siirtohinnoitteluohjeiden uudistamisen tavoitteet ovat seuraavat.

- Verovelvollinen kiinnittää asianmukaisesti huomiota siirtohinnoittelusäännöksiin asettaessaan hintoja konsernin sisäisille liiketoimille ja raportoi näistä veroviranomaisille
- Veroviranomaisille annetaan riittävästi tietoja, jotta veroviranomainen voi paremmin laatia riskiarviointia
- Yritys antaa veroviranomaiselle riittävästi hyödyllistä tietoa verotarkastusta varten

(Raunio & Tamminen 2014, 38)

Kuten jo tutkimuksessa on moneen otteeseen todettu, siirtohinnoittelu on tämän ajan tärkeä keskustelunaihe ja vaikuttaa merkittävästi kansainvälisten yritysten liiketoimintaan. Finér (2013, 91) tuo esille, että 90-luvulla vain muutama kansainvälinen yritys hinnoitteli sisäiset liiketapahtumat markkinaehtoperiaatteen mukaisesti.

”Yritysten siirtohinnoitteluun käyttämät resurssit ovat yli kymmenkertaistuneet lyhyessä ajassa. Samalla yhä useammat yritykset ovat tul-

leet tietoisiksi siirtohinnoitteluun liittyvistä verosuunnittelumahdollisuuksista.” (Finér, Verotus 5/2013)

Finerin sanoihin vedoten siirtohinnoittelun merkitys vain kasvaa ja yritykset lisäävät resurssejaan siirtohinnoitteluosaamisessa tai yritykset ostavat entistä enemmän verosuunnittelu ja konsultointipalveluja ulkopuolisilta yrityksiltä. Laillinen verosuunnittelu on sallittua. Yrityksen täytyy kuitenkin tietää, mitä se tekee, ettei monikansallinen yritys liiku laittoman verosuunnittelun puolella.

Liiketoimintamalli on keskeisessä asemassa, koska valittu liiketoimintamalli vaikuttaa ratkaisevasti siihen mikä konserniyhtiöistä hyödyntää aineetonta omaisuutta. Tutkimusaineisto nousee esille vahvasti, että aineeton omaisuus on siirtohinnoittelussa keskeinen aihe. Syy siihen on, että aineeton omaisuus tuottaa yrityksille suurimman osan tuloista ja voitoista. (Verotus Laaksonen 2006, 437) Laaksonen (2004, 423) painottaa, että: *”aineeton omaisuus vaikuttaa olevan merkittävä tekijä yrityksen tulonmuodostuksessa.”* Liiketoimintamallin oletetaan kasvavan tulevaisuudessa, kuten empiria osoittaa alla.

”Merkitys todennäköisesti kasvaa, koska liiketoimintamallin muutokset ovat yleistyneet, Muutosten yleistyminen tarkoittaa, että veroviranomaiset pääsevät myös tulevaisuudessa tutkimaan liiketoimintamallin muutoksia.” (Laaksonen, Verotus 4/2006)

Euroopan Union haaveissa ja tavoitteissa on, että yritysten tuloverotus toimitettaisiin yhtenäistä veropohjaa noudattaen. Mallin rakentaminen ei ole ollut helppoa. Euroopan Komissio on laatinut direktiiviehdotuksen CCCTB:n eli Common Consolidated Corporate Tax Base. (Knuutinen 2014, 176)

”...asiantuntijat suhtautuvat CCCTB:n poliittisiin toteuttamismahdollisuuksiin skeptisesti: ” Se on kuolleena syntynyt ajatus.” Mallin kehitystyö kuitenkin jatkuu EU:n kulisseissa. ” (Finér, Verotus 5/2013)

”Sekä siirtohinnan että tullausarvon asettamista säännellään itsenäisinä ja toisistaan irrallisina kokonaisuuksina sekä kansainvälisellä että kansallisella tasolla. Tämä kehitys on omiaan ... lisäämään tunnistamattomia riskejä.” (Becker & Reijonen, Verotus 2/2012)

Yhteistyö yritysten ja verohallinnon välillä antaa useimmiten lisäarvoa yrityksen toiminnalle. Jotta siirtohinnoittelu olisi entistä tehokkaampaa ja markkinaehtoisenhinnan määrittämisen oikeellisuutta voitaisiin entistä paremmin varmistaa, kuten myös verovarojen siirtymistä toisiin valtioihin voitaisiin estää, voisivat Tulli ja veroviranomaiset tehdä yhteistyötä siirtohinnoittelun ja tullitarkastusten osalta. Tällä hetkellä yhteistyötä ei ole.

Knuutinen (2014) ja Myrsky (2013) kummatkin selvästi puoltavat matalia verokantoja sekä verojärjestelmän selkeyttä ja ennustettavuutta. Myrsky (2013, 143) kirjoittaa, että ”*mitä vähemmän poikkeuksia, sen selkeämpi ja läpinäkyvämpi verojärjestelmä on.*” Yritysten on helpompi toimia sitoutuneesti sekä investoida valtiossa, jonka verojärjestelmä on selkeä ja ennustettavissa. Näin ollen yritys voi laillisen verosuunnittelun keinoin suunnitella liiketoimintaansa ja strategiaansa tavalla, joka mahdollistaa yrityksen menestyksekkäämmän toiminnan.

Tulevaisuudessa avoimuuden lisääminen sekä tiedon läpinäkyvyys ovat keinoja, joilla voidaan minimoida veroparatiisien käyttöä peitellyn voitonjaon tarkoituksissa. Kuten Ylönen (2014, 32) esittää tutkimuksessaan, verojalanjälkiraportointi toisi avoimuutta verotuksen vastuullisuudessa. Tällä hetkellä verojälkiraportointiin ei ole minkäänlaista standardia kansallisella eikä EU:n tasolla. Ylönen (2014) tutkimuksessa Fortum ja Terveystalo olivat laatineet veronjalanjälkiraportointia, mutta olivat jättäneet raporteista pois merkittäviä tietoja, joten raportti saatiin näyttämään yrityksille suotuisiksi. Näin ollen raporttien merkityksperälle ei ole painoarvoa. Verojalanjälkiraportoinnilla on mahdollisuuksia tulevaisuudessa, jos se saadaan vaadituksi raportiksi tiettyinä kriteereineen, joita määrittelee lainsäädäntö

5.7 Suomalaisen ja kansainvälisen kirjoittelun erot

Tutkimuksessa vertailevaa analyysiä käydään Suomen ja kansainvälisen artikkelien välillä. Kansainvälinen näkökulma rajataan lähes kokonaan koskemaan Yhdysvaltoja, koska tutkimusaineiston kansainvälinen lehti on Amerikkalainen *The Accounting Review*. Näin ollen on luonnollista keskittyä tähän maailman osaan. Toki vertailussa tullaan ottamaan huomioon Suomen lisäksi Euroopan Unioni, koska

sen vaikutus Suomen kansainvälisiin talouspoliittisiin päätöksiin on merkittävä Suomen kuuluessa Euroopan talousalueeseen. Yhdysvalloissa ollaan edellä mo-nessa asiassa, joita Suomi ja Euroopan Unioni seuraavat. Yhdysvalloissa samoin kuin myös Euroopan Unionissa taistellaan verorikollisuutta ja veroparatiisien käyttöä vastaan. Myös Yhdysvalloissa etsitään keinoja edellä mainittujen torjumiseen.

Yhdysvalloissa on vuonna 2014 otettu käyttöön niin sanottu FATCA-järjestelmä eli Foreign account tax compliance act. Järjestelmässä on kyse siitä, että ulkomaiset luottolaitokset ovat velvollisia raportoimaan Yhdysvaltojen veroviranomaisille. Järjestelmä on automaattisen tietojen vaihdon maailmaan. Kuortti (2013, 400) näkee, että Euroopassa ja kansainvälisesti laajemmin automaattinen tiedonvaihto vie vielä vuosia. OECD ja ei-OECD valtiot ovat valmistelleet ja laatineet verotietojen vaihtosopimuksen (TIEAs). Sopimuksen avulla konsernien taloustieto ja verotiedot siirtyvät automaattisesti valtioiden välillä. Tällä tähdätään kitkemään pois valtioiden veropohjan rappeutumista ja veropetoksia. (Euromoney Institutional Investor PLC 2014)

Tutkimuksessa käytetty luokittelu osui hyvin kotimaisten lehtien osalta ja tutkijan oli mahdollisuus luokitella aineisto vaivatta. Tutkimusaineiston kansainvälinen lehti The Accounting review ei asettunut luokitteluun yhtä näppärästi. Artikkeleita ei voinut niin tiukkalinjaisesti jakaa tiettyyn luokkaan vaan tutkimusaineistoin kansainvälisestä empirian osuudesta kirjoitettiin siirtohinnoittelusta laajemmin ja suurempina kokonaisuuksina. Kotimaisissa artikkeleissa selkeämmin pohdittiin tiettyä asiaa ja näin ollen myös suppeammasta näkökulmasta. Tutkija päätti esittää tutkimustulokset luokittelun osalta sisällyttämättä The Accounting review lehden artikkeleita.

6 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

6.1 Tutkimuksen yhteenveto

Luku viisi kattoi tutkimuksen tulokset empirian perusteella. Tässä kappaleessa vedetään yhteen koko tutkimus ja analysoidaan vastaako tutkimus tutkimuksen alussa esitettyihin tutkimuskysymyksiin.

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää vastaus, **miten konserniverotuksen siirtohinnoittelun kehitys kahdenkymmenen vuoden aikana näkyy ammattikirjoituksissa. Sekä mihin suuntaan siirtohinnoittelu on kehittymässä tulevaisuudessa.**

Tutkimusongelmaa tukevat alatavoitteet, jotka ovat seuraavat:

- Mitkä ovat siirtohinnoittelun riskit ja edut tutkimusaineiston perusteella
- Minkälaisista näkökulmista siirtohinnoittelusta on 20 vuoden aikana kirjoitettu
- Minkälaisia eroja löytyy suomalaisen ja kansainvälisen kirjoittelun väliltä

Tutkimuksen tutkimusmetodiksi valittiin kvalitatiivinen sisällön analyysi, jonka perusteella aineisto luokiteltiin, vertailtiin ja teemoiteltiin. Varsinaisten tutkimuskysymysten rinnalle nousi teemoittelun kautta kaksi teemaa, joita tutkimuksessa käsiteltiin.

- Kansainvälistymisen vaikutus siirtohinnoittelun kehitykselle
- Veroparatiisien olemassa olo

Tutkimus rajattiin käsittelemään vain siirtohinnoittelua. Aineisto kerättiin kolmesta ammatti- ja tieteellisestä lehdestä vuosien 1994–2014 ajalta. Artikkelit käsitelivät rajauksen mukaisesti vain siirtohinnoittelua. Tavoitteeseen pääsemiseksi aineiston lisäksi perehdyttiin siirtohinnoittelua koskevaan lainsäädäntöön. Siirtohinnoittelun ymmärtämisen laajemmalla tasolla, vaati tutustumista aiheen kirjallisuuteen. Tutkimuksessa isoa osaa näyttelee myös veronkierto sekä kansainvälinen verokilpailu, johon myös siirtohinnoittelulla voidaan vaikuttaa. Tutkimuksen kannalta oli tär-

keää perehtyä edellä mainittuun teorian tietoon. Verokilpailu tukee teoriaa ja esiintyy myös näkökulmana yhdessä teemassa. Tutkimuksen aineistossa verokilpailua yksinään ei ole huomioitu ellei se ole aineistonkeruuperiaatteiden mukaisesti tiiviisti esiintynyt artikkelissa. Tältä osalta verokilpailu on rajattu ulkopuolella.

Tutkimuksen ensimmäinen luku on johdanto, joka johdatteli aiheeseen yleensä. Ensimmäisestä kappaleesta käy ilmi, mitä siirtohinnoittelu on. Johdannon alkupuolisko herätteli jo kysymyksiä, jotka lopulta muotoiltiin varsinaisiksi tutkimuskysymyksiksi. Tutkimuksen toinen ja kolmas luku käsittelivät konsernin, siirtohinnoittelun teoriaa sekä lainsäädäntöä. Luvuissa määriteltiin teorian puitteissa merkittävimmät käsitteet. Lainsäädännön tärkeimmät pykälät on esitelty. Siirtohinnoittelua tärkein määräävä lainsäädäntö on VML 31 §, VML 28 § ja VML 14 a-c §. Kolmas luku kattoi myös kansainvälisesti vaikuttavien elimien esittelyn kuten Euroopan Unionin ja OECD:n. Tutkimuksen viimeinen kolmannes käsitteli empirian sekä tutkimustulokset.

Seuraavat lainaukset tutkimusaineistosta muistuttavat siitä, kuinka ajankohtainen kansainvälisen liiketoiminnan ja verotuksen aihe siirtohinnoittelu on. Tutkimuksessa käytetyt artikkelit alkoivat lähes poikkeuksetta seuraavasti:

”Suomalaisten yritysten liiketointa on nykyään yhä kansainvälisempää”. (Nordlund, Kallio & Kurkioja, Verotus 3/2002)

”Viimeisten vuosikymmenten aikana kansainvälinen kauppa on muuttunut merkittävästi. (Karjalainen & Laaksonen, Verotus 3/2002)

”Kasvanut kansainvälistyminen liikeyrityksissä on tuonut verosuunnittelun välineitä.” (Halperin & Srinidhi, The Accounting Review 1/1996)

Siirtohinnoittelua pidettiin:

”...siirtohinnoittelua pidetään tällä hetkellä yhtenä merkittävimmistä kansainvälisistä verotuksen osa-alueista.” (Karjalainen & Laaksonen, Verotus 3/2002)

Tutkimuksen tulokset osoittivat, että siirtohinnoittelusta on tultu tietoisemmaksi, kun lähestytään vuotta 2014. Verotuslehti painottaa siirtohintakysymyksiä määrällisesti enemmän. Kotimaisten ja kansainvälisten artikkeleiden vertailussa selvisi, että Yhdysvalloissa ollaan edellä monessa asiassa, joita Suomi ja Euroopan Unioni seuraavat. Luokittelussa kansainvälisten lehtien artikkelit eivät asettuneet luokitteluun yhtä virtaviivaisesti kuin kotimaiset lehdet. Kansainvälisessä lehdessä asioista oli kirjoitettu artikkelissa laajemmasta näkökulmasta kuin kotimaisissa lehdisissä kirjoitettiin vain jokaisesta luokasta kerrallaan. Tutkimuksen johtopäätöksenä suomalaisista artikkeleista nousi esille se, että siirtohinnoittelu on aiheena hyvinkin vaikuttava niin verohallinnon kuin yritysten näkökulmasta. Aineistosta merkittävimpänä ja haasteellisempänä luokkana siirtohinnoittelun sisältä nousi aineeton omaisuus. Sen arvostaminen eli markkinaehtoisen hinnan määrittely sekä tätä kautta verotukselliset problemaattiset kysymykset. Aineettoman omaisuuden hinnoittelun hankaluus ja tätä kautta konsernin yritysten välisten varojen siirtäminen toistensa välillä voi kattaa merkittäviä summia. Aineettoman omaisuuden haasteellisuus on tunnistettu tieteellisten kirjoitusten perustella kansainvälisesti. Aineettoman omaisuuden osuutta siirtohinnoittelussa tullaan varmasti tulevaisuudessa työstämään. Toinen haastava kohta, mikä artikkeleista nousi esille, on toiminnan uudelleen järjestely. Tutkimusaineiston perusteella määrälliseksi voittajaksi nousivat yritysten sisäiset lainat ja korot.

Siirtohinnoittelun dokumentaatio oli aihe, jota tilintarkastukseen fokusoitunut lehti painotti. Dokumentointi on aiheena hyvin selkeä ja teoria ja lainsäädäntä pitävät aiheen hyvin järjestyksessä ja jopa helposti tulkittavana. Haasteena todellisessa maailmassa on kuitenkin teorian puhdas toteuttaminen ja siirtäminen yrityksen käytännön elämään. Dokumentointi ja siirtohinnoittelun raportoinnin tulisi olla kaikissa maissa pakollista lainsäädännön tasolla. Myös ohjeiden tulisi olla selkeitä eikä niin, että yritykset kompastuvat tulkinnanvaraisuuteen. Dokumentoinnin vaatimusten tulisi olla yhdenmukaisesta maailman laajuisesti. Siirtohinnoittelun dokumentointiin sisältyvän vertailuarvioinnin avulla pystytään määrittelemään markkinaehtoisen hinnan toteutuminen. Olisi kuitenkin tärkeää löytää jokin keino kuinka aukko, joka muodostuu, kun vertailuanalyysiä ei voida suorittaa, saataisiin täytet-

tyä. Tuossa kohtaa on iso riski markkinaehtoisen hinnan toteutumisessa ja sen todentamisessa.

Tuloksien perusteella voidaan sanoa, että tulevaisuudessa avoimuuden lisääminen sekä tiedon läpinäkyvyys ovat keinoja, joilla voidaan minimoida veroparatiisien käyttöä peitellyn voitonjaon tarkoituksissa. Tulevaisuudessa verojälkiraportoinnin ja yrityksen yhteiskuntavastuuraportoinnin kehittäminen ja lainsäädännöllä velvoittaminen mahdollistavat siirtohinnoittelun markkinaehtoisen hinnan toteutumisen tarkkailuun ja varmistamiseen.

Läpinäkyvyyden ja avoimuuden lisääminen yritysten kansainvälisessä liiketoiminnassa on lähtökohta toimivammalle globaalille liiketoimintaympäristölle. Tietojen vaihdon ja avoimuuden keinoin voidaan kitkeä pois monta ongelmakohtaa. Ongelmakohtia, joita siirtohinnoittelun osalta nähdään, ovat muun muassa kahdenkertainen verotus, negatiivinen verokilpailu, veroparatiisit ja peitelty voitonsiirto. Kun valtioiden välillä toimitaan samojen toimintamallien puitteissa rehdisti, on otettu jo askel eteenpäin. Yhdysvalloissa on jo FATCA-järjestelmä. Tulevaisuudessa Euroopassa tullaan perässä TIEAs- järjestelmän kanssa. Sen avulla konsernien taloustieto ja verotiedot siirtyvät automaattisesti valtioiden välillä.

Tulevaisuudessa olisi tärkeää saada sisällytettyä OECD:n ohjeet osaksi kaikkien jäsenvaltioiden lainsäädäntöä. Vaikka malliverosopimuksen siirtohinnoitteluohjeet ovat vakiintuneet jäsenmaiden keskuudessa ja jopa myös valtioiden, jotka eivät ole jäsenvaltioita, lain määräävä pakottava noudattaminen puuttuu niin kauan kunnes ohjeet on kirjoitettu osaksi lakia. Tulevaisuudessa kansainvälistä markkinaympäristöä yhtenäistäisi, mitä useimmat valtiot noudattaisivat samoja menettelytapoja siirtohinnoittelun osa-alueella. OECD:n ohjeita olisi hyvä saada leviämään vielä globaalimmin, olivat ne sitten lain voimaisia sääntöjä tai laajasti omaksuttuja ohjeita. Tutkimusaineiston myötä yritysten näkökulmasta mieltävät enemmän toimia valtioissa ja investoida niihin, joiden erojärjestelmä on selkeä ja ennustettavissa Näin ollen yritys voi laillisen verosuunnittelun keinoin suunnitella liiketoimintaansa ja strategiaansa tavalla, joka mahdollistaa yrityksen menestyksekkäämmän toiminnan.

Tutkimusaineiston kaikki luokat päätyivät siihen, että siirtohinnoittelua väärinkäyttämällä päädytään veronkiertoon sekä varojen siirtoon veroparatiiseihin. Kaikissa luokissa kävi ilmi, että tulevaisuudessa tavoitteena on entistä enemmän taistella edellä mainittua vastaan. Useammassa luokassa päädyttiin BESP- hankkeeseen, jolle on tällä hetkellä asetettu paljon odotuksia siirtohinnoittelun alueella. Siirtohinnoittelun ja veronkierron sekä veroparatiisien kytköksiä tullaan varmasti tulevaisuudessa entisestään painottamaan.

Siirtohinnoittelussa piilee enemmän riskejä kuin etuja. Riskeinä yritysten näkökulmasta on epävarmuus ja ennustettavuuden puute. Verottajan näkökulmasta merkittävimpänä riskinä on, ettei markkinaehtoinen hinta toteudu ja verovaroja siirretään veroparatiiseihin. Siirtohinnoittelun etuina nähdään konsernin sisällä käytävän liiketoiminnan jouhevuus ja helppous. Kansainvälistyminen vaikutukset siirtohinnoittelun osalta luo valtioille tarpeen tehdä entistä enemmän yhteistyötä keskenään sekä järjestön kuten OECD:n kanssa yhtenäisen konserniverojärjestelmän puolesta. Näin ollen Suomen Verohallinnon on tunnistettava muuttuvia tarpeita lainsäädännössä ja ohjeistuksissa.

Kuitenkin aineiston perusteella voidaan sanoa, että siirtohinnoittelu on teemana problemaattinen ja moninainen. Se vaikuttaa yrityksen talouteen ja sen voitoista maksettavaan veroon, mutta sillä on myös laajempia poliittisia vaikutuksia. Tutkimusaineiston yhdeksi luokaksi oli valittu kehittäminen ja suunnittelu. Tähän luokkaan luokitellut artikkelit kirjoittivat juuri kehittämisestä ja suunnittelusta, mutta lähes kaikissa artikkeleissa joka luokassa keskusteltiin, miten kyseisen luokan teeman ympärillä siirtohinnoittelua voitaisiin kehittää ja sopimaan maailman laajuisesti monen valtion lainsäädäntöön ja säännöksiin. Myös artikkeleista paistoi vahvasti, kuinka rehellisyydellä on tärkeä rooli ja kuinka siirtohinnoittelua ei pitäisi käyttää väärin laittoman verosuunnittelun välineenä. Aineistosta selvisi myös, että verojärjestelmien selkeys, ennustettavuus ja luotettavuus ovat tärkeitä elementtejä.

6.2 Tutkimuksen arviointi

Tutkimuksessa on lopuksi tärkeää pysähtyä pohtimaan validiteettiä ja reliabiliteettiä. Reliabiliteetti, joka kuvastaa tutkimukseen toistettavuutta tai sattumanvaraisuutta,

on tässä tutkimuksessa hyvä. Sattumanvaraisuutta lisää, se että on ollut tutkijan harkinnassa mitkä kaikki artikkelit kuuluvat aineistoon. Aineiston keräysvaiheessa on myös voinut epähuomiossa sattua virhe ja jokin aiheeseen liittyvä artikkeli on jäänyt pois. Aineistossa käytettyjen artikkeleiden tutkimusaineiston ulkopuolelle jäämistä, on pyritty parantamaan sillä, että sisällysluettelot on käyty läpi kahteen kertaan. Artikkelin eliminointi kasvattaa tulosten tulkinnan virhemarginaalia.

Tutkimuksen validiteetti, eli tutkimuksen totuudenmukaisuus on hyvä. Tutkimus pohjautuu arvostettuihin ammattilehtien artikkeleihin. Tutkimusaineisto on laadukasta, koska kirjoittajat ovat alansa kovimpia ammattilaisia sekä arvostettuja professoreita ja tutkijoita. Näin ollen artikkelit tuovat aineistoon asiantuntijoiden teoria-tiedon, joka on joko lähdemateriaalista tai heidän omaa osaamistaan ja viimeisintä tutkimustaan.

Knuutisen (2014, 97) mukaan vero-oikeus kytkeytyy aina talouteen. Näin ollen tutkimustuloksista on hyötyä kummallekin tieteenalojen harjoittajille. Tutkimus tuloksia voi hyödyntää yrityksen taloushallinnon ammattilaiset ja verotuksen kanssa työskentelevät. Tutkimustulokset eivät anna suoria ohjeita. Mutta ne antavat näkökulmia siirtohinnoittelun ongelmakohtiin, joita yrityksen täytyy ottaa huomioon siirtohinnoittelukysymyksiä ratkottaessa. Tutkimuksen avulla voi tutkimuksen lukija hyötyä siitä, mitkä kaikki asiat yhdessä vaikuttavat kokonaisuudessaan siirtohinnoitteluun. Tutkimus soveltuu esimerkiksi yrityksille tai luettavaksi henkilölle, joka on tähtäämässä työssään siirtohinnoittelutehtäviin. Tutkimuksen luettua lukijalle on muodostunut kokonaiskuva siirtohinnoittelusta ja sen muutoksista 20 vuoden aikana. Lukija saa myös eväitä miettiä oppimansa puitteissa tulevaisuutta tutkimuksessa esitettyjen tulevaisuuden näkymien pohjalta.

Lehtien artikkelimäärän nähdään kasvavan vuosien mittaan, mikä johtuu siitä, että siirtohinnoittelu on aiheena koko ajan entistä merkittävämpi ja ajankohtaisempi. Artikkeleita kirjoitettiin tilanteissa, jossa on ollut lakimuutos tai on perustettu jokin toimielin tai hanke. Näitä tilanteita on raportoitu ja analysoitu artikkeleissa, jotka sisälsivät laajasti tulevaisuuden näkökulmia. Tutkimustuloksissa tutkija esittää tulevaisuuden näkökulmia ja mihin suuntaan organisaatiot ovat yhteistyöllään kehittymässä. Tutkimustulosten perusteella tulevaisuuden mahdollisuuksia voisi tutkia

jatkossa lisää. Tutkimuksen aikana on kirjoitettu kunnianhimoisista kansainvälisistä tavoitteista luoda yhtenäinen kansainvälinen verojärjestelmä. Euroopan Unioni on tässä työssä edennyt CCCTB-hankkeen myötä. Myös OECD ja G-20 maat tekevät paljon työtä verotuksen avoimuuden ja yhtenäisyyden eteen sekä veropohjan rappeutumista vastaan (BEPS) ja veroparatiisien kitkemiseksi pois markkinoilta. Yhteiskuntavastuun kehittäminen ja vapaaehtoisen veroraportoinnin velvoittaminen vahvistaa yritysten kuvaa eettisistä arvoista sekä myötävaikuttaa organisaatioiden ja sidosryhmien suhteisiin.

Jatkotutkimuksen kannalta siirtohinnoittelua ajatellen voisin nähdä kerättävän laajempaa aineistoa, jos aihetta halutaan tutkia samalla menetelmällä. Kansainvälistä näkökulmaa voitaisiin ottaa tutkimukseen vielä vahvemmin, laajemmin ja syvemmin mukaan. Yhdysvaltojen siirtohinnoittelua tuotiin esille, mutta sen tutkiminen olisi mielenkiintoista, koska Yhdysvalloilla on pitkä siirtohinnoitteluhistoria takana ja ovat monessa kohtaa Eurooppaa edellä. Tutkijaa alkoi työn lopussa entistä enemmän kiinnostaa tulevaisuuden mahdollisuudet ja kehityssunnat. Kuinka suuressa maailmassa pystyttäisiin omaksumaan samoja toimintaratkaisuja ja miten yhtenäinen yhteisöverokanta saataisiin luotua ensin EU:ssa ja myöhemmin kaikissa valtioissa ja näin ollen maailmanlaajuisessa konsernissa verosuunnittelulle ei enää jäisi tarvetta. Toki muut valtioiden veroedut tulisi tällöin punnitua yritysten näkökulmasta. Lisätutkimusta voisi toteuttaa OECD:n ohjeiden pohjalta. Onko OECD:n näkemys se oikea ja kuinka ohjeita voisi vielä kehittää. Siirtohinnoittelua ja sen yhteyttä veroparatiiseihin voisi jatkossa tutkia seuraavien näkökulmien kautta. Ajautuuko yritys tietoisesti vai vahingossa esimerkiksi ammattitaidon puutteessa mahdolliseen verovilppiin tai verorikokseen. Verovilppiin, jossa siirtohintaa on asetettu tasolle, joka on laitonta tai yritys on jättänyt raportoimatta konsernin välisiä liiketoimia. Näin ollen verosuunnittelu ei ole enää normien mukaista. Sekä se, että vaikuttaako yritys vastuuntunto eri valtioissa eri tavalla, ollaanko tietyissä valtioissa rehellisempiä kuin toisissa?

Lopuksi haluan vielä kiteyttää tutkimuksen sanoman viitaten Professori Olli Ryy-näsen (2014) sanoihin: hyvä verojärjestelmä on, kun oikea määrä veroja kerätään oikean aikaisesti ja oikealta taholta. Myös verotuksen ennakoitavuus on avain hyvään verojärjestelmään. Myrskyn (2013, 143–144) mukaan aika näyttää, mihin

toimenpiteisiin lähi vuosina veropolitiikassa eri valtioissa ja EU:ssa ryhdytään. Helppoa ei ole rakentaa hyvää vero- ja finanssijärjestelmää, koska globalisoituneessa maailmassa, jossa *”talouden ja yhteiskunnan rakenteelliset muutokset sekä yhä kansainvälistyvä toimintaympäristö korostavat verorakenteen kehittämisen merkitystä”*. Siirtohinnoittelun markkinaehtoinen toteutuminen vaatii taustalleen edellä mainitun kaltaisen verojärjestelmän kivijalan, joka muuttuu ja kehittyy nopeassa globaalissa tahdissa.

LÄHDELUETTELO

Ahonen, T. & Etholén T. 2006. Suomen tulevat siirtohinnoittelun dokumentaatio-säännökset. Tilintarkastus-revision 04/2006, 66–73.

Ala-Nissilä, O. 2013, Vartijana veroparatiisin portilla? Balanssi 06/2013, 17.

Alasuutari, P. 1993. Laadullinen tutkimus. 3ed. Tampere: Osuuskunta vastapaino.

Anttila T. & Laaksonen, S. 2007. Uudet siirtohinnoittelun dokumentointia koskevat säännökset. Verotus 1/2007, 31–43.

Chiang, B. & Del Gaudio, B. 2013. Transfer pricing and arm's-length standard. American Journal of Business Research Vol. 6, No. 1, 49–62.

Finér, L. 2013. Siirtohinnoittelun järjestäminen ja suunnittelu suomalaisissa yrityksissä. Verotus 5/2013, 462–500.

Finér, L. 2012. Siirtohinnoittelu suomalaisessa käytännössä. Pro gradu. Aalto-yliopisto Kauppakorkeakoulu. Laskentatoimenlaitos.

Gjesti, P. & Rosén, C. & Fensby, T. 2009. OECD:n ja Pohjoismaiden työ kansainvälistä veropakoa ja haitallista verokilpailua vastaan. Verotus 01/2009, 67–76.

Grönfors, M. 1982. Kvalitatiiviset kenttätömenetelmät. 2.painos. Juva: WSOY

Elliott, J. & Emmanuel, C. 2000. International Transfer Pricing: Searching for Patterns. European Management Journal, Vol 18, No 2, 216–222.

Erkinheimo, P. & Pallonen, R. 1999. Näkökohtia väliyhteisölainsäädännön muutoksesta. Tilintarkastus-revision 2/1999, 96–99.

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Vastapaino.

Euromoney Institutional Investor PLC. 2014. How to respond to rise of global audit activity. International Tax Review 3/2014.

Isomaa-Myllymäki, A. 2014. Konsernin sisäisen rahoituksen markkinaehtoisuutta. Verotus 2/2014, 186-200.

Hakala, J., T. 1999. Graduopas. Helsinki: Gaudeamus

Hallituksen kansainvälisen veronkierron vastainen toimintaohjelma 8.5.2014

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta 155/1994.

Hallituksen esitys 107/2006.

Halperin, R. 1994. Transfer Pricing in the 1990s: Tax and Management Perspectives. The Accounting Review 69.1 01/1994, 317.

Hannula, A. 2007. Avauksia laadullisen tutkimuksen analyysiin. In: Syrjäläinen, E & Eronen, A. & Värri Veli-Matti. (toim.) Tampere: University press.

Helminen, M. 1999. The dividend concept in international Tax Law- Dividend payments between corporate Entities. Väitöskirja. London.

Hertsi, A. 2014. Suomella oikea huoli verotuloistaan. Kauppalehti No. 170. 11/2014, 32.

Hirsijärvi, S. & Remes, P. & Sajavara, P. 2000. Tutki ja kirjoita. 6., uudistettu laitos. Kustannusyhtiö Tammi. Helsinki.

Holtzman, Y & Nagel, P. 2014. An introduction to transfer pricing. Journal of Management Development. Vol. 33, Issue 1, 57–61.

Juvakko, T. ja Kylmä J. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita Prima Oy.

Kansainvälisen verotuksen käsikirja 2013. Verovuodet 2011 ja 2012. Verohallinnon julkaisu 284.13. Edita Publishing Oy.

Karjalainen, J. & Laaksonen, S. 2002. Siirtohinnoitteludokumentaatio Suomessa. Verotus 3/2002, 315–323.

Karjalainen, J. & Raunio, M. 2007. Siirtohinnoittelu. Juva: WS Bookwell Oy.

Keinänen, M. 2013. Kansainvälinen yhteisökilpailu jatkuu – kansallinen verostrategia ja veropohjan puolustaminen. Verotus 4/2013. 401–417.

Koskinen, S. 2014. Kehittyvä siirtohinnoittelutoiminto. Verohallinnon siirtohinnoittelu asiakkaiden info 24.10.2014. Helsinki.

Jaakkola, R., Laaksonen, S., Nikula, T., Palmu, M., Paronen, V., Sandekin, E. & Vasenius, S. Edita Publishing Oy. 2012. Siirtohinnoittelu käytännössä. Porvoo: Bookwell Oy.

Juusela, J. 1999. Kansainväliset sijoitukset ja verotuksen tehokkuus. Väitöskirja. Helsingin Yliopisto. Oikeustieteellinen tiedekunta.

Kukkonen, M. & Walden R. 2010. Konsernin verosuunnittelu. Juva: WS Bookwell Oy.

Knuutinen, R. 2014. Oikeus, talous ja tiede – tarkastelua vero-oikeudellisessa kontekstissa. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Knuutinen, R. 2014. Veron kiertäminen, veronkierto vai verolain kiertäminen – terminologian tarkastelu. Verotus 2/2014, 169–173.

Knuutinen, R. 2014. Verotus ja yrityksen yhteiskuntavastuu. Helsinki. Lakimiesliiton kustannus.

Kuortti, H. 1999, Veroparatiisiyhtiöt ja niiden verotus. Verotus 4/1999, 386–398.

Kuortti, H. 2012, Veroparatiisit - veromuseoon kuuluvia luomuksia vai hyvinvointivaltioiden paratiiseja. Verotus 4/2012, 414–428.

Laaksonen, S. 2006. Konserniverotuksen ennakkotietoja: Liiketoimintamallin muutos ja siirtohinnoittelu. Verotus 4/2006, 428–437.

Laaksonen, S. 2004. Tavaramerkin siirtohinnoittelusta. Verotus 4/2004, 423–432.

Laaksonen, S. 2007. Uudet siirtohinnoittelun dokumentointia koskevat säännökset. Verotus 1/2007, 31–43.

Laaksonen, S. ja Kemell, A. ja Koskinen, S. 2007. Verohallinnon siirtohinnoittelu ohjeet. Verohallinto. Muistio 19.10.2007. 3-43.

Lehtonen, A. 2014. Siirtohinnoitteluoikaisun edellytykset ja OECD:n ohjeet. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Leppänen, H. ja Tamminen, A. 2009. Siirtohinnoittelun tulkintakysymyksiä ja ongelmakohtia. Tilintarkastus-revision 3/2009, 59–61.

Linnanvirta, R. ja Leppänen, H. 2011. Liiketoiminnan uudelleen järjestelyt EVL:n ja OECD:n siirtohinnoitteluohjeiden valossa. Verotus 2/2011, 201–207.

Malmgrén, M. 2014. OECD:n ja EU:n hankkeet aggressiivisen

verosuunnittelun rajoittamiseksi ja veropohjan rapautumisen estämiseksi. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Matei, G, and Pîrvu, D. 2011. Transfer Pricing in the European Union. Theoretical and Applied Economics Vol. 18. No. 4, 99–110.

McKinley, J. and Owsley, J. 2013. Transfer Pricing and Its Effect on Financial Reporting. Journal of Accountancy 10/2013, 50–54.

Mehtonen, P. 2005. Siirtohinnoittelu, tuloverotus ja konsernistrategiat. Helsinki: Edita Prima Oy.

Mehtonen, P. 2003. Suomen tekemät malliverosopimukset ja OECD:n mallisopimus. Edilex: Edita Publishing Oy.

Metsämuuronen, J. 2008 Laadullisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: International methelp Ky.

Metsämuuronen, J. 2005 Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. Helsinki: International methelp Ky.

Myrsky, M. 2013. Kansainvälisen verokilpailun kysymyksiä. Defensor Legis No. 3/2013, 399-410.

Mäkelä, J. 2014. Siirtohinnoitteludokumentoinnin merkitys selvittämisvelvollisuuden ja todistustaakan jakautumisessa. Verotus 3/2014, 294-301.

OECD 2010. Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administration. OECD Publishing.

Raunio, M. 2008. Konsernitukea vai markkinaehtoista hinnoittelua. Verotus 1/2008, 47–59.

Raunio, M. & Svensas, K. 2011. Rahoitustransaktioiden siirtohinnoittelu- onko konsernin kuulumisella vaikutusta. Verotus 2/2011, 190–200.

Ryynänen, O. 2004. Oikeusturvan parantamisen tavoite verotuksessa. Verotus 4/2004, 433–435.

Saarelainen, J. 2009. Verottaja syynää siirtohinnot. Talouselämä 29.9.2006, 87.

Surakko, J. 2013. Verohallinnon siirtohinnoitteluhanke tuottaa tulosta. 6.2.2013 8.35. Edilex-toimitus.

Surakko, J. 2014. Kansainvälinen veropako mahdollista torjua valtioiden välisellä yhteistyöllä 29.9.2014. Edilex-toimitus.

Surakko, J. 2014. Kansainväliset veroilmiöt Verohallinnon valvonnan kohteena. 17.3.2014. Edilex-toimitus.

Tikka, K., Nykänen, O., Juusela, J. & Viitala, T 2015. Yritysverotus I-II. Helsinki: WSOY Talentum Media Oy.

Tuomi, J. ja Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Vantaa: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Ukkola O. 2013. Verosuunnittelu ja -kilpailu – kolikon molemmat puolet. Balanssi 3/2013, 46.

Ylönen, M. 2014. Messinkilaahtojen valtakunta –Pöytälaatikkoyhtiöiden rooli suomalaisyritysten toiminnassa 1/2014. Finnwatch. Kestävän talouden ohjelma 1/2014.

Ylönen, M. 2008. Veroparatiisit -20 ratkaisua varjotalouteen. Helsinki: Like Kustannus.

Äimä, K. 2004. Konserniverotuksen eurooppalaisia kehitysnäkymiä. Verotus 4/2004, 436–439.

Äimä, K. 2011. Koron vähennysoikeus elinkeinoverotuksessa ja siirtohinnoittelu. Lakimies 7-8/2011, 1541–1552.

Äimä, K. 1994. Väilyhtiöt Suomen, Ruotsin ja Norjan Kansainvälisessä vero-oikeudessa. Verotus 5/1994, 592–605.

Valtiovarainministeriö vero-osaston työryhmän muistioita. 2012. Kilpailukykyiseen verotukseen. Tuloverotuksen kehittämistyöryhmän muisto 2/2012. Helsinki: Edita Oy.

Waal, J. 2012. Verohallinnon siirtohinnoitteluhanke- uusi askel kohti tehokkaampaa asiakasohjausta ja verovalvontaa siirtohinnoitteluasioissa. Verotus 1/2012, 88–91.

Sähköiset lähteet

Balanssi-lehti. Mediakortti. [verkkojulkaisu]. [Viitattu 21.11.2014]. Saatavilla http://www.balanssilehti.fi/wp-content/uploads/BALANSSI_MEDIAKORTTI_2014.pdf

KPMG. Corporate tax rates tables 2006-2015. [verkkojulkaisu]. [Viitattu 16.5.2015]. Saatavilla <http://www.kpmg.com/global/en/services/tax/tax-tools-and-resources/pages/corporate-tax-rates-table.aspx>

Silius, K. 14.4.2005. Luento Sisällön analyysi. [verkkojulkaisu]. [Viitattu 30.12.2014]. Saatavilla http://matwww.ee.tut.fi/hmopetus/hmjatkosems04/liitteet/JOS_hypermedia_Silius150405.pdf

The Accounting Review. Editorial policy and style information. [verkkojulkaisu]. [Viitattu 21.11.2014]. Saatavilla http://www.allentrack.net/AAA/Editorial_Policies/ACCR.pdf

Verotus-lehti. Kustannus Oy. Verotus 2013. [verkkojulkaisu]. [Viitattu 21.11.2014]. Saatavilla: <http://www.verotus-lehti.fi/index.html>

Verohallinto. 2014. Mitä on siirtohinnoittelu? [verkkojulkaisu]. [Viitattu 18.12.2014] Saatavilla: http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Kansainvalinen_toiminta/Mita_on_siirtohinnoittelu

Valtiovarainministeriö. 2014. OECD. [verkkojulkaisu]. [Viitattu 26.12.2014]. Saatavilla: https://www.vm.fi/vm/fi/11_rahoitusmarkkinat/07_kansainvalinen_yhteistyö/07_oecd/index.jsp

Veronmaksajat. 2014. Yhteisöverotus - Yritysveroprosentit EU-maissa. [verkköjulkaisu]. [Viitattu 16.12.2014. Saatavilla:

<https://www.veronmaksajat.fi/luvut/Tilastot/Tuloverot/Yhteisoverotus/>

Lainsäätö lähteet

Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336

KonserniavustusL 825/1986

Laki elinkeinotulojen verottamisesta 24.6.1968/360

Laki kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta 18.12.1995/155

Laki verotusmenettelystä 18.12.1995/1558

Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624

Tuloverolaki 30.12.1992/1535

Väliyhteisölaki 16.12.1994/1217

Aineiston artikkelilähdeluettelo

Verotus

Vapaavuori, Ahti 1994. Ulkomaisen väliyhteisön tulon verottaminen Suomessa. Verotus 05/1994, 524–232.

Äimä, Kristiina 1994. Väliyhtiöt Suomen, Ruotsin ja Norjan Kansainvälisessä vero-oikeudessa. Verotus 5/1994, 592–605.

Vapaavuori, Ahti 1995. Ulkomaisen väliyhteisön tulon verottaminen Suomessa II. Verotus 2/1995, 159–166.

Manner, Mauri 2000. Siirtokelpoisten aineettomien oikeuksien verotusongelmista. Verotus 4/2000, 398–401.

Karjalainen, Jukka. ja Laaksonen, Sami. 2002. Siirtohinnoitteludokumentaatio Suomessa. Verotus 3/2002, 315–323.

Nordlund, M ja Kallio, M ja Kurkioja, K. 2002. Kansainvälisen konsernin liiketoimintamalli siirtohinnoittelun, arvolisäverotuksen ja tullikysymysten näkökulmasta. Verotus 3/2002, 293–314.

Laaksonen, Sami 2004. Tavaramerkin siirtohinnoittelusta. Verotus 4/2004, 423–423.

Knuutinen, Reijo 2005. Konsernin sisäiset lainat: alikapitalisointi. Verotus 2/2005, 188–196.

Palmu, Mikko 2005. Tavaramerkin Siirtohinnoittelusta. Verotus 3/2005, 291–301.

Eerola, Antti 2005. USA:n ehdotetut säännökset konsernin sisäisten palvelumaksujen markkinaehtoisesta hinnoittelusta. Verotus 3/2005, 313–324.

Knuutinen, Reijo 2005. Konsernin sisäiset lainat: koron hyväksyttävä taso. Verotus 5/2005, 549–557.

Laaksonen, Sami 2006. Konserniverokeskuksen ennakkotietoja liiketoimintamallin muutos ja siirtohinnoittelu. Verotus 4/2006, 428–437.

Törmänen, Jere 2006. Siirtohinnoittelun ja arvolisäverotuksen yhteensovittaminen verosuunnittelussa. Verotus 3/2006. 299–310.

Anttila Tuomas ja Laaksonen, Sami 2007. Uudet siirtohinnoittelun dokumentointia koskevat säännökset. Verotus 1/2007, 31–43.

Raunio, Merja 2008. Konsernitukea vai markkinaehtoista hinnoittelua. Verotus 1/2008, 47–59.

Ranio, Merja & Gerdt, Elina 2009. Liiketoimintamallin uudelleenjärjestely siirtohinnoittelun näkökulmasta. Verotus 3/2009, 260–272.

Ranio, Merja & Gerdt Elina 2010. Siirtohinnoittelu laskusuhdanteessa. Verotus 1/2010, 75–81.

Äimä, Kristiina 2010. Sisäiset korot lähiyhtiöiden kansainvälisessä verotuksessa. Verotus 2/2010, 176–190.

Karjalainen, Jukka 2010. Konsernin sisäisten korkojen markkinaehtoisuus. Verotus 4/2010, 378–383.

Raunio, Merja ja Svennas, Karin 2011. Rahoitustransaktioiden siirtohinnoittelu-
onko konsernin kuulumisella vaikutusta. Verotus 2/2011, 190–200.

Linnanvirta, Reima ja Leppänen, Hannu-Tapani 2011. Liiketoiminnan uudelleen järjestelyt EVL:n ja OECD:n siirtohinnoitteluohteiden valossa. Verotus 2/2011, 201–207.

Malmgrén, Marianne 2011. Siirtohinnoittelu kiinteätoimipaikan tulon määrittelyssä. Verotus 3/2011, 302–309.

Ranio, Merja ja Gerdt Elina 2011. Liiketoimintamallin uudelleen järjestely siirtohinnoittelun näkökulmasta. Verotus 4/2011, 420–428.

Syväkangas, Katja 2011. Vastaoikaisu siirtohinnoittelussa. Verotus 5/2011, 528–537.

Waal, Johanna 2012. Verohallinnon siirtohinnoitteluhanke – uusi askel kohti tehokkaampaa asiakasohjausta ja verovalvontaa siirtohinnoitteluasioissa. Verotus 1/2012, 88–91.

Becker, Henri ja Reijonen, Minna 2012. Tulli ja siirtohinnoittelu saman kolikon kaksi puolta. Verotus 2/2012, 203–211

Linnanvirta, Reima ja Rapo, Petteri 2012. Aineettoman omaisuuden tunnistamisesta ja arvostamisesta siirtohinnoittelussa. Verotus 3/2012, 295–302.

Laaksonen Sami 2013. Verohallinnon siirtohinnoitteluhankkeen haasteita. Verotus 2/2013, 203–210.

Finér, Lauri 2013. Siirtohinnoittelun järjestäminen ja suunnittelu suomalaisissa yrityksissä. Verotus 5/2013, 462–500

Isomaa-Myllymäki, Anita 2014. Konsernin sisäisen rahoituksen markkinaehtoisuus: rahoitusrakenne ja uudelleen luokittelu. Verotus 1/2014, 72–85.

Isomaa-Myllymäki, Anita 2014. Konsernin sisäisen rahoituksen markkinaehtoisuutta. Verotus 2/2014, 186–200.

Koivuneva, Janne 2014. Markkinaehtoisen hinnan standardin ja käyvän markkinaarvon (IFRS) standardin väliset erot aineettomien arvonmäärityksissä. Verotus 3/2014, 285–293.

Mäkelä, Jarmo 2014. Siirtohinnoitteludokumentoinnin merkitys selvittämisvelvollisuuden ja todistustaakan jakautumisessa. Verotus 3/2014, 294–301

Isomaa-Myllymäki, Anita 2014. Konsernin sisäisen rahoituksen markkinaehtoinen hinnoittelu, osa I. Verotus 3/2014, 302–315.

Isomaa-Myllymäki, Anita 2014. Konsernin sisäisen rahoituksen markkinaehtoisuutta koskevaa Ruotsin hallintotuomioistuimien oikeuskäytäntöä. Verotus 3/2014, 186–197.

Isomaa-Myllymäki, Anita 2014. Konsernin sisäisen rahoituksen markkinaehtoinen hinnoittelu, osa II. Verotus 4/2014, 393–406.

Isomaa-Myllymäki, Anita 2014. Konsernin sisäisen rahoituksen markkinaehtoisuus – oikeustapauskommentti ratkaisusta KHO 214:119. Verotus 5/2014. 468–483.

Linnanvirta, Reima ja Väski, Suvi 2014. Konsernitilijärjestelyiden siirtohinnoittelu. Verotus 5/2014. 526–533.

Tilintarkastus-lehti, Balanssi

Erkinheimo, Pekka ja Pallonen, Raimo 1999. Näkökohtia välyhteisölainsäädännön muutoksesta. Tilintarkastus-revision 2/1999, 96–99.

Heikkinen, Titta 1999. Siirtohinnoittelusta kansainvälisten yhtiöiden verotuksessa. Tilintarkastus-revision 6/1999, 429–433.

Eerola, Antti 2001. Aineettomien oikeuksien kansainvälinen verosuunnittelu. Tilintarkastus-revision 3/2001, 37–41.

Karjalainen, E. Jukka 2002. Siirtohinnoitteludokumentoinnin hallinta konsernissa. Tilintarkastus-revision 1/2002, 27–30.

Ahonen, Tero ja Etholén Tommi 2006. Suomen tulevat siirtohinnoittelun dokumentaatio säännökset. Tilintarkastus-revision 4/2006, 66–73

Leppänen, Hannu-Tapani ja Anna-Katri Tamminen 2009. Siirtohinnoittelun tulkin-takysymyksiä ja ongelmakohtia. Tilintarkastus-revision 3/2009, 58–61.

Raunio, Merja 2011. Siirtohinnoittelussa luopin alla konsernin sisäinen rahoitus. Tilintarkastus-revision 3/2011, 26–29.

Raunio, Merja 2013. Tilintarkastajan lausunto siirtohinnoittelusta –Suomi pohtii Tanskan mallia. Balanssi 1/2013, 58–59.

Raunio, Merja ja Tamminen, Anna-Katri 2014. Siirtohinnoittelun dokumentointivaatimukset kasvavat. Balanssi 5/2014, 36–39.

The Accounting Review

Edlin, Aaron & Reichelstein, Stefan. 1995. Specific investment under negotiated transfer pricing: An efficiency result. *The Accounting Review* 4/1995, 275.

Halperin, Robert & Srinidhi, Bin. 1996. U.S. income tax transfer pricing rules for intangibles as approximations of arm's length pricing. *The Accounting Review* 1/1996, 6.

Luft, Joan & Libby, Robert. 1997. Profit comparisons, market prices and managers' judgments about negotiated transfer prices. *The Accounting Review* Vol. 72. No. 2. 4/1997, 217-229.

Larue, David. Intrafirm 1998. Trade and Global Transfer Pricing Regulation. *The Accounting Review* 7/1998, 413-415.

Anctil, Regina & Dutta, Sunil. 1999. Negotiated transfer pricing and divisional vs. firm-wide performance evaluation. *The Accounting Review* 1/1999, 87-104.

Smith, Michael. 2002. Ex ante and ex post discretion over arm's length transfer prices. *The Accounting Review* 1/2002, 161-184.

Kachelmeier, Steven & Towry, Kristy. 2002. Negotiated transfer pricing: Is fairness easier said than done?. *The Accounting Review* 7/2002, 571-593.

Baldenius, Tim; Melumad, Nahum & Reichelstein, Stefan. 2004. Integrating Managerial and Tax Objectives in Transfer Pricing *The Accounting Review* 7/2004, 591-615.

Francis, Jennifer; LaFond, Ryan, Olsson, Per & Schipper, Katherine. 2004. Costs of Equity and Earnings Attributes. *The Accounting Review* 10/2004, 967-1010.

Biddle, Gary & Gilles, Hilary. 2006. Accounting Quality and Firm-Level Capital Investment. *The Accounting Review* 10/ 2006, 963-982.

Arya, Anil & Mittendorf, Brian. 2007. Interacting Supply Chain Distortions: The Pricing of Internal Transfers and External Procurement. *The Accounting Review* 5/2007, 551-580.

Phua, Yee Shih; Abernethy, Margaret & Lillis, Anne. 2011. Controls as Exit Barriers in Multiperiod Outsourcing Arrangements. *The Accounting Review* 9/2011, 1795-1834.

Autrey, Romana and Bova, Francesco 2012. Gray Markets and Multinational Transfer Pricing. *The Accounting Review* 03/2012, 393-421.

Yritysten veroasteet

Kansainvälinen yritysten veroasteiden taulukko 2006-2015										
Valtio	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Afghanistan	0,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Albania	20,0	20,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	15,0	15,0
Algeria								25,0	19,0	23,0
Angola	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	30,0
Argentina	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0
Armenia	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Aruba	35,0	28,0	28,0	28,0	28,0	28,0	28,0	28,0	28,0	28,0
Australia	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0
Austria	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0
Bahamas	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bahrain	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bangladesh	30,0	30,0	30,0	27,5	27,5	27,5	27,5	27,5	27,5	27,5
Barbados	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0
Belarus	24,0	24,0	24,0	24,0	24,0	24,0	18,0	18,0	18,0	18,0
Belgium	34,0	34,0	34,0	34,0	34,0	34,0	34,0	34,0	34,0	34,0
Bermuda	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bolivia					25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0
Bonaire, Saint Eustatius and							0,0	0,0	0,0	0,0
Bosnia and Herzegovina	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Botswana	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0
Brazil	34,0	34,0	34,0	34,0	34,0	34,0	34,0	34,0	34,0	34,0
Bulgaria	15,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Cambodia					20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Cameroon										33,0
Canada	36,1	36,1	33,5	33,0	31,0	28,0	26,0	26,0	26,5	26,5
Cayman Islands	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Chile	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0	20,0	18,5	20,0	20,0	22,5
China	33,0	33,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0
Colombia	35,0	34,0	33,0	33,0	33,0	33,0	33,0	25,0	25,0	25,0
Costa Rica	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0
Croatia	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Curacao						34,5	27,5	27,5	27,5	25,0
Cyprus	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	12,5	12,5	12,5
Czech Republic	24,0	24,0	21,0	20,0	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0
Denmark	28,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	24,5	23,5
Dominican	30,0	25,0	25,0	25,0	25,0	29,0	29,0	29,0	28,0	27,0
Ecuador	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	24,0	23,0	22,0	22,0	22,0
Egypt	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	25,0	25,0	25,0	25,0
El Salvador							30,0	30,0	30,0	30,0
Estonia	23,0	22,0	21,0	21,0	21,0	21,0	21,0	21,0	21,0	20,0
Fiji	31,0	31,0	31,0	29,0	28,0	28,0	28,0	20,0	20,0	20,0
Finland	26,0	26,0	26,0	26,0	26,0	26,0	24,5	24,5	20,0	20,0
France	33,3	33,3	33,3	33,3	33,3	33,3	33,3	33,3	33,3	33,3
Georgia								15,0	15,0	15,0

Yritysten veroasteet

Paraguay	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Peru	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0
Philippines	35,0	35,0	35,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0
Poland	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0
Portugal	27,5	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	23,0	21,0
Qatar	35,0	35,0	35,0	35,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Romania	16,0	16,0	16,0	16,0	16,0	16,0	16,0	16,0	16,0	16,0
Russia	24,0	24,0	24,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
St Maarten										24,5
Samoa	29,0	27,0	27,0	27,0	27,0	27,0	27,0	27,0	27,0	27,0
Saudi Arabia	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Serbia	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	15,0	15,0	15,0
Sierra Leone									30,0	30,0
Singapore	20,0	20,0	18,0	18,0	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0
Sint Maarten (Dutch part)						34,5	34,5	34,5	34,5	
Slovakia	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0	23,0	22,0	22,0
Slovenia	25,0	23,0	22,0	21,0	20,0	20,0	18,0	17,0	17,0	17,0
South Africa	36,9	36,9	34,6	34,6	34,6	34,6	34,6	28,0	28,0	28,0
Spain	35,0	32,5	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	28,0
Sri Lanka	32,5	35,0	35,0	35,0	35,0	28,0	28,0	28,0	28,0	28,0
Sudan	35,0	30,0	15,0	15,0	15,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0
Suriname								36,0	34,5	
Sweden	28,0	28,0	28,0	26,3	26,3	26,3	26,3	22,0	22,0	22,0
Switzerland	21,3	20,6	19,20	18,96	18,75	18,31	18,06	18,01	17,9	17,9
Syria	35,0	28,0	28,0	28,0	28,0	28,0	28,0	22,0	22,0	22,0
Taiwan	25,0	25,0	25,0	25,0	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0
Tanzania				30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0
Thailand	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	23,0	20,0	20,0	20,0
Trinidad and							25,0	25,0	25,0	25,0
Tunisia	35,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	25,0	25,0
Turkey	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Uganda	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0
Ukraine	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	21,0	19,0	18,0	18,0
United Arab	55,0	55,0	55,0	55,0	55,0	55,0	55,0	55,0	55,0	55,0
United Kingdom	30,0	30,0	30,0	28,0	28,0	26,0	24,0	23,0	21,0	23,0
United States	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0
Uruguay	30,0	30,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0
Vanuatu	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Venezuela	34,0	34,0	34,0	34,0	34,0	34,0	34,0	34,0	34,0	34,0
Vietnam	28,0	28,0	28,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	22,0	22,0
Yemen	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Zambia	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0
Zimbabwe	30,9	30,9	30,9	30,9	25,8	25,8	25,8	25,8	25,8	25,8

Valtiolla ei ole verotusta yhteisöverotukselle, kun taulukossa oleva veroprosentti on nolla.

KPMG(2015)